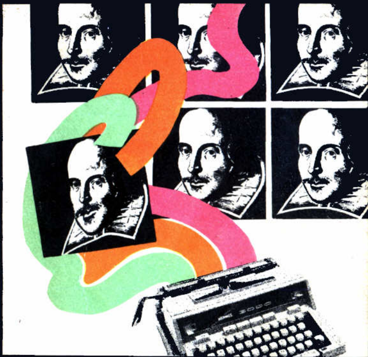

MICHAEL INNES

MISTERUL MANUSCRISULUI

enigma

MICHAEL INNES

misterul manuscrisului

Coperta de Mihai Mănescu

MICHAEL INNES
THE LONG FAREWELL
Penguin Books

MICHAEL INNES

misterul manuscrisului

(Fost-a Shakespeare în Italia?)

I've bought it on the 25th of February from the 2nd hand book shop.

25-02-1974

În românește de Andrei Ion Deleanu

• EDITURA UNIVERS •

București, 1973

1. Prolog în Italia

Aicea zace, dar e neclară încă,
N-o vezi de-a dreptu-n faţă, Mişelia,
decît cînd e la lucru.

OTHELLO, II, 1, 295

Unu

— Intră !

Poftirea, în englezeşte, fusese plină de cordialitate şi Appleby împinse uşa din zidul lung şi gol, acoperit cu glicină. Era o casă de agrement, frumoasă, într-o stare de oarecare dărăpănare acum, şi toate ferestrele erau de cealaltă parte, cu vedere spre apus, peste lac. Soarele cobora către Monte Calpone ; Lago di Garda, din albastrul de la amiază, era acum ca un cearşaf de flăcări pe care, pentru o clipă, Appleby nu putu vedea nimic decît în chip de siluetă. Dar chiar şi aşa era greu să nu recunoşti matahala uluitoare care era Lewis Packford, ridicîndu-se greoi de la un birou — nici hohotul de rîs, ca un muget, cu care îşi însoţi deplasarea.

— Sir John, Dumnezeu să te ţină sănătos !

Sir John Appleby făcu cîţiva paşi şi îşi strînseră mîna. Era deprins cu obiceiul lui Packford de a-l saluta cu aceste aluzii falstaffiene. Erau cu totul nepotrivite, pentru că, la vîrsta maturităţii, Appleby era încă uscat ca un sprinter ; Packford însă ar fi putut foarte bine fi descris ca o butie de om.

Umorul lui Packford era, fără excepţie, insipid şi gălăgios. Ştia tot Shakespeare pe dinafară şi avea genul lui de a cita din el absolut la nimereală. Niciodată n-ai fi crezut că e un intelectual de valoare. Era viguros şi îndrăzneţ ; poate că era şi deştept ; văzîndu-i înfăţişarea prosperă ai fi zis că-şi constituise undeva o firmă comercială înfloritoare şi fără complicaţii. În realitate era un cărturar, şi era lume care susţinea că avea una dintre cele mai strălucite minţi în specialitatea sa. Ducînd o viaţă discretă — s-ar putea zice chiar disimulată — şi nestingherită de sarcini de rutină cum au de pildă profesorii şi cei de genul ăsta, realizase cercetări remarcabile în zonele limitrofe literaturii elizabethane şi, din cînd în cînd, apărea cu cîte un succes uimitor. În gene-

ral izbutea să le dea o turnură spectaculoasă, senzaţională chiar. Apăreau, de aceea, unii dispuşi să clatine din cap cînd venea vorba de Lewis Packford. Dar omul acesta, fantastic şi insesizabil, căruia îi plăcea cu o puerilă încîntare să facă paradă şi, apărînd cu cine ştie ce surpriză bizară, tulburătoare, impecabil documentată, să zvîrle-n umbră fără milă truda colegilor mai puţin înzestraţi cu darul teatrului, omul acesta zic, n-avea o situaţie prea bine consolidată în mica lume a savanţilor pe care şi-o alesese ca să le încalce domeniul. Ar fi trebuit să-şi fi ales altceva.

Toate astea îl făceau pe Appleby să-l găsească pe Packford interesant şi-l îndemnau să reînnoiască din cînd în cînd o cunoştinţă făcută cu cîţiva ani în urmă. Appleby nu era cărturar ci poliţist. De fapt el recuperase pentru Packford unele documente preţioase cu care un spărgător de-un gen oarecum specializat reuşise să dispară. Şi Packford îi purta recunoştinţă. Era — presupunea Appleby — aproape cert un om într-adevăr generos şi cald. Dacă cei doi se întîlneau pe stradă, faţa palidă şi lătăreaţă a lui Packford se lumina întocmai cum se luminase adineauri. Iar cînd Appleby a ajuns în fruntea Scotland-Yardului, Packford i-a trimis un baston vechi şi jupuit folosit — susţinea el — pe vremuri, de anonimul consilier juridic căruia Lordul-Preşedinte al Tribunalului Regal îi poruncise să-l ducă pe Sir John Falstaff la închisoare.

— Ei, şi nu zău, „ce te-a făcut să pleci din Wittenberg ?“ [1] Şi Packford însoţi întrebarea de un gest amplu şi stîngaci care nu sugera deloc pe cultivatul prinţ de Dania.

— O dispoziţie spre chiulit, fără-ndoială. Appleby surîse şi îşi aruncă pălăria veche de Panama pe un scaun. N-am de gînd să pretind că am pornit de la Londra cu gîndul de a-ţi da de urmă.

— Nu ? Ce spui ! Packford părea să-l găsească teribil de amuzant pe omul ăsta care lăsa impresia că nu vrea să spună tot. N-ai adus cumva un mandat, ceva hîrtii de extrădare sau cum le-o mai fi spunînd ?

---

[1] Hamlet, I, 2, 168.

— Teamă mi-e că nu. Şi n-ar fi atît vorba de a-ţi da de urmă, atît pe pămînt, cît şi pe apă. Appleby se dusese la fereastră. Doamne, ce privelişte!

— Superbă, nu-i aşa? Packford se-mpletici printre lucruri ca să se ducă la fereastră şi privi şi el afară, cu gîndul aiurea. De pe terasă poţi un pic să zăreşti Sirmione. *Sirmione, cea insulă cu argintii măslini*, a dulcelui Catullus. Dumnezeule, Appleby, ce vers!

— O, da, într-adevăr!

Appleby nu se simţea dispus să conteste acest verdict literar. Tennyson nu jonglase, probabil, niciodată-n viaţa lui cu vocale şi consoane. Dar nici nu exista cel mai modest motiv să crezi că Packford avea măcar un dram de bun gust literar. Asta făcea, de altfel, parte din farmecul individului. În toate cercetările lui nu găseai nici urmă de dovadă că şi-ar fi dat seama care-i adevărata esenţă a problemei de care se ocupa şi din care scotea atît de strălucitoare efecte. Doamna care enunţase clasica propoziţiune: „arta e frumoasă", trebuie să fi fost însăşi sora lui Lewis Packford. În chestiuni de estetică, volumul impresionant al individului plutea purtat de maree la apogeul unui entuziasm confuz. O chestie, la el, era prin definiţie prima-ntîi. Un gest din mîini dacă-i făceai, şi gata, te pomeneai cu strigăte de uimire şi de bucurie. Şi după aceea te apucai de-o porţie masivă de investigaţii, făceai pe detectivul sau cam aşa ceva. Dar chiar dacă investigaţiile astea nu se puteau ridica la nivelul D.I.C.-ului — a Departamentului Investigaţiilor Criminale — era imposibil ca Appleby să fi avut, faţă de Packford, un sentiment de superioritate. Prea se bucura mult omul ăsta de pofta de viaţă care zăcea în el.

— Am avut un noroc extraordinar să pot pune mîna pe locşorul ăsta pentru vară. Ai văzut vila?

Appleby dădu din cap.

— Scutierul dumitale, la bucătărie, mi-a spus că eşti aici. E-un loc frumos.

— Vila-i modestă, natural — foarte modestă. Dar chestiile astea cu chioşcuri parcă-s dintr-o altă lume. E superbă, nu-i aşa? Îmi place să am *grotteschi* pe pereţi. Toate nudurile astea mititele, ca nişte avortoni amoroşi.

Nimic vicios în ei. Doar amuzanți. Și, dac-ai să mă-ntrebi pe mine, asta-i cea mai frumoasă poziție asupra lacului.

— Și eu am impresia asta.

Appleby continua să admire perspectiva. Era leit Packford să manifești o atît de plină și de inocentă mîndrie dintr-o achiziție întîmplătoare, făcută pe un singur sezon, își zicea el.

— Uite, dincolo, vederea nu-i frumoasă deloc. Packford făcu un gest vag către sud-vest. A ajuns un fel de Riviera. Dar aici, pe partea asta, rar dacă trece cineva. Chiar și șoseaua e vicinală. Turiștii nemți, care vin pe la Brenner, sînt tentați s-o apuce pe-aici, natural, dacă se duc la Verona. Ai fost la Verona?

— Da — și mă duc și astă-seară, să mă-ntilnesc acolo cu nevastă-mea. Appleby își întoarse capul de la peisaj ca să se uite la Packford. Era a doua natură la el să-ncerce să prindă orice umbră de semnificație în tonul unui glas. Fusese oare o ușoară reverberație enigmatică într-al lui Packford cînd pomenise de urbea Montaguilor și Capuleților? Te duci des acolo? îl întrebă.

— La Verona? Packford avea o expresie de descumpănire. Oh, nu — deloc.

— Se spune că cea mai mare parte din *Romeo și Julieta* au filmat-o la Siena. Mult mai multe cadre medievale decît la Verona.

— Ah, da. Din nou un aer descumpănit la Packford — dar începu imediat, aproape conștient, să citeze. Declamă: *Două vechi neamuri se-nfruntă în falnica Veronă unde ne-avem noi scena.*[1] Admirabilă idee, să-ncepi cu un sonet. Și ce piesă! Packford se opri — și brusc trăsăturile sale părură că se transformă, că se-năspresc. Dar e-o mare enigmă aici, știi...

— În *Romeo și Julieta*?

— O petardă în sonetul pe care Willy Tremurici îl scrie ca prolog. Ultimul vers din catrenul trei.

— Nu mi-l amintesc.

Să-i spui lui Shakespeare Willy Tremurici era o glumă de licean pentru care îți trebuia un Packford ca să facă haz de ea.

[1] *Romeo și Julieta* — Prolog 12.

— *Va fi a noastră treabă, pe scenă, două ore*. Packford chicoti. Du-te la Old Vic sau la Stratford, scumpul meu amic, și uită-te la ceas cînd se ridică cortina. Și adu-ți aminte că regizorii moderni mai fac și azi tăieturi masive din text pentru punerea în scenă. Și cînd se va termina reprezentația ai să-ți dai seama că *a noastră treabă, două ore*, are nevoie de oarecare explicație.

— Poate că-i o licență poetică.

— Nu cred. E o veritabilă enigmă. Am s-o rezolv eu, odată și-odată.

— Dar nu la așa ceva lucrezi acum? Appleby făcu un gest către masa mare, pe care erau teancuri de cărți și de manuscrise.

— Lucrez acum? Packford urmări cu privirea gestul lui Appleby spre masă și apoi dădu din cap. Oh, Doamne, nu. Niște chestii plicticoase. Dar locu-i admirabil pentru așa ceva. Cum îți spuneam, liniște. Scapi de... cum să zic... de complicații. Packford se întrerupse, apoi reîncepu să vorbească. Nu-i decît bătrîna asta — care după criteriile italienești e o bună bucătăreasă — și nepotul ei, care să vadă de grădină. Uit pînă și-n ce zi din săptămînă sînt; la ceas nu mă uit niciodată. Și zicînd acestea, Packford scoase ceasul și-l examină îndelung, ceea ce-i sugeră lui Appleby gîndul că-i un om cu una dintre acele fericite dispoziții lăuntrice care-l fac să aștepte totdeauna cu bucurie masa următoare. Ziua e punctată de micul *vaporetto*. Uite-l! Trece spre Torre del Benaco. Garda era Benacus pe vremea romanilor. Nu rămîi să mîncăm ceva? N-am mai văzut englez de-o lună-n cap. Nici măcar o englezoaică. Dar, de altfel, precum știi, nu-s mort după femei.

Și la vorbele astea Packford izbucni brusc într-un hohot de rîs.

Appleby zîmbi. Invitația nu fusese chiar atît de fericit formulată, dar era, totuși, cordială.

— Îmi face mare plăcere, răspunse el. Judith vine de la Torino, pe autostradă. Chiar dacă nu-i clachează mașina, tot n-o s-ajungă la Verona decît foarte tîrziu.

— Atunci hai să urcăm sus la *villino*. De-acolo priveliștea e tot atît de frumoasă ca și de-aici, și putem să mai și bem ceva. Nu țin substanțe de-astea insidioase aici

jos. Packford începu să umble de colo pînă colo fără rost prin casă mişcînd fără noimă dintr-un loc într-altul obiecte apucate la nimereală, într-un fel de ritual al punerii în ordine. Ce nu pot eu pricepe, scumpul meu amic, urmă el, este cum ai dat de mine tocmai aici. În toată Anglia nu-s mai mult de trei inşi care să ştie c-am pus mîna pe colţişorul ăsta. Trăiesc în izolare, cum zic ei.

— Întîmplarea face ca pe doi dintre ei să-i cunosc — aşa că nu-i mare mister. Appleby mai adăugă un cuvînt sau două de explicaţii. Şi azi dimineaţă — eram la Riva — mi-am adus aminte deodată despre ce mi se spusese. Şi mi-am făcut, natural, socoteala să economisesc o masă pe spinarea dumitale.

— Atunci, haidem. Să vedem ce-i în stare bătrîna Giuseppina. Poate că ne face o friptură la tavă din nepotul ei — ai ? Packford rîse cu atîta sinceritate de gluma asta idioată încît avea aerul c-o crede realmente hazoasă. Pateu de Gino la cuptor. *Un modest, neînsemnat ospăţ* [1], cum zice undeva nu mai ştiu cine. Dar unde ? Mă lasă memoria, tare mi-e teamă.

— Nu-i cumva la Verona ? Şi Appleby aruncă o uitătură ciudată amfitrionului său. Aş zice că numai acolo ţi-e gîndul.

Urcară prin grădina lungă aşezată pe costişă, în adierea generoasă a unei brize dinspre lac. Gino, gol pînă la brîu şi bronzat, îşi scoase cu multă etichetă pălăria jerpelită şi luă o poziţie respectuoasă cînd cei doi se apropiară. Neştiind absolut nimic despre propunerile scandaloase, în ceea ce-l privea, ale patronului său, arboră un zîmbet care-ţi lua ochii. Packford avu oarecum sentimentul că băiatul avea dreptul de a fi luat în seamă ; se opri şi, într-o italienească şchioapă dar fluentă începu să-i dea ceea ce păreau vădit a fi primele instrucţiuni care-i treceau prin cap. În numai cîteva secunde fu total absorbit de treaba asta. Umblînd de colo pînă colo, arăta cu mîna cînd într-o direcţie cînd în alta parc-ar fi fost de cînd lumea un proprietar de moşii dînd dispoziţii de care să se bucure posteritatea lui cea mai îndepărtată.

---

[1] *Romeo şi Julieta* I, 5, 124.

„Imposibil — își zise Appleby din nou — să nu-ți devină drag Packford ăsta." Și tînărul Gino părea să aibă o excelentă părere despre patronul său. O reprezentație identică a avut loc cînd au ajuns la *villino* și bunica lui Gino își făcu apariția pe terasă strîngîndu-și părul coc. Genul de umor imbecil al lui Packford trebuie că mergea foarte bine pe italienește pentru că Giuseppina nu numai că n-a izbucnit într-o tumultoasă indignare la auzul a ceea ce probabil erau diversele imposibile sugestii culinare, dar se prăpădea de rîs. Apoi conferința luă un aer serios. Depășea capacitățile lingvistice ale lui Appleby, dar dură atît de multă vreme încît erai obligat să presupui că se proiecta un festin de-o impresionantă complicație. Preparatul și mîncatul aveau să dureze atît încît nici pînă la miezul nopții n-o s-apuce s-ajungă la Verona. Aproape că regreta impulsul perfect neserios care-l făcuse să se oprească din drum ca să-l viziteze pe acest excentric cărturar.

Era, cu toate astea, o seară încîntătoare într-un loc încîntător. Au stat pe terasă sorbind, neamestecat cu gin, un vermut banal și dulce ce-și trage o subtilă savoare din aerul natal. „Dar Packford nu-i clădit pentru un climat italian", își zise Appleby — și nu fu surprins cînd silueta masivă din fața lui scoase o batistă de mătase și își șterse fruntea.

— Scumpul meu Appleby, murmură el, n-ai idee cît îți invidiez tinerețea bine-conservată. Și *„Oh, carnea asta mult prea mult necurată, de s-ar topi !"* [1]

— Mă-ndoiesc c-ar fi chiar confortabil.

Brusc, Packford se ridică în picioare.

— Știi, spuse el, c-a devenit o modă astăzi să se ia drept bun textul in-quarto ?

Appleby surise.

— Nu. Teamă mi-e că nu știu.

— Acolo spune : *sallied* [2], înțelegi ? Și ei susțin acuma că-i o formă rară a lui *sullied* [3]. Curată nerozie, te rog să

---

[1] *Hamlet*, I, 2, 129.

[2,3] *Sallied* — participiu trecut de la verbul *to sally* — a sări, a ieși în afară ; *sullied* — participiu trecut de la verbul *to sully* — a murdări, a păta.

mă crezi. Packford se însufleţise. Îl apucase zdravăn marota lui. La urma urmei, Hamlet e gras şi suflă greu.

— Dar există personalităţi de prim ordin — dacă-mi aduc bine aminte — care susţin că a fi gras înseamnă doar a transpira mult ?

— Palavre, dragul meu, lamentabile palavre. Cred că pot dovedi — sînt aproape sigur că pot dovedi — că Hamletul original al lui Shakespeare, care, fireşte, era Richard Burbage, cîntărea vreo optsprezece *stones* ; asta face peste o sută paisprezece kilograme. Te-ai gîndit vreodată de ce-i *Hamlet* o piesă atît de minunată — o chestie atît de formidabilă ?

La această întrebare, cu vaste implicaţii, Appleby se mulţumi să clatine din cap.

— În parte, măcar în parte, e pentru că Shakespeare a avut extraordinara inspiraţie de a pune suferinţa unui suflet delicat într-un trup barosan, pufăind şi gîfîind, de cărturar ieşit din formă fizică. Anunţîndu-şi descoperirea Packford gîfîia şi el puţin. Gîndeşte-te la ce impresie făcea ! Gîndeşte-te la efectul din scena în care omul mare cît un munte povesteşte că Yorick îl dusese-n circă. Formidabil, Appleby, formidabil ! Şi-apoi, mormîntul !

— Mormîntul Ofeliei ?

— Da, mormîntul Ofeliei. Gîndeşte-te la episodul de supremă comedie demenţă cînd Hamlet sare-n groapa ei şi rămîne înţepenit în ea.

Vorbind, Packford se plecă înainte şi silueta lui masivă acoperi şirul lung de luminiţe care începuse să puncteze amurgul, de la Salo pînă la Gardone.

Appleby rîse-n sine în întuneric. *„Ce-amestec, Doamne, de bun-simţ şi de sminteală, Cît cuget clar în nebunia lui“*, îşi zise el în gînd. Şi, ştia foarte bine, lui Packford îi plăcea să lege o descoperire serioasă de cine-ştie-ce ipoteză extravagantă. Dacă era în stare să aducă dovada că Burbage fusese într-adevăr un om foarte gras, toată chestia asta o să se afle. În acelaşi timp, însă, lui Packford îi plăcea grozav să ţină asemenea descoperiri în rezervă o bucată de vreme. Avea tehnica lui uzuală cu care ştia să uimească lumea. Mai întîi mecanismul impecabil al cazului, elaborat cu multă trudă, verificat şi cizelat în cel mai mare secret. Apoi un zvon care transpira — atît cît un

cărturar interesat să audă lesne de la altul că existau motive să se presupună că Lewis Packford iar cocea ceva, iar migălea la cutare sau cutare descoperire tulburătoare și scandaloasă. Apoi, dezvăluirea brutală a mașinației sale — printr-o lungă scrisoare la *The Times Literary Supplement* sau sub forma unei cărticele frumos pusă în pagină cu ilustrații sugestive, polarizînd imediat atenția recenzenților metropolitani la modă. Pînă să apuce revistele savante să treacă la aprecieri argumentate, cititorul de rînd o luase ca literă de evanghelie și trecuse și în istoria literară ca un lucru de la sine înțeles.

Aproape cu certitudine, Packford punea acum la cale ceva de felul ăsta — cu toate că Appleby nu era realmente convins că avea sau nu avea a face cu corpolența lui Richard Burbage. Toată trăncăneala asta era de fapt o perdea de fum — chiar dacă amuzantă — pe care Packford o lansa ca să acopere cine știe ce proiect real. Și Appleby socotea că-și poate permite să hazardeze o ipoteză.

Acest strălucit detectiv literar nu venise în Italia ca să-și vadă de sănătate. Chiar dacă excepționala lui corpolență nu excludea, din punct de vedere medical, eventualitatea ca el să pice jos mort în orice clipă, un asemenea calcul n-ar fi avut nici cea mai mică influență asupra personalității optimiste a lui Packford. Nu — asta nu era o cură de odihnă. Și, cu toată încîntarea pe care i-o producea așezarea și italieneasca vorbită curgător cu angajații lui, nici despre retragerea unui îndrăgostit venit la o comuniune cu locurile și cultura pasiunii sale nu putea fi vorba. Odiseele lui Packford, cînd aveau loc, se bazau totdeauna pe o idee strategică. Vila asta era un cuib de pîndă, ales cu ingeniozitate. Și, precum admitea el însuși, Packford fusese foarte departe de a-și face publicitate pe chestia venirii lui aici. Appleby fusese pus pe urmele lui de o simplă întîmplare. Și — cu toată cordialitatea primirii — poate că faptul că fusese descoperit nu-i făcuse prea mare plăcere.

Dar Appleby nu se simțea cîtuși de puțin un intrus. Dac-ar fi dat acuma peste vreun secret al lui Packford, asta ar fi făcut parte din joc, iar Packford l-ar fi acceptat ca atare. Și fără-ndoială că Appleby era hotărît — doar ca să treacă timpul, desigur, pentru că-n toată afacerea asta

nu era nimic serios — să descopere tot ce putea descoperi. În general, nu investigaţiile de detectiv pe cont propriu erau ideea lui despre vacanţă. Dar a descoperi ceva care-i undeva la mijloc între nevinovăţie şi simplă păcăleală savantă, aşa ceva nu putea duce pe nimeni la spînzurătoare sau la puşcărie sau la dezonoare : la urma urmelor, toate astea nu erau decît un pic de variaţie. Aşa că se hotărî să încerce.

Briza uşoară încetase, şi cînd Giuseppina veni cu luminările, ele ardeau fără nici o pîlpîire în aerul cald cu un uşor parfum de lămii. Era o seară de cinat *al fresco* [1] — şi într-adevăr mîncarea le-a fost adusă afară, acolo unde şedeau. Pînă la urmă nu era deloc complicată : doar nişte *funghi*, ciuperci, care arătau oribil dar erau delicioase, şi după aceea un pui la care proporţia de carne faţă de oase era mai mare decît e de obicei la sud de Alpi. Au băut Chianti. Appleby destupă sticla.

— E ca vermutul, zise el. Stai cu o sticlă de-astea într-o odaie pe întuneric, şi n-ai să poţi face deosebirea. Dar aici, deh, e altceva.

— Dragul meu, Portia ştia treaba asta. *Nimic nu-i bun, văd eu, de nu ţii seama de împrejurări.* [2] Ţi-aduci aminte ?

Appleby dădu din cap.

— *Cîte lucruri nu-s de sezon asezonate* — nu-i asta ? — *spre-a lor dreaptă laudă şi-adevărată perfecţiune !* [3] Bănuiesc că se potriveşte orişiunde. Dar ce-ai zice dacă Shakespeare a făcut constatarea asta aici, în Italia ?

Packford puse paharul jos cu precauţie.

— De unde pînă unde ţi-a venit ideea asta ? — întrebă el cu aerul celei mai perfecte indiferenţe.

— Habar n-am. Să fi fost de la luminările Giuseppinei ? Fără-ndoială că ele mi-au amintit de Portia întorcîndu-se acasă la Belmont. *Lumina ce-o vedem arde la mine-n sală... Cît de departe, micuţa luminare, razele-şi trimite.* [4] Şi, uită-te încoace ! Appleby arăta undeva în

[1] În aer liber (it.).
[2] *Neguţătorul din Veneţia* V, 99.
[3] Idem V. 107.
[4] Idem V. 89.

bezna de peste lac. Luminițele cele de peste lac. Ți se pare că le-ai putea atinge cu mîna. Aș zice că-ntr-adevăr e aer italian în actul ultim din *Negustorul din Veneția.*

— Și că, deci, Shakespeare trebuie efectiv să fi străbătut Europa toată ca să tragă puțin aer din ăsta pe nas? Packford se lăsă pe spate în scaun și rîse apăsat. Pînză de păianjen, dragul meu Appleby — simplă pînză de păianjen! E o mulțime de poezie englezească împănată cu aer grecesc, dacă-i vorba așa. Dar dintre poeții englezi, cîți au văzut Grecia cu ochii lor? Doi, ca să fim preciși.

— Nu crezi ca Shakespeare să fi fost în Italia?

— N-am spus asta.

— Ah!

Packford își privi musafirul cu suspiciune.

— Din cîte-mi dau seama, zise el cu un aer afabil, am impresia c-ai citit niște aiureli. Sînt destule, numai Dumnezeu știe.

Appleby clătină din cap.

— Nu citesc prea multe lucruri de-astea savante. Dar n-a fost cineva, de curind, care-a găsit un plan vechi al Veronei și a constatat că se potrivea întocmai cu Verona lui Shakespeare?

— Ce pot oamenii să constate, e fără margini — literalmente fără margini. El trebuia să fi fost și la Veneția, de vreme ce știa ce tranzacții se încheiau pe Rialto. Cam așa-s toate cîte se vorbesc pe seama lui Shakespeare în Italia. Palavre de aiuriți. E ca și cum ai spune că el trebuie să fi fost într-adevăr Lord Păsărică-Aiurică, pentru că altminteri n-ar fi fost în stare să facă atîtea referiri la vînătoare și la șoimi și la blazoane. Packford întinse alene mîna spre sticla de Chianti. Și, la urma urmei, are atît de mare importanță dacă a fost în Italia sau nu? Și-ntr-un caz și-n celălalt piesele lui rămîn tot atît de extraordinare.

— Oh, da, desigur. Venind de la Packford — fu impresia lui Appleby — această austeră doctrină critică se situa la hotarul cu nesinceritatea. Dar știam că, din cînd în cînd, urmăreai ciudățenii de natura asta.

Packford făcu un gest de desconsiderare.

— Ia notă, zise el, un veritabil interes critic ar exista într-o altă problemă, înrudită. Știa italienește? Știa să

citească italienește ? Asta e. Sînt unii care ar da mult ca să poată răspunde la întrebare.

— Parcă-mi amintesc că mi s-a spus odată că în chestia asta *Othello* prezintă importanță. E-adevărat că unica sursă e în italienește ?

— Ah, da — *Ecatommiti* de Cintio. Packford se întrerupse, parc-ar fi fost cu mintea-n altă parte. Dar povestea lui Cintio *ar fi putut să fi fost tradusă* în englezește, îți dai seama, și traducerea să nu fi ajuns pînă-n zilele noastre. Sau s-ar fi putut întîmpla același lucru cu o traducere în franțuzește. Există și o baladă englezească pe-aceeași temă. Din nefericire e unul dintre falsurile lui John Payne Collier. Chicoti. E-adevărat, subiectu-i fascinant : istoria marilor falsuri shakespeareene ! Ce păcat că nu se mai pot face !

Pe Appleby îl interesa.

— Nu se mai pot ? De ce ?

— Prea mulți experți. Prea multă știință.

— Poate c-așa o fi. Dar abilitatea științifică și stăpînirea mijloacelor tehnice științifice pot lucra în ambele sensuri. În unele domenii, cu care sînt mai deprins, falsificatorul care dispune de ele poate face niște exhibiții destul de alarmante. E ca și cu războiul. Uneori știința ridică la culme atacul, alteori apărarea. Natural, sînt de acord că astăzi, în anumite direcții, autonomia falsificatorului a fost drastic redusă. Gîndește-te la Vermeer-urile și De Hoogh-urile falsificate de Van Meegeren. Nu mai avea nici o șansă din momentu-n care au apărut chimiștii și au identificat o rășină din grupul fenolformaldehidei, necunoscută pînă-n ultimii ani ai secolului trecut. Și-același lucru a fost și cu cel mai remarcabil dintre falsificatorii literari recenți, T. J. Wise.

Packford clătină din cap.

— Nu-i chiar așa. Wise s-a limitat foarte frumos la falsificarea de materiale imprimate din secolul nouăsprezece. Dac-ar fi cunoscut suficient latura științifică și și-ar fi dat destulă osteneală, ar fi putut produce lucruri nedetectabile. Sau, să luăm de pildă cernelurile. Dumneata sau eu am putea foarte ușor să fabricăm cerneală după vreuna din metodele, să zicem, curente la începutul secolului șaptesprezece. Și dac-am fi folosit-o

cu îndeminare şi economie, pe hîrtie păstrată din acele vremuri — care nu-i prea greu de găsit în cantităţi mici — rezultatul ar fi lăsat repede cu gura căscată pe savanţii Pentagonului cu laboratoarele lor cu tot. În cinci ani probabil, în douăzeci cu siguranţă, situaţia în chimie va fi destul de spinoasă şi de complicată ca să lase loc la divergenţe de opinii.

— Totdeauna însă cu condiţia ca să nu fie prea mult implicate materii de origină organică. Nu se mai pot spune gogoşi pe chestie de secol, ca să zic aşa, cînd se pot aplica teste cu carbon. Gîndeşte-te cum au justificat vîrsta manuscriselor de la Marea Moartă. Appleby se întrerupse. Pe terasă apăruse un parfum nou, delicios. Era limpede că Giuseppina ştia cum se face cafeaua. Dar n-a existat, totdeauna, posibilitatea să te iei, pur şi simplu, după miros ? întrebă el. Vreau să spun, dacă realmente erai calat în materie. Amatorii de literatură din Europa întreagă au căzut în capcană cu Ossian-ul lui Macpherson, dar la un om de meserie, ca doctorul Johnson, nu s-a prins. Chatterton era un băiat extraordinar şi, cu poemele Rowley a impresionat pe respectabilii anticari din Bristol. Dar s-a ars îndată ce-a căzut pe mîna unui poet şi cărturar ca Gray. William Henry Ireland îţi putea produce tot ce voiai de Shakespeare, de la o semnătură pînă la o piesă întreagă. Credeau în ele tot felul de personalităţi cu rang şi situaţie, dar o autoritate cu puterea de pătrundere a lui Edmund Malone şi-a dat imediat seama că-s toţi nişte caraghioşi.

Packford scoase la iveală o cutie cu ţigări de foi.

— E ceva în cele ce spui, zise el. Dar nu-i totdeauna aşa. În chestiile lui Van Meegeren s-au prins o mulţime de pontifi.

— Cred că-n mare măsură pentru c-a fost în timp de război. O expertiză competentă într-un domeniu ca ăsta e o chestiune de foarte delicate judecăţi intelectuale şi estetice. Cînd, pentru ca să vezi un tablou, trebuia să te laşi trecut clandestin printre nu ştiu cîte rînduri de santinele naziste, reacţiile tale puteau fi afectate într-un mod destul de straniu... Nu, mulţumesc, nu iau coniac. Mă aşteaptă încă o bucată bună la volan.

— Eşti foarte cuminte, n-am ce spune — cu toate că drumul e foarte bun. Packford puse, cu destulă reticenţă, sticla pe care o întinsese, înapoi. Vezi, am dat peste un subiect complicat. Aspectele morale sînt departe de a fi limpezi. Chatterton, de pildă. Pentru el, falsurile lui aproape că nu erau falsuri. Trăia într-o lume de vis medievală, pe care singur şi-o fabricase, şi poemele şi toate celelalte au venit ca de la sine. La el impostura era joacă, era o condiţie a funcţionării geniului său — şi era un geniu absolut real. Se poate argumenta că societatea avea chiar datoria să-l susţină în iluziile lui.

— Cum, necum, povestea lui nu se poate susţine.

O vreme Appleby nu mai spuse nimic. Packford, reflecta el, devenise foarte serios. În acelaşi timp, se vedea că e distrat — ca şi cum, cu toată autenticitatea impulsului său de ospitalitate, l-ar fi obsedat o preocupare absorbantă. Appleby se hotărî să plece destul de curînd.

— Da, reluă el imediat, e un subiect complicat, ai dreptate. Şi e cert că uneori pune legea în încurcătură. Nu comiţi o crimă deprinzîndu-te să pictezi dimineaţa întocmai ca Richard Wilson şi după masă întocmai ca Renoir. Dar ar fi o deprindere pe care e puţin probabil că ţi-ai fi însuşit-o doar cu scopul dezinteresat al învăţăturii artistice. Eu aş deveni puţin suspicios dînd tîrcoale unui atelier în care aş constata o atare activitate.

Packford începu să rîdă.

— Suspiciunea-i meseria dumitale, Appleby. Şi-i în bună parte şi a mea. Se zice că-s credul, ştii. Dar nu-i adevărat. Admit c-am avut şi eu o idee-două pe care le-am exploatat destul de strîns, şi că am stors dovezile parc-aş fi fost avocat pledant urmărind un verdict. Se prea poate ca din timp în timp să fi apărut cu vreo poveste cam incredibilă. Dar din cîte-mi dau seama, nu m-am păcălit niciodată. Niciodată nu m-au tras, cum se spune, pe sfoară. Şi din nou Packford începu să rîdă — sigur de el, un rîs contagios, comunicativ. Noroc bun tipului care-ncearcă.

Giuseppina venise să strîngă masa. Cei doi bărbaţi se ridicară şi începură să se plimbe încoace şi-ncolo pe terasă.

— Dar nu tehnica falsificării e ceea ce-i realmente fascinant, urmă Packford. Ci psihologia.

— Aş zice că-s o duzină de psihologii.

— Exact ! Şi mai e şi ceea ce s-ar putea numi un *gradus*, un *gradus ad Parnassum*. Vreau să spun că există trepte, există o gradaţie a impulsului. La un cap nu-i — ca să zic aşa — decît un pic de simţ istoric şi de curiozitate — incitarea, să-i zicem, de a încerca în felul în care a încercat un pictor, mai de mult, să-şi aplice verniul, sau cum îşi trata fondul. Dai apoi peste tipi pentru care asta a devenit o obsesie, o pasiune. Gîndeşte-te la Venus din Milo, Appleby ! O capodoperă din secolul cinci înainte de Christos — o capodoperă adică din secolul de aur şi lucruri de felul ăsta. Decît că, nu era deloc aşa. Fusese creată, cu vreo patru sute de ani mai tîrziu. De ce ? Era o viziune de zeiţă care nu mai putea fi convingătoare în epoca asta mai tîrzie. Valoarea ei demografică ar fi apărut complet alterată.

— Poate că nu unui Mecena cu propensiune către arheologie. Statuia ar fi putut fi comandată de vreun bogătaş din secolul unu, care considera arta modernă teribil de vulgară.

— Nu, nu — absolut exclus. Packford era în stare să fie tăios fără să fie şi jignitor. Venus din Milo poate că nu-i chiar atît de extraordinară cît le plăcea bunicilor noştri să spună. Dar e, în orice caz, mult prea bună ca să fie doar o pastişă istorică făcută la comandă, cu coada ochiului la carnetul de cecuri al bogătaşului. Este un caz de pasionată identificare a artistului cu o viziune dintr-o altă epocă.

— Sau poate să fie doar o glumă. Appleby nu putuse rezista impulsului de a primi cu oarecare scepticism entuziasmele confuze ale lui Packford. Pentru că-n asta găseşti, de cele mai multe ori, motivul dominant aflat îndărătul imitaţiilor şi falsificărilor. Poate fi motivul din profunzime chiar şi atunci cînd motivul aparent este lucrativ, practic, bănesc. Vreau să spun impulsul de a te amuza rîzînd pe sub mustaţă.

— Rîzînd pe sub mustaţă ? Packford repetă cuvintele ca şi cum înţelesul lor i-ar fi fost perfect obscur. Şi apoi, deconcertant, scoase un hohot de rîs. Da, fireşte —

ar fi de un haz nebun ! Dar ai să mă crezi că la asta nu m-am gîndit niciodată ?

— S-ar părea că ideea de a păcăli pe oamenii dispuşi să acorde protecţie, să patroneze, are o anumită atracţie. Ceva de soiul ăsta a acţionat şi în capul lui Wise. Era un om cu avere şi îşi formase o bibliotecă de mare valoare şi foarte interesantă, pe care cercetătorii se arătau avizi a o consulta. Era, din cauza asta, înconjurat de cărturari, care-i făceau curte — şi în acelaşi timp îl tratau, fără să-şi dea seama, cam de sus pentru că, la urma urmei, nu era decît un negustor excentric, lipsit de indicibila fericire a unei instrucţiuni clasice. Ei, ce să spun, i-a prostit cît a poftit. Şi ce plăcere trebuie să-i fi făcut !

Din nou Packford rîse, de data asta atît de zgomotos încît pînă şi Giuseppina, care trebuie să fi fost destul de deprinsă cu exploziile lui, se întoarse şi-l privi lung.

— Da, fireşte, spuse el. Îmi dau seama. Şi trebuie să se fi simţit ca logofătul lui Chaucer. Îţi aduci aminte ? Şi, plimbîndu-se pe terasă cu paşi mari, începu să scandeze :

Au nu e ăsta har dumnezeiesc,
Cînd oameni fără carte dovedesc
Înţelepciunea multor învăţaţi ? [1]

Giuseppina făcu spre cer gesturi elocvente. Avea mare consideraţie pentru patronul ei, dar era clar că asta n-o împiedica să-l socotească puţin într-o ureche. *Pazzo* ar fi fost termenul. „Şi, — gîndea Appleby — poate că într-adevăr era, în Packford, o doză de straniu. Dacă într-o zi ai afla despre el un lucru foarte surprinzător, n-ai fi, ca să zic aşa, foarte surprins." Şi totuşi, împrejurarea asta — de a nu fi surprins de ceva surprinzător — era, prin ea însăşi, surprinzătoare. Nu putea fi pe de-a întregul justificată, vreau să spun în lumina a ceea ce părea să fie marea limpeziciune normală la Packford : simplicitatea vanităţilor şi entuziasmelor sale, care se armonizau atît de firesc, întrucîtva, cu temeritatea şi vigoarea spiritului său.

Avea, oare, o viaţă secretă ? Pe cînd se opriră, la marginea terasei, ca să privească din nou la luminile palide

[1] În româneşte de Dan Duţescu.

de dincolo de lac, Appleby încercă repede să-i atribuie ceva de felul acesta. Dar exercițiul rămase fără rezultat. Nu se întrezărea nimic, absolut nimic nelalocul lui în această mică gospodărie provizorie stabilită într-un loc atît de agreabil.

Poate că singura ciudățenie la Packford era faptul de a fi întrucîtva un supraviețuitor dintr-un ev trecut. Nu mai erau mulți de felul ăsta. Mai existau, desigur, din belșug, diletanți, bogați sau doar înstăriți. Englezi, americani, australieni, îi găseai răspîndiți prin toată Italia și sudul Franței. Dar astăzi genul ăsta de fantezie părea să se fi stabilit aproape în toate cazurile în belearte sau în muzică. Amatori de literatură de acest gen — cel puțin cu suficiente aptitudini și perseverență ca să-și cîștige destulă apreciere ca oameni de știință — erau mult mai greu de găsit. Nu era un domeniu pe care Appleby să-l cunoască cine-știe-ce bine sau să fi avut de multe ori prilejul să se fi interesat de el. Dar, în orice caz, nu-i venea în minte nici o singură altă persoană în situația lui Packford. Bani avea, dar călătorea fără multe fasoane. Probabil că era necăsătorit, și Appleby nu-l auzise niciodată pomenind de vreo rudă, cît de îndepărtată. Putea să fie perfect încîntat de sine însuși. Și ceea ce-l încînta nespus acum — dacă Appleby nu se înșela cu desăvîrșire — era convingerea lui că avea să dovedească cum că la un moment dat William Shakespeare de la Stratford upon Avon făcuse un voiaj în Italia. Milano, Mantova, Verona, Padova, Veneția, toate aceste urbe care își aveau asociațiile lor shakespeareene — și unuia cu firea și reputația lui Packford posibilitatea de a exhuma și exhiba lumii întregi o legătură biografică reală ar fi prezentat o atracție irezistibilă. A se prezenta în fața savanților cu ceea ce el numise o simplă pînză de păianjen convertită triumfător în oțel etern, să le fluture pe la nas, eventual, chiar nota de hotel de pe Canal Grande a dramaturgului, asta ar fi însemnat pentru Packford exact specialitatea casei.

Că ambiția asta era o binecuvîntată nevinovăție, e puțin spus. Nici măcar frivolă nu era — sau nu era dacă te luai după considerația pe care o avea cărturarul pentru demnitatea proprie actului de adăugire la oricare și la fiecare știință. Nu aducea altora nici pagubă nici stri-

căciuni, iar ție nu-ți crea nici o neplăcere. Și erau foarte multe de spus — gîndea Appleby — în favoarea oricărei activități care aproape sigur că nu va adăuga nimic la poverile poliției.

Pe cînd făcea această prozaică reflecție profesională, Appleby băgă de seamă că amfitrionul său se uita din nou la ceas. De data asta era greu de presupus că în așteptarea mesei, și deducția cea mai simplă era, fie că avea o întîlnire, fie că voia să se apuce din nou de lucru. Oricare ar fi fost natura teancurilor de cărți și de manuscrise de jos din vilă, va fi foarte încîntat să se poată întoarce la ele.

— Trebuie să-mi văd de drum, zise Appleby. Trec prin Peschiera, și cred că-i o bucată bunicică.

— Trebuie într-adevăr să pleci? întrebă Packford. Acum avea aerul că-i părea sincer rău că-și pierde musafirul. A fost extrem de amabil din partea dumitale să treci să mă vezi, în singurătatea asta. Iar conversația noastră mi-a făcut plăcere. Rise. Și faptul că a luat o întorsătură bizară. Ce-ai zice să facem tovărășie, Appleby? Ai? Vrei să facem o combinație?

— Să descoperim falsuri?

— Nu, nu. Asta prea ar fi ușor, scumpul meu amic — absolut prea ușor. Să ne asociem și să prezentăm lumii niște chestii formidabile. Am fi o combinație ultra, dumneata și cu mine, îți dai seama. Cum să-ncepem?

Umorul straniu al lui Packford punea iar stăpînire pe el. Pusese întrebarea asta cu un aer de profundă seriozitate.

— Va trebui, zise Appleby, să ținem seama de starea pieții. Eu n-am de gînd să fiu unul dintre falsificatorii aceia dezinteresați care se mulțumesc, drept orice dividend, cu un zîmbet discret. Cred, sincer, că aș pune accentul pe vînzări. Se întrerupse, storcîndu-și creierul să găsească o cale pe care să mai poată susține, de politețe, încă un minut sau două de trudnică bufonerie din care gazda lui părea să guste o atît de nevinovată plăcere. Dar există într-adevăr o piață cumsecade, bună de jupuit — vreau să spun pentru mistificări pur literare? Există ceva în genul cîștigurilor grase care se scot în artele plastice? Nu mi-aș fi închipuit așa ceva.

— Tone, scumpul meu amic, tone întregi.

„Cînd e într-o atare dispoziţie, gîndi Appleby, Packford vorbeşte la nimereală, în bună măsură."

— America, ştii. Instituţii publice cu resurse imense vor rivaliza efectiv pentru orice-i de prim ordin. Chiar şi colecţionari particulari. Natural, nu-s chiar atîţia cîţi găseşti pentru pictură sau mobilă sau porţelanuri şi de-alde astea. Dar sînt. Unii în toată firea, alţii mai au şi cîte o doagă lipsă. Dar, dacă-i vorba, chiar şi eu, nu-s şi eu puţin într-o ureche ? Păi, de ce scotocesc eu după evenimente obscure, care nu prezintă cine-ştie-ce interes omenesc — iar interes intelectual autentic absolut deloc — pînă-ndărăt în secolul şaptesprezece ?

Packford se opri, perplex parcă, auzindu-se vorbind iarăşi serios.

— Ştii, continuă el, răspunsul omului sincer : am găsit o cale, inofensivă într-o măsură acceptabilă, de a mă feri de cîrciumă. De cîrciumă şi, în fine, de alte lucruri de natura asta. Dar ascultă, are pe dracu-n ea chestia asta, şi te poate-nfunda. I se poate întîmpla unui tip să i se pară că a ratat o serie de lucruri în viaţă. Packford dădu din cap ; păru, deodată, deprimat. Şi să intre-n bucluc, ai ? Să profite de moment, cum se zice.

— Fără-ndoială. Appleby rămase puţin nedumerit la auzul acestor cuvinte, oarecum incoerente.

— Şi, natural, ceea ce te-mpinge spre un fel de viaţă sau altul e în primul rînd întîmplarea. Te-ntorci cu gîndul înapoi şi îţi imaginezi c-ai fi putut poate să faci o alegere mai bună — cînd pur şi simplu n-a fost nici un fel de alegere. Ce spui ?

Appleby spunea numai că ora era prea tîrzie ca să înceapă acum o discuţie pe tema, de-un interes destul de moderat, al necesităţii şi al liberului arbitru.

— Ce carieră ţi-ar plăcea să-ţi alegi acuma, întrebă el, mai mult la întîmplare, presupunînd că ai fi cu treizeci de ani mai tînăr ?

— Să dezagreg atomi, probabil. Sau, poate, amant profesionist. Ţi-aduci aminte de numele Edward Dowden ? Un shakespearolog nu tocmai de dispreţuit ; genul de modă veche. Ei bine, după o carieră de cărturar ire-

proşabilă, a mărturisit că ceea ce i-ar fi plăcut realmente să facă în viaţă ar fi fost să fie amantul mai multor femei. E înspăimîntător, parcă. N-ai zice ?

— Poate că da. Şi dacă s-ar fi apucat, o viaţă atît de lungă, să se ţină numai după fuste, fără îndoială că atunci cînd ar fi privit înapoi la ea ar fi spus că unica lui ambiţie fusese să devină un mare erudit.

— Bănuiesc că trebuie să existe o linie de mijloc la care să te simţi fericit. Packford rîse din nou — dar de data asta un rîs scurt şi nervos care nu-i semăna deloc. Toate dorinţele astea sînt boală curată, dracu' să le ia. Erudiţia-i şi ea o boală. Grămăticul lui Browning de asta a murit. Şi sexul — tot o boală-i. Amîndouă fac din tine un idiot, aşa că efectiv rămîi cu ochii căscaţi la tine însuţi.

Erau lingă maşina lui Appleby. Acum devenea pur şi simplu penibil să te desparţi într-o atmosferă de mărturisiri nedefinite. Pentru că, indiscutabil, asta era. Packford, care de la o vreme părea să fi trăit cu totul solitar, se simţise incitat să dezvăluie unele preocupări ale clipei de faţă de o manieră pe care cu siguranţă că mai tîrziu o va regreta.

— Trebuie s-o iau din loc, zise Appleby, ca să n-ajungă Judith cu ceasuri înaintea mea.

— Şi asta nu se face, nu ? Văd că eşti un soţ cu experienţă. M-am gîndit şi eu cîteodată să-ncerc. Dar, iată-mă aici — găsind că Giuseppina şi cu Gino sînt destul de liniştiţi ca să le pot rezista.

— Bănuiesc că într-o bună zi ai să ne faci o surpriză. De altfel, e obiceiul dumitale.

Appleby îi strînse mîna şi se urcă în maşină. Era un fel straniu şi abrupt de a-ţi lua rămas bun — la care şi întunericul adăuga ceva, înghiţindu-l imediat pe Packford. Appleby mai prinse o scurtă imagine a lui urcînd cu mersul său împleticit spre vilă, parc-ar fi avut acolo întîlnire.

N-avea să-l mai revadă, viu, pe Packford.

Evenimente noi la Urchins

i

Bun rămas, bun rămas...
...De ce m-oi fi-nsurat ?

OTHELLO, III, 3, 240

Unu

De-abia la mormîntul, deschis încă, al lui Lewis Packford şi-a dat Appleby seama pentru prima dată de existenţa domnului Rood. Puteai numaidecît să spui — poate că pur şi simplu după felul în care îşi ţinea jobenul — că domnul Rood nu era un novice în materie de înmormîntări. Dacă n-ar fi fost atît de evident faptul că făcea parte dintr-una din clasele de profesiuni distinse, ar fi fost, cu siguranţă, rezonabil să presupui că era responsabil cu partea laică şi tehnică a ceremoniei.

Natural, numele, Appleby i l-a aflat de-abia mai tîrziu ; şi poate că lucrul nu s-ar fi întîmplat cum s-a întîmplat dacă n-ar fi început să plouă foarte tare. Puteai auzi stropii grei picînd pe coşciug cu un zgomot dogit şi gol — ca şi cum antreprenorul de pompe funebre ar fi furnizat, din greşeală, un coşciug de un număr prea mare chiar şi pentru masa enormă a lui Packford. După impresia lui Appleby nu era de faţă aproape nimeni care să aibă un prilej real de îndurerare. Şi faptul ăsta, ca şi vremea proastă, aduceau un anume element lugubru înmormîntării. Răposatului nu i-ar fi plăcut. Appleby parcă-l auzea făcînd în gura mare glume fără tact despre rituale maimuţărite şi preoţi ahtiaţi după bani.

Slujba se termină şi lumea se împrăştie. Appleby, care nu cunoştea pe nimeni, ieşi singur, cu umbrela deschisă. Dincolo de cimitir se opri să aştepte la o staţie de autobuz. Acelaşi lucru — şi tot cu umbrela deschisă — făcu şi bărbatul despre care imediat vom afla că-i domnul Rood. Dar după toate aparenţele părea că domnul Rood nu socotea că recenta lor comună îndurerare stabilea între Appleby şi el condiţiuni suficiente pentru a-şi vorbi. Şi cum, după înfăţişare, părea să fie cel mai în vîrstă, Appleby îşi ţinu gura. Ploaia se înteţea, autobuz nu se vedea, restul participanţilor la înmormîntare pare-se că se îndepărtaseră în condiţii superioare, făcînd uz de mij-

loace de transport proprii. La un moment dat domnul Rood își plecă puțin umbrela într-o parte, să vadă cum arată cerul, și ploaia făcu plici pe jobenul lui cum făcuse pe coșciugul lui Packford. Domnul Rood scoase un zgomot cu limba. ca un plescăit nervos — din cauza asta poate, sau poate la adresa insuficienței transportului londonez în comun. Atunci apăru un taximetru vagabondînd în căutare de clienți și, cu mare promptitudine, domnul Rood își agită umbrela. Taxiul se opri la bordură. În fine, domnul Rood vorbi.

— V-ar fi agreabil, domnul meu, spuse el politicos, să folosim împreună acest taximetru?

Appleby acceptă și cei doi bărbați își comparară destinațiile și se urcară în mașină. Făcuseră cîteva sute bune de metri pînă ca domnul Rood să vorbească din nou.

— Trist prilej, zise el.

Tonul lui reuși să pună în evidență caracterul strict convențional al declarației.

— Oh, da, desigur.

O lungă tăcere.

— Penibile împrejurări, rosti domnul Rood de la altitudinea unei impasibilități de granit.

— Da.

Domnul Rood începu să scuture încetișor umbrela pe podeaua taximetrului — dar cu extreme scrupule privind membrele inferioare ale lui Appleby.

— Numele meu e Rood, zise el. Eram avocatul decedatului.

— Numele meu e Appleby.

— Îmi pare bine.

Inflexiunea pe care domnul Rood o dădu cuvintelor n-avea nimic îmbietor, și el se rezemă, cu un aer sumbru, în colțul lui de taximetru. Appleby presupuse — fără să manifeste vreun sentiment notoriu de regret — că reușise să ajungă cu avocatul răposatului Lewis Packford la cel mai avansat grad de intimitate ce-l putea aștepta. Dar greșise.

— Echilibrul mintal deteriorat, spuse Rood imediat. Ficțiune mai curînd teologică decît legală. Absurdă — dar nu e prea supărătoare, afară de cazul în care deceda-

tul procedase, destul de recent, la schimbări în dispozițiunile testamentare.

— Ceea ce presupun că Packford n-a făcut.

Cum vorbele astea nu fuseseră deloc spuse cu gîndul de a-l trage de limbă, Appleby nu era convins că meritau să li se răspundă cu o tăcere atît de masivă ca aceea pe care o afișa acum Rood. Dar, dovedindu-și astfel în suficientă măsură discreția sa profesională, avocatul continuă, pe un ton mai sociabil.

— Nu că aș ține să manifest vreo dezaprobare pentru spectacolul pe care-l oferă unii oameni cu stare făcînd din cînd în cînd schimbări în testamentele lor. Din punctul de vedere al avocatului nu-i, la urma urmelor, decît apă la moară. Iar curajul de a-ți schimba părerea nu e decît lăudabil. Napoleon, v-aduceți aminte foarte bine, era celebru pentru abilitatea lui de a-și schimba substanțial planurile, în termen foarte scurt.

— Așa am auzit și eu. Appleby se întrebă dacă sumbrul și convenționalul domn Rood nu cultiva cumva în ascuns o viață a fanteziei, în care comanda armii puternice pe toată suprafața Europei. Și îmi închipui — pentru că tot veni vorba — că Lewis Packford era genul de om capabil, uneori, să facă lucruri stranii, necugetate. Și sinuciderea e, fără-ndoială, o chestie de impuls subit.

— Se poate. Dar eu am fost foarte, foarte surprins.

— Că Packford a procedat în felul ăsta ?

— Precum spuneți. Și mai sînt încă foarte surprins și acum.

Domnul Rood se strădui, cu această declarație, să lase impresia că era, prin ea însăși, surprinzătoare. Concluzia implicită pare să fi fost că el nu era deseori surprins, perspicacitatea sa pătrunzînd în mod curent, cu perfectă precizie, viitorul.

— Am fost asigurat de medicul lui Packford că prietenul nostru n-avea motive rezonabile să fie îngrijorat de sănătatea sa. Și, cunoscîndu-l așa cum îl cunoșteam, nici în vreun impuls irațional în acest sens nu pot să cred. Nici o temere morbidă cu privire la echilibrul său interior, sau ceva de natura asta.

Appleby dădu din cap.

— Aş fi inclinat să fiu de acord cu dumneavoastră. Intimplarea face să-i fi făcut o vizită în Italia, nu de mult. Părea să fie perfect sănătos şi să se bucure de viaţă. Dar experienţa m-a învăţat : dacă nu cunoşti într-adevăr îndeaproape un om, poţi să te înşeli completamente în privinţa... cum să zic, în privinţa constituţiei sale sentimentale şi a condiţiei substratului nervos. Dar poate că eraţi un intim al lui ?

Rood, care în timpul acestei cuvîntări îşi schimbase poziţia în maşină şi acum îl măsura atent cu privirea pe Appleby, dădu uşor din cap.

— O Doamne, nu. Deloc. E-adevărat, legătura noastră depăşea sfera serviciilor mele profesionale. Intîmplarea face ca unele dintre obiectele în care el era o atît de distinsă autoritate, să prezinte şi pentru mine un modest interes. Chiar am colaborat, de două sau de trei ori, la articole pe chestiuni bibliografice sau paleografice. Dar nu pot să pretind că ştiam mare lucru despre viaţa personală a sărmanului Packford. Vorbesc bazat doar pe unele impresii foarte generale. Şi cu toate astea, repet, mă surprinde faptul că a pus mîna pe un revolver şi şi-a zburat creierii.

— Vreţi să spuneţi, domnule Rood, că circumstanţele par să îndreptăţească cercetări mai ample ?

Destul de surprinzător — dar într-un fel lucrul era complet sinistru — Rood zîmbi.

— Ar fi nimerit acum din partea mea să spun, replică el cu un formalism majestuos, că n-aş fi abordat absolut deloc acest subiect dacă amabilitatea dumneavoastră de a vă spune numele, Sir John, nu mi-ar fi dezvăluit pe de-a întregul identitatea dumneavoastră.

— Ah ! Appleby era uşor descumpănit. Dar ştiţi, oficial n-am nici un fel de idee de chestia asta. Cu toate că, pentru nu-ştiu-ce motiv Packford a fost înmormîntat la Londra, din cîte am aflat el a murit în provincie. E foarte puţin probabil să-mi fie supus mie cazul.

— De acord, de acord. Rood vorbea cum vorbeşte altuia un om care are numeroşi subalterni. Nu m-am gîndit la aşa ceva. Şi sper că n-o să credeţi, Sir John, că un om cu atîta experienţă, oricît de banală, de avocat de fa-

milie, ar fi în stare să considere sinuciderea neașteptată a unui client respectabil drept o ocazie propice pentru investigații de detectiv. Absolut deloc. În nouă cazuri din zece e indiscutabil de preferat ca orice incident de acest fel, oricît de misterios, să treacă în uitare, neexplorat.

— Mă tem că, din punct de vedere profesional, mi-ar fi greu să mă declar de acord. Appleby surise. Dar înțeleg ce vreți să spuneți.

— Dacă răposatul ar fi fost șantajat — ei, acuma nu mai poate fi, și ultimul lucru pe care umbra lui l-ar putea dori ar fi un scandal. Și, considerații de același fel li se potrivesc și altor eventualități curente. Dar cu sărmanul Packford sînt într-o situație oarecum dificilă.

— Dificilă ? făcu Appleby interogativ.

— Nu sînt pe de-a întregul convins că și-a luat singur viața. Rood își exprimă această opinie fără absolut nici o emfază sau emoție. De fapt, presupun că există o mare probabilitate ca el să fi fost omorît.

Appleby avea să reflecteze mai tîrziu că scepticismul său referitor la ideea surprinzătoare ivită în mintea domnului Rood a fost și pripit și nefondat. Avocatul avea, indiscutabil, o doză de înfumurare care l-ar fi putut împinge să elaboreze și să promoveze teorii de fabricație proprie și oarecum fanteziste. Dar un aiurit nu părea să fie. Și, în acel moment, Appleby știa prea puțin despre circumstanțele reale ale morții lui Packford și ale presupusei sinucideri ; nu deținea informații certe cu care să-și poată contrazice tovarășul întîmplător de taximetru. Dar știa, dintr-o îndelungată experiență, că aproape orice sinucidere, oricît de evidentă, dădea loc la vorbe și, pe undeva, la perfidii ; și mai știa că nu totdeauna asemenea fantezii de omucidere porneau de la indivizi temperamental înclinați la așa ceva. Probabilitatea imediată, gîndi el în acea clipă, era că pur și simplu moartea neașteptată a lui Packford declanșase nu-știu-ce idee în mintea lui Rood, și l-a pornit pe calea presupunerilor.

Dar toate astea nu însemnau că sugestia putea fi ignorată printr-o simplă politețe. Rood n-ar fi putut fi avocatul lui Packford dacă n-ar fi fost un jurist competent

şi cu prestigiu; nutrind această bănuială, el a nimerit, din pură întîmplare, în compania lui Appleby, care era adjunct al şefului poliţiei metropolitane. Nu urma deloc de aici că era sarcina lui Appleby să scoată o lupă şi să înceapă să caute pete de sînge şi urme de paşi. Desigur, nici nu era în drept s-o facă. Dar trebuia să se ocupe de informaţiile de orice natură ce aveau să-i parvină şi să ia, de se va ivi nevoia, măsurile potrivite.

— Sînt foarte îngrijorat de faptul că aţi ajuns la această bănuială, zise el. Aţi comunicat-o, fără îndoială, organelor de poliţie competente?

— Desigur, am comunicat opinia pe care mi-o formasem ofiţerului de poliţie care cerceta cazul. Din nefericire, virtualmente a ignorat-o. Poliţia — şi prin asta vreau să spun procurorul-instructor — are conştiinţa perfect împăcată. Ancheta a fost amînată. Deh, poate că-i mai bine aşa.

Domnul Rood emise această sentinţă finală cu o sumbră demnitate.

— Nu e absolut deloc, dacă există cel mai modest temei pentru îndoială. Appleby vorbise cu oarecare gravitate. Sinteţi în măsură să indicaţi vreun motiv care să fi incitat la uciderea lui Packford?

— Furtul, Sir John.

Appleby clătină din cap.

— Ştiţi, sînt într-o oarecare măsură handicapat, pentru că nu dispun de nici un fapt în cazul de faţă. Dar în ţara asta sînt excepţional de puţine omoruri iniţiate în mod deliberat pentru furt. Hoţii şi spărgătorii ucid, în general, numai cînd sînt surprinşi şi, în asemenea cazuri e probabil ca circumstanţele să nu mai lase loc pentru nici un fel de dubii.

— S-ar putea foarte bine să fiu complet greşit. Considerînd acum că umbrela se uscase suficient, Rood începu să o răsucească cu meticulozitate deosebită. Dar jefuirea lui Packford, dacă a avut loc, a fost de natură specială. Parcă aţi spus că l-aţi vizitat în Italia?

Taximetrul se poticnise la un stop. Era o încurcătură de circulaţie. Appleby se uită curios la tovarăşul său de călătorie. Rood terminase distracţia cu umbrela şi şedea acum cu ea între genunchi. De era cumva un maniac, in-

fățișarea lui nici pe departe nu sugera acest lucru. Considerat într-un context destul de amplu, îți făcea o impresie destul de oarecare. Văzut doar în lumina profesiei lui, sugera mai curînd o rigoare îngustă capabilă să-l facă perfect adecvat meseriei.

— Da, zise Appleby, am trecut pe la Packford în cursul verii. N-a fost decît o vizită-surpriză. Am luat cina cu el, după care am plecat mai departe la Verona.

— Cred că asta s-a întîmplat la 8 iulie ?

Smucitura cu care Appleby își îndreptă spinarea nu fusese provocată numai de o nouă mișcare înainte bruscă a taximetrului.

— Chiar asta e data, zise el. Dar n-aș fi crezut că a fost un prilej de trecut în istorie.

— Ah ! Vocea lui Rood avea alt ton. Ar fi putut lesne fi luat drept unul de satisfacție. N-ar fi fost nimic remarcabil în faptul că știam, fără să-mi fi pomenit dumneavoastră, despre vizita pe care i-ați făcut-o lui Packford la Garda. Dar e ciudat că știu data — nu ?

Scoase un chicotit infatuat.

— Presupun că nu e nimic realmente straniu în treaba asta. Dar surprinzător e, oarecum. Poate că Packford, întors în Anglia, să fi menționat lucrul ca atare, dumneavoastră sau altcuiva. Dar e greu de închipuit ca el să fi menționat și data precisă a unui eveniment atît de lipsit de importanță sau, în orice caz, să vă fi rămas fixat în memorie. Eu însumi a trebuit să fac un efort ca să verific dacă nu greșiți.

— Întocmai. Rood era acum într-adevăr încîntat. De fapt am aflat despre asta chiar atunci. Packford și cu mine am fost în corespondență în timpul verii — corespondență juridică, înțelegeți, desigur, dar cu obișnuitele post-scriptumuri și așa mai departe, cu o notă ceva mai personală, cum se obișnuiește a se adăuga din politețe în asemenea împrejurări. Mi-a pomenit de vizita dumneavoastră. Spunea că era cît p-aci să devină o sărbătoare. Rood se opri. Aveți impresia că-i ceva cu totul enigmatic ?

— Cred că nu-i o întrebare la care să pot răspunde imediat.

Replica lui Appleby a fost aproape mașinală. Devenise o a doua natură la el, cînd era vorba de activitatea sa ofi-

cială, să pună mult mai multe întrebări decît i se puneau.

— Am crezut posibil ca el să vă fi pomenit numele unui anume membru dintr-o nobilă familie veroneză.

— Sînt sigur că am vorbit despre o doamnă locuind undeva nu departe de Veneţia — şi, de asemenea, mi se pare, despre un străin de marcă naturalizat acolo. Despre Verona nu ştiu nimic. Amintirile mele sînt destul de vagi. Dar cred că practic e posibil ca el să-mi fi vorbit de vreo două familii din acel oraş. Familii nobile, fărăndoială — cu toate că avînd obiceiuri domestice destul de burgheze.

O clipă Rood lăsă impresia că se simte ofensat. Această absurditate îl deconcerta total, şi asta era ceva ce nu-i plăcea. Emise apoi un scurt hohot de rîs lipsit de orice veselie.

— Montague şi Capulet, făcu el. Foarte bine... ha, ha ! Bietul Packford, desigur, nu putea să-l lase-n pace multă vreme pe Shakespeare. Dar eu mă refeream la — hm — la un gentilom în viaţă, din Verona. Un aristocrat, Sir John, un aristocrat pauperizat, de la care Packford era pe cale să cumpere ceva. Dar asta, luaţi seama vă rog, e o simplă deducţie a mea. Packford obişnuia să fie foarte ascuns în chestii de acest fel. Sau poate că ar trebui să spun că obişnuia să fie foarte ascuns şi în acelaşi timp să lase să pice indicii provocatoare despre. Poate că „indicii“ să fie un termen prea tehnic şi să impieteze asupra propriului dumneavoastră teren de activitate, Dar, întrucît îl cunoşteaţi pe Packford, o să mă înţelegeţi.

Incontestabil că Appleby îl înţelegea. Packford avea, într-adevăr, obiceiul să aţiţe curiozitatea lăsînd să transpire, drămuite cu grijă, aluzii la viitoarele lui descoperiri — aluzii care erau vagi la început dar apoi prindeau contur pe măsură ce devenea iminent momentul ca surpriza în perspectivă să fie efectiv lansată în lumea savantă.

— Aţi descoperit cumva pe ce anume spera Packford să pună mîna cu acel prilej ?

— Deloc. N-aş fi ştiut absolut nimic de toată afacerea asta dacă Packford n-ar fi avut nevoie de parale.

Rood ezită, conştient parcă de faptul că începea să divulge unele dintre treburile particulare ale clientului său.

— Nu era cituşi de puţin o sumă importantă, ţinînd seama de mijloacele mari de care dispunea Packford. Dificultatea consta pur şi simplu în obţinerea de devize pentru un scop pe care el nu era deloc dispus să-l divulge. Bancherul lui se simţea obligat să formuleze unele obiecţii la executarea dispoziţiei. A recurs la mine ca să aranjez lucrurile, ceea ce am şi făcut. Pe cale perfect legală, cred că nu mai e nevoie să adaug.

— Mă-ntreb ce vreţi să spuneţi prin „nu era cituşi de puţin o sumă importantă“ ? Pentru un călător modest ca mine, o atare expresie ar reprezenta ceva cam pînă la cincizeci de lire sterline.

— Întocmai, Sir John. Şi pentru mine ar fi absolut la fel. În cazul nostru era vorba de o mie de lire. Packford cerea suma asta pentru cheltuielile normale ale sejurului său de vară în Italia.

— Cu care să cumpere ceva de la un nobil pauperizat din Verona ? Există, presupun, asemenea oameni.

Rood rîse. De data asta părea într-adevăr bucuros.

— Este exact întrebarea pe care mi-am pus-o şi eu, stimatul meu Sir John. Părea neobişnuit de tenebros, ca să nu zic simulant. Şi că în chestia asta Packford a fost cît se poate de vag, este — hm — puţin spus. La altcineva, atitudinea lui ar fi putut foarte bine să fie numită echivocă. Dar lui Packford nu-i puteai reproşa acest lucru. Firea lui, i-o cunoşteaţi, fără îndoială. Îi făcea teribilă plăcere acest fel de a-i epata pe savanţi. Avea, s-ar putea spune, un instinct al tăinuirii.

Appleby încuviinţă.

— Cred că aşa-i. Chiar m-am întrebat dacă se comporta la fel şi în alte domenii ale vieţii.

— Hm! Rood emisese acest sunet cu o deosebită discreţie. Cred că măcar atîta lucru putem spune. Era, poate, copilăros. Dar, într-un fel, înduioşător. Însoţi aceste cuvinte cu o revenire la maniera cea mai rigidă, ca şi cum ar fi vrut să scoată discret în evidenţă că a fi înduioşat de cineva era pentru el doar o noţiune abstractă. Întrebarea e, dacă toate astea au dus la moartea lui.

— Cum să zic... s-ar părea că asta-i întrebarea *dumneavoastră*. Dar nu pot spune, domnule Rood, că, cel puţin deocamdată, aţi reuşit să stabiliţi un cap de acuzaţie. Dacă, se înţelege, ceea ce urmăriţi dumneavoastră e să stabiliţi un cap de acuzaţie.

Din nou Rood luă un aer ofensat. Era, cert, susceptibil.

— Sună cam nebulos, incontestabil, făcu el înţepat. Dar cred, cel puţin, că Packford a cumpărat ceva important şi de interes considerabil de la această persoană din Verona — din nou un rîs amar — fie ea nobilă sau nu.

— Şi credeţi că lucrul acesta s-a petrecut recent ?

— Din cîte deduc eu, Sir John, s-a petrecut, probabil, chiar în noaptea vizitei dumneavoastră din iulie. N-a pomenit de nimeni, vreun nume sau ceva ?

— Sînt sigur că nu. Pe Appleby începea să-l enerveze această vînturare de mistere. În afară de menajera lui şi de grădinar — şi, da, de propria mea soţie — n-am vorbit despre nimeni altcineva.

— Dar aţi avut, cumva, impresia că Packford aştepta pe cineva ?

O clipă Appleby reflectă la lucrul acesta.

— Da, aşa-i, răspunse el. Mi-a lăsat, destul de confuz, o impresie de-aşa ceva.

— Întocmai ! Rood era din nou vesel, optimist. Părerea mea e că Packford era pe cale atunci să încheie dintr-un moment într-altul o tranzacţie confidenţială cu amicul ăsta din Verona. Şi trebuie că a reuşit să o facă, pînă a doua zi. Felul în care s-a referit la dumneavoastră, că tocmai scăpaserăţi prilejul de a participa la un eveniment, nu admite, după opinia mea, altă interpretare.

O clipă Appleby tăcu. Era incontestabil adevărat că gîndul la Verona avusese o anumită semnificaţie în seara aceea, nu prea îndepărtată, din iulie. Pînă aici deducţiile lui Rood nu erau neconvingătoare. Dar legătura între acest fapt şi bănuiala pe care o formula părea să fie cu totul nebuloasă.

— Şi părerea dumneavoastră e, întrebă Appleby, că Packford, după ce a făcut această importantă achiziţie

în Italia, a adus obiectul în țară și că apoi i-a fost furat de cineva care l-a ucis cu acest prilej ?

Dar în această clipă taximetrul se opri.

— Ah, făcu Rood. Am ajuns. Se uită la aparatul de taxat. Am să-i dau omului patru șilingi. Vreau să zic, dacă socotiți că-i corect în felul acesta. Și se pregăti să deschidă portiera din dreptul lui.

Appleby era mirat. Rood, care păruse hotărît să-i vîre pe gît niște deducții bizare și nesolicitate, se eschiva categoric. Poate că-și adusese aminte că și Napoleon procedase la unele retrageri pripite. Sau, poate, reflectînd mai bine, n-a mai avut curajul. Și-acum era aproape pe trotuar. Dar ezita.

— Ar fi trebuit să pun puțină ordine în idei, zise el. La urma urmei sînt pe un teren cu care nu-s familiarizat. Poate că-mi veți îngădui, dacă voi socoti demersul destul de fundat, să iau contact cu dumneavoastră.

— Desigur. Appleby fu categoric, dar lipsit de entuziasm. Scrieți-mi, sau dați-mi un telefon. Nu veți întîmpina nici o dificultate în a obține legătura cu mine.

Rood dădu din cap și închise portiera. Încă mai șovăia și, după o clipă, o deschise iar.

— Patru șilingi și jumătate, zise el. M-am gîndit să-i dau patru jumătate. Uitasem să socotesc și bacșișul. Bună ziua.

Trînti ușa taximetrului la loc, se întoarse și se depărtă grăbit. Neglijase să-și deschidă umbrela. Și, lăuntric, urechea lui Appleby auzea din nou ploaia păcănind pe joben cum păcănise pe coșciugul lui Lewis Packford.

Doi

Fie că domnul Rood va considera potrivit sau nu să apară cu noi informații sau presupuneri, chestiunea, socotea Appleby, nu putea fi literalmente lăsată baltă. Dacă el, Appleby, nu va întreprinde nimic și apoi vreo evoluție neprevăzută a afacerii va demonstra că avocatul nu spusese prostii, va fi foarte puțin probabil ca în ochii subalternilor săi din Poliția Metropolitană el să mai ofere un exemplu impresionant de vigilență.

Dar, chiar în afară de asta, se simțea îndemnat să facă ceva. Prieten apropiat al răposatului nu fusese. Dar îi fusese simpatic, și întîmplarea făcuse să treacă pe la el nu cu mult înainte de moartea lui. După judecata lui Appleby, a considera acum felul în care se produsese acel deces ca perfect normal ar fi însemnat, blînd spus, o impietate. Cînd un om este ucis, probabil că umbra lui e recunoscătoare dacă e spălat de acuzația de sinucidere.

În același timp, Appleby mai simțea și un alt impuls mai elementar — un impuls a cărui prezență lăuntrică, viguroasă și constantă, dacă i-ar fi lipsit, el ar fi îmbrățișat cine-știe-ce altă carieră : curiozitatea în legătură cu Packford, curiozitatea în legătură cu Rood și, mai presus de toate, acea subtilă notă de implicare personală în presupusul mister constituit de nu prea îndepărtata seară petrecută de el la lacul Garda. În restul parcursului cu taximetrul încercă să se instaleze mai temeinic în amintire, cu mai multă sensibilitate. Rezultatul n-a fost prea satisfăcător.

Incontestabil că în timpul cinei aceleia simple se manifestase o oarecare stare de tensiune, de așteptare, de tulburare și, de asemenea, o notă de preocupare personală într-un domeniu la care nu te-ai fi așteptat. Dar Appleby socotea că memoria lui nu era în posesia unui instrument cu care să poată măsura aceste elemente cu oarecare precizie. Ce îi rămăseseră, în special, erau impresii senzoriale

pregnante dar fără nici o utilitate : torsul bronzat al tînărului Gino și zîmbetul lui strălucitor, ciupercile și vinul acrișor de Toscana, lacul ca o lungă pînză de lumină la asfințitul soarelui. Fusese, în fond, în concediu, trăise foarte intens senzația asta. Poate că tocmai ceea ce ar fi trebuit nu remarcase.

Cînd ajunse la Scotland Yard, prima lui investigare i-a produs o surpriză. Moartea lui Lewis Packford, 'cu toate că avusese loc în Dorset, fusese anchetată de inspectorul-detectiv Cavill. Nu și-a dat numaidecît seama de ce fusese repartizată atenției acestui funcționar foarte ocupat, și Appleby trimise un scurt mesaj prin care ruga să i se comunice.

Charles Cavill era în imobil și se prezentă imediat. Nu arăta prea încîntat ; izbuti să imprime o notă impresionant de sumbră gestului, simplu în fond, de a înmîna lui Appleby un dosar, și se comportă inutil de formal și de politicos.

— Îmi pare rău că-ți răpesc timpul, zise Appleby.

Apăreau totdeauna dificultăți de felul ăsta într-o instituție a cărei structură ar putea fi numită cvasi-militară. Appleby avusese și el perioadele lui dificile, avusese de făcut față, pe cînd urca în ierarhie, unor faze de resentiment atît de acerbe încît aproape puteai să crezi că venise direct într-un post de conducere prin transfer. Au fost vremuri cînd s-ar fi socotit de-a dreptul temerar să-ți permiți murmure de scuze. Dar acum el le lua, toate astea, destul de ușor ; la urma urmei, ajunsese ; spunea ce-avea de spus — și-i lăsa să reacționeze cum le plăcea, nu se mai sinchisea.

— Da, repetă el. Îmi pare tare rău, Cavill. Dar întîmplarea face ca să-l fi cunoscut pe acest Packford. Nu de mult i-am făcut o vizită, în Italia, și am cinat la el.

— Da, Sir. Tonul lui Cavill era o indicație că el, Cavill, nu făcea parte din acea clasă a societății care se fițiie pe tot continentul.

— Și atunci arăta foarte bine. Un om cît o butie, dar plin de viață și cu tot felul de planuri în perspectivă. Voia să lase lumea cu gura căscată. Nu toată lumea. Doar o bună parte dintre savanți. Cam asta avea în cap.

— Da, Sir. Din cîte-am putut culege părea să fie destul de inofensiv.

Vocea lui Cavill avea acum o notă de oboseală despre care Appleby își spuse imediat că nu trebuia neapărat interpretată ca agresivă. Nimeni, în toată instituția, nu muncea mai din greu decît Charles Cavill. Și dacă el ajunsese la concluzia că nu era cazul să bănuiești ceva sinistru în moartea lui Packford, avea, acum, în orice caz, dreptul să fie puțin iritat.

— Așa că am fost surprins, continuă Appleby, să aflu că bietul om și-a zburat creierii. Nu-i ceva obișnuit, cred că ești de acord, la un om care-i în plină activitate, urmărind cutare sau cutare lucru.

— Asta-i perfect adevărat. Cavill vorbea acum cu însuflețirea profesională de rigoare. Dar chiar și un om absorbit de pofta de viață poate să și-o curme cînd dă, brusc, peste ceva destul de grav. Cît de brusc, asta-i important. Am constatat-o de multe ori. Dar poate că greșesc. Firește, dumneavoastră aveți mult mai multă experiență decît mine, Sir.

Appleby oftă ușor. Această inutilă scurtă dizertație n-avea nici măcar justificarea de a fi adevărată. Cu experiența lui Cavill ai fi putut umple clasoare-ntregi. Și, firește, chiar așa se și procedase, jos, într-o încăpere vastă și neprimitoare, ignifugată.

— Ei, făcu Appleby deodată, cu un ton acut de provocare, și-atunci, ce-i cu Packford ? Există vreo indicație c-a dat peste el ceva destul de grav ? Creierii și i-a zburat. Ce l-a determinat ?

— Pagina patru, făcu Cavill.

Pagina patru era ultima din dosar. Cavill nu socotise util să redacteze note ample despre Packford. Appleby își aruncă ochii pe prima frază.

— Căsătorit ! exclamă el. Trebuie să recunosc că era de o discreție puțin obișnuită pe chestia asta.

— Avea și de ce, făcu Cavill sumbru. Citiți mai departe.

— Din nou căsătorit ! Appleby examină un moment pagina, apoi puse dosarul jos. Ei, asta-i culmea ! exclamă el.

— Întocmai, Sir. Trebuie că-i surprinzător, la cineva pe care-l cunoașteți foarte bine.

— N-am spus asta, Cavill. De pildă, n-am fost niciodată la Packford la țară, unde știam c-avea o casă. Am luat, din cînd în cînd masa, seara, în apartamentul lui din Londra, unde trăia ca un becher — asta fără nici o discuție. Și l-am invitat uneori la prînz la mine la club. Și a fost și la mine acasă, o dată sau de două ori, invitat de nevastă-mea, fără măcar idee s-avem că există o doamnă Packford.

— Două doamne Packford, Sir. Asta-i chestia, nu ?

— Fără-ndoială. Appleby își aruncă din nou ochii pe dosar. Existența primei explică ușor reticența în privința celeilalte. Și invers.

— Întocmai, Sir.

— Am avut, la un moment dat, impresia că exista, undeva la orizontul lui, femei, și că-l cam încurcau. Dar, în fond, asta nu-i ceva chiar neobișnuit. Aveam sentimentul, întrucîtva, că-i un novice, un debutant întîrziat și că asta-i crea complexul.

Cavill dădu din cap.

— Impresia mea e c-așa stăteau lucrurile, Sir.

— Dar povestea asta de-aici — și Appleby bătu cu palma pe dosar — asta-i altă chestie. Bigamie pură și simplă. Nu-i un delict de om cu carte. Trebuia să-și dea seama că nu poate scăpa. E curată prostie.

Appleby constata că principala sa reacție la strania informație ce-i fusese oferită era exasperarea. „Dar, reflecta el, Packford, cu toate că era un personaj atît de simpatic, avusese dintotdeauna un anume dar de a stîrni exasperarea".

— Deabia după ce a atras cineva atenția asupra faptului ăstuia ciudat despre răposat, continuă el, deabia atunci ne-au rugat cei din jur să vedem ce-i cu afacerea asta ?

Cavill dădu din cap — cu același aer obosit.

— Așa s-a-ntîmplat, Sir.

— Trebuie să recunosc că nu ți-a trebuit mult ca să-ți faci o părere despre cele întîmplate. Văzîndu-l pe Cavill schițînd un zîmbet, Appleby făcu o pauză. Dar, natural, încă nu văd limpede. Clătină din cap, a neputință — știind foarte bine că, a-și vedea șeful în oarecare încurcătură, va

fi, după toate probabilitățile, pentru Cavill prilej de o mai bună dispoziție. În afară de cîteva mormăieli tenebroase, cînd l-am întîlnit ultima oară, n-aș fi făcut niciodată vreo legătură între Packford și chestii de-astea.

— N-ați fi zis despre el că era o fire entuziastă, Sir ?

— Nici vorbă c-aș fi zis. Era !

— Și vesel, optimist ? Convins din fire că totdeauna lucrurile or să iasă bine ?

Appleby dădu din cap.

— Și. Văd că ți-ai făcut o foarte justă părere despre el, Cavill.

— Atunci nu cred că avem de-a face cu ceva chiar atît de neobișnuit cît am putea bănui. Un bărbat, între două vîrste, știți, tocmai tipul de debutant întîrziat despre care vorbeam. Era ferm convins, de cînd se știa, că-i un burlac născut și nu făcut. E-o chestie care se putea să-l jeneze cîteodată, și se-ntîmplă adesea să găsești astfel de oameni mai rezervați, mai ascunși.

— Packford, într-un fel, era și așa. Dar de cele mai multe ori în legătură cu lucrările lui. Ca bărbat îți lăsa mai curind o impresie de candoare. Nu era omul să-și ascundă bucuriile și victoriile.

— Fără-ndoială, Sir. Am impresia că imaginea noastră despre el începe să prindă contur. Cavill era fericit.

Portretele psihologice erau marea lui resursă și-i plăcea teribil să le interpreteze. Cîteva minute mai devreme nu luase în seamă o invitație de a se așeza. Dar acum se lăsă să cadă într-un fotoliu și, într-o dispoziție voios-egalitară, făcu un gest cu degetul către adjunctul șefului poliției metropolitane.

— Într-o bună zi genul ăsta de individ descoperă că îndoielile și neîncrederea lui în sine — în materie sexuală, vreau să spun — sînt aiureli, și că se comportase ca un neisprăvit, fără absolut nici un motiv. E o descoperire capabilă, destul de probabil, să-i tulbure puțin echilibrul. Și-și face convingerea că nu există ceva mai bun pe lume decît culcatul în doi în cea mai elementară formă.

Appleby surise.

— Imaginea dumitale nu formulează tema cu cine-știe-ce gingășie. Dar înțeleg ce vrei să spui.

— Şi aproape că nu există prostie pe care un bărbat, mai mult sau mai puţin în primul entuziasm al descoperiririi sale, să n-o facă fără nici o ezitare. E-n stare să se-ncurce cu două fete dintr-o dată.

— Admit. Sînt chiar dispus să accept că Lewis Packford ar putea fi un astfel de om. Dar cu siguranţă, dragul meu, n-avea nevoie să *se-nsoare* cu amîndouă.

— E foarte posibil ca el să fi socotit că-i mai corect — mai cinstit, aşa.

Cavill dădu această explicaţie cu toate aparenţele unei contribuţii serioase la dezbatere. Şi însuşi Appleby îşi dădu seama că, aşa fantastică cum putea să pară, mintea lui Packford putuse foarte bine să fi funcţionat şi în felul ăsta.

— Şi cucoanele nu erau la curent una cu existenţa celeilalte ? întrebă el.

— Desigur că nu erau — întocmai cum nici celelalte cunoştinţe ale lui Packford nu ştiau de existenţa niciuneia dintre ele. Am oarecum sentimentul că tot felul ăsta de a fi, smintit şi periculos, era foarte mult pe gustul omului nostru. Răspundea pasiunii lui pentru mister, şi lui, probabil, îi făcea plăcere, rîdea pe sub mustaţă.

— Rîdea pe sub mustaţă ? Era o expresie, îşi aminti Appleby, care parcă fusese rostită în cursul ultimei lui conversaţii cu Packford. Ce să spun, cu siguranţă că nu era un secret pe care să fi putut spera, în mod cît de cît rezonabil, să-l păstreze la infinit. La drept vorbind, eminentul nostru cărturar se îndrepta direct spre puşcărie.

— Fireşte că da. Iar cît priveşte cucoanele, Sir, ele tocmai atunci aflaseră. Şi îşi făcuseră apariţia ca să lămurească cu Packford cazul. Asta a fost ceea ce a precipitat sinuciderea.

O clipă Appleby nu spuse nimic.

— E greu de crezut, îţi dai seama. Nu e nici un ceas de cînd vorbeam cu avocatul lui Packford, un ins pe care-l cheamă Rood...

— Ah, Rood, rosti Cavill acru. Îl ştiu eu *p-ăsta*.

— Ei bine, Rood nu mi-a spus nimic despre toate astea. Nu cred să ştie ceva. Totuşi, mi-a făcut impresia unui om foarte perspicace. Appleby clătină din cap. Şi tot îmi vine

încă foarte greu să-l văd pe Packford în tot contextul ăsta. Era un cărturar, Cavill. Sînt ferm convins că atunci cînd l-am văzut în Italia era cu totul absorbit de nu-ştiu-ce plan de a descoperi dacă Shakespeare a fost vreodată acolo — sau măcar dac-avusese intenţia. Cu siguranţă însă că mai era ceva ce-i frămînta mintea. Dar e puţin cam greu de crezut că era vorba de excedentul de neveste.

— Nu mă-ndoiesc, Sir, că era capabil să lase toate astea-n Anglia — cel puţin în oarecare măsură. Se prea poate chiar ca ăsta să fi fost motivul pentru care şi-a petrecut vara în Italia — destul de discret, din cîte-mi dau seama. Experienţele lui entuziasmante trecuseră, şi grija lui acum nu mai era decît să nu se pomenească cu vreuna dintre cucoane după el.

Appleby ridică din umeri.

— Tot ce pot să spun, Cavill, e c-am văzut şi eu unele lucruri bizare-n viaţa mea. Dar ăsta le întrece pe toate.

— Da... Ştiţi, ăsta a fost şi sentimentul meu, la Urchins.

— Urchins ?

— Casa de la ţară a lui Packford cred că acuma-i a fratelui său.

— Packford avea un frate ?

— Un frate mai mic, Edward. Puţin cam excentric, şi ăsta, după cîte-mi dau seama. A insistat, de exemplu, ca toţi profesorii şi ceilalţi, în fine, să rămînă mai departe acolo. Aproape că-i lipsit de pietate, după o astfel de moarte. Mai ales c-au venit şi cele două neveste. Cel mai autentic balamuc din toată Anglia, în clipa de faţă, zic eu. Dar puteţi să mă credeţi, Sir, n-a fost crimă.

— Nu asta-i şi părerea amicului, ăluia, Rood. Are el o poveste, cum că Packford ar fi cumpărat ceva important de la un nobil sărăcit din Ve...

— Da, Sir, ştiu şi asta. Întreruperea lui Cavill era în acelaşi timp şi total necuviincioasă şi o indicaţie că oarecum îl considera pe Appleby cu o dispoziţie de radioasă toleranţă. Cred c-ar fi bine, poate, să cercetaţi pagina doi.

Appleby luă iarăşi dosarul şi-şi aruncă ochii pe pagina a doua. Se produse o tăcere destul de lungă. Pagina a

doua menționa că Packford lăsase un bilet scris care fusese găsit lingă cadavrul său. Fusese scris în grabă, pe o carte postală, și spunea simplu :

Bun rămas, un lung, lung bun rămas !

Appleby o privi îndelung.

— Știi că-i un citat ? întrebă el.

— Da, Sir. Am consultat textul.

— *Un lung, lung bun rămas măririi mele.* E-un ultim mesaj, destul de grandilocvent, chiar dacă-i lăsat de un bine-cunoscut cărturar, nu-i așa ? Totdeauna cita din Shakespeare, și cam la-ntîmplare. E scrisul lui ? Aș zice că e — din cit m-ajută memoria.

Cavill făcu cu capul semn că da.

— E scrisul lui, cert. L-au văzut doi experți. Numai Rood, Sir, prietenul dumneavoastră, susține că-i un fals. A fost destul de dezagreabil pe chestia asta. Demnitate ultragiată. Un tip susceptibil. Pretinde c-ar fi și el puțin expert.

— Și după ce dumneata l-ai ignorat, a pus mîna pe mine. Dar nu mi-a spus nimic din toate astea. Appleby arătă din nou spre dosar. Spui că mîzgăleala reprodusă aici zăcea lîngă cadavru ?

— Exact.

— Dai vreo importanță faptului că a fost scris pe o carte postală ?

— Ce să spun, Sir, este, desigur, un element care merită să te oprești asupra lui. Dar cred că-i din cauză c-a fost primul lucru la îndemînă pe birou.

— Mai era și altă hîrtie de scris acolo ?

— Desigur că era. Packford s-a împușcat în biblioteca sa, întocmai ca baroneții din romane. Și cartea postală și tocul rezervor erau pe birou.

Appleby se ridică în picioare, se duse pînă la o fereastră și privi afară la amurgul londonez. *Bun rămas, un lung, lung bun rămas,* murmură el. *Bun rămas, un lung, lung bun rămas măririi mele !* Se răsuci în loc și privi atent la Cavill.

— Ți-a trecut cumva prin minte că ceea ce a scris

Packford pe cartea aceea postală nu era decît un fel mai înflorat de a spune *orice fel* de rămas bun? El era totdeauna — cum îți spuneam — cu citate din Shakespeare în gură. Se prea poate să fi avut și mania de a le așterne pe hîrtie. Ți-a dat prin minte că ceea ce avem noi aici e ceva ce-ar fi putut nota cine știe în ce împrejurare absolut banală și cu totul inocentă?

— În măsura în care e vorba de intenția de a se sinucide, vorbele desigur că nu sînt foarte explicite. Pe cînd Cavill dădea acest răspuns evaziv, corpul lui se crispa în scaun și Appleby își dădu seama că din nou devenise țifnos. Se poate, foarte bine, ca ele să se refere la cu totul altceva. Nu zău, Sir, ce judecată subtilă.

— Îmi pare rău, zise Appleby. A fost stupid din partea mea.

— Mă simt obligat, Sir, să vă spun că am examinat chestiunea pe care o ridicați. N-ar fi fost prima oară cînd fragmente de scriitură veche să fie folosite pentru a induce în eroare. Îmi aduc aminte — Cavill schiță un zîmbet — că ați menționat acest lucru într-o conferință.

— Bun — și cum ai rezolvat chestiunea?

— Crezind în mărturia menajerei lui Packford, care pare să fie o femeie perfect respectabilă și demnă de încredere. Ea a fost cea care a auzit împușcătura și care a dat fuga în bibliotecă. Packford era prăbușit peste birou și cartea postală era pe mapă. Femeia s-a uitat bine la ea. Cerneala era încă umedă.

Appleby trase lung aer în piept.

— Nu mă pricep mare lucru la literatura voastră cu baroneți în biblioteci, zise el. Dar sentimentul meu e că aici nu se prea potrivește.

Cavill însă rămase impasibil la această ripostă.

— Chestiunea este următoarea, Sir, zise el cu o nuanță de didacticism. Ne aflăm în fața unui concurs de improbabilități. Că scrisul lui Packford *nu* era al lui Packford e o improbabilitate, întrucît dispunem de opiniile a doi dintre experții noștri pe care le opunem părerii lui Rood, care-i un simplu maniac. Că vorbele *nu* se referă la intenția lui de a-și curma viața e o a doua improbabi-

litate, mult mai potrivită să apară în romane decît în viață. Iar ca respectabila femeie despre care am pomenit să fi comis o eroare sau să fi mințit pur și simplu, e o a treia improbabilitate. Toate acestea adunate la un loc fac, desigur, o improbabilitate foarte mare.

— Dar, dragul meu Cavill, bigamia lui Packford e o improbabilitate la fel de mare ca și oricare alta. Și-i literă de evanghelie, trebuie să recunoști. Asta ne obligă să ne aducem aminte că și lucrurile cele mai improbabile pot uneori să se întîmple.

— Asta-i foarte adevărat, Sir. Cavill — poate pentru că acum simțise că își consolidase definitiv poziția — era de un calm desăvîrșit. Și ați găsi că și Urchins — dacă v-ați duce pînă acolo — e ceva destul de greu de crezut, în momentul de față. Dar așa e. E un fapt. Și nu vreau să susțin că nu se întîmplă uneori ca interpretări absolut improbabile ale unor dovezi să se confirme. Dar ce vreau eu să spun e că afacerea asta Packford nu ne mai rezervă surprize. Ce au ei de gînd să facă cu cele două neveste ale decedatului și așa mai departe, nu-i treaba noastră — în afară de cazul că se va pune problema dacă cea mai recentă dintre ele nu cumva urmărea ceva. Dar asta n-o să vă intereseze nici pe dumneavoastră, nici pe mine.

— Sînt de acord cu dumneata. Appleby se întorsese de la fereastră. Ce spuneai adineauri despre adunătura de profesori și de-al de ăștia ?

— Era un fel de *house-party*, Sir, lume invitată pe cîteva zile. Persoane interesate în descoperirile savante ale lui Packford, știți, și toți se adunaseră invitați de el. Acesta era decorul cînd s-a întîmplat. Și Edward Packford i-a convins să mai rămînă puțin. E-acolo, acuma, toată menajeria.

— Foarte ciudat, foarte ciudat. Appleby se întoarse din nou cu fața. Cavill... ești sigur că afacerea-i terminată ? Vreau să spun... eh... nu s-ar putea duce din nou cineva să mai încerce o dată ?

Cavill se ridică în picioare și începu să rîdă. Rîdea de adjunctul șefului Poliției Metropolitane cu o afecți-

une curată care lui Appleby i-a mers la inimă. Era unul dintre acele momente care, într-o instituție ca asta, destul de casantă, de scorțoasă, făcea viața să merite să fie trăită. Apoi apucă dosarul și il așeză frumos, drept în mijlocul biroului lui Appleby.

— Noroc bun la vinat, Sir, zise Cavill. Și cînd ieșea din cameră mai ridea încă.

Trei

Cînd s-a luat contact cu ei, telefonic, nici Edward Packford nici poliţia locală n-au avut de obiectat la ideea continuării cercetărilor. Aşa că, a doua zi, Appleby s-a dus cu trenul pînă acolo — un mijloc de transport demodat pe distanţe mai scurte în interiorul Angliei, dar pentru care avea o slăbiciune şi care-l costa, destul de frecvent, un timp imens. A schimbat trenul la Sherborne şi apoi din nou la Little Urchins. Cînd a coborît la Deep Urchins îl aştepta o maşină. Avea aerul că făcea urmaşilor lui Packford o vizită pur mondenă.

Maşina era veche şi adormită, cucoana care o conducea era tînără şi extrem de iute. Foarte puţin probabil să fie menajera demnă de tot respectul care figura printre martorii lui Cavill, aşa că Appleby o trecu pe post de secretară. Nu-şi risipea cuvintele şi ieşiră din curtea gării în ceea ce părea să se contureze ca o tăcere apăsătoare. Cu toate că la această întîlnire tînăra cucoană era, ca să zicem aşa, pe recepţie şi trebuia, deci, considerată ca deţinînd din oficiu iniţiativa, Appleby se gîndi că ea aştepta, poate, să înceapă el vorba. Erau unele secretare şi aşa. Altele nu.

— Ciudat nume, riscă Appleby. Deep Urchins, adică.

— Sărmanul Seth, replică tînăra femeie cu energie.

— Vă rog ?

Tînăra îşi luă pentru o clipă ochii de la drum — părea nefamiliarizată cu maşina asta, care producea impresia că în materie de mecanism de direcţie ar lăsa puţin de dorit ca siguranţă de funcţionare — şi se uită la Appleby cu o privire ascuţită, de evaluare.

— Presupun că ştiţi că Deep Urchins e Nether Ladds a lui Thomas Horscroft ?

— Nu. Mi-e teamă că nu. Dar faptul în sine e, natural, deosebit de interesant. Făcea şi Appleby ce putea. Şi parc-aţi pomenit ceva de Seth ?

— Sărmanul Seth Cowmeadow, care s-a aruncat în eleşteu la Nether Ladds, după ce se-mbătase la „Welcome Home" şi nu putuse, din cauza asta, să gonească vierul, ca să nu mănînce nepoţelul din leagăn.

— Nepoţelul vierului ?

— Al lui Seth Cowmeadow. Dar văd că n-aţi citit cartea. Tînăra îi aruncă lui Appleby o a doua privire — de data asta de sinceră dezaprobare.

— Teamă mi-e că nu.

— Profesorul Quelch de la Princeton a publicat foarte recent un fascinant studiu despre cîrciumile lui Horscroft. A numelor lor, vreau să spun. Se constată că au o profundă semnificaţie. De exemplu „Welcome Home". [1] Numele ăsta ascunde o acerbă ironie.

— Sînt convins, răspunse Appleby.

Tînăra — îşi făcea el acum socoteala — trebuie să facă parte dintre cărturarii invitaţi de răposatul Lewis Packford şi care-şi prelungiseră şederea. Interesul ei părea să se concentreze pe-o altă epocă decît a decedatului. Dar, poate că Shakespeare era o a doua specialitate.

Maşina trecea acum printr-un sătuc pe care un stîlp indicator îl arăta a fi Urchin Pydell. Tînăra ridică o mînă de pe volan şi arătă înspre o cocioabă urîtă, dincolo de şanţ.

— Bordeiul călăului, zise ea. V-aduceţi aminte...

— Ar trebui dărîmat, făcu Appleby cu energie. Un ordin de demolare sau cum s-o fi chemînd, de la autoritatea locală. Sau asta, sau un şiling taxă de intrare pusă pelerinilor literari. Se întrerupse o clipă. Şi ar trebui să fim aproape de *Gaffer's Grave*.

— *Gaffer's Grave ?*

— Sărmanul Isaac, făcu Appleby.

— Nu cred să fi auzit despre el.

Tînăra îl privi pe Appleby cu oarecare suspiciune.

— Ah ! Appleby constată că-l lasă imaginaţia. Aţi fost la înmormîntarea lui Packford ? întrebă el, destul de abrupt. Nu înţeleg prea bine de ce s-a făcut la Londra.

---

[1] Bun sosit acasă (engl.).

— O chestie cu o parcelă a familiei. Nu s-a dus decît fratele lui, Edward. Eu nu. Ar fi fost penibil. Vreau să zic, dacă ne-am fi dus *împreună*.

Appleby rămase perplex.

— Dumneavoastră și fratele lui ?

— Nu, nu. Eu și Alice, femeia aia. Natural, poate că ne-am fi repezit una la alta, și n-ar fi fost tocmai cuviincios.

— Înțeleg. Și Appleby chiar înțelesese.

Își dăduse, adică, seama că asta era una dintre cele două cucoane cu oarecare drepturi în a fi numite doamna Packford. Iar Alice, „femeia aia", trebuie că-i cealaltă.

— Îmi e permis să deduc, întrebă el ferm, că dumneavoastră și femeia aceea Alice erați amîndouă la Urchins cînd... cînd a murit Packford ?

Tînăra dădu scurt din cap, peste volan.

— Da. Știți, am prins de veste amîndouă deodată despre purtarea rușinoasă a lui Lewis.

— Ați prins de veste ? Vreți să spuneți că nu el și-a mărturisit de bună voie fapta ? A transpirat într-un fel oarecare ?

— Femeia aia și cu mine am primit cu același curier cîte o scrisoare anonimă. Și am pornit amîndouă direct spre Urchins. Imediat.

— Mă-ntreb dacă vă dați seama cîte explicații pare să ceară această situație extraordinară, zise Appleby. În orice caz, cine-i femeia asta, Alice ?

— N-am nici cea mai mică idee, Sir John.

— Îmi vine tare greu să cred. Appleby vorbea cu răbdare, dar ferm. Chiar dacă n-ați auzit vorbindu-se despre ea decît de-abia de cîteva zile, de-atunci încoace ați împărtășit cu ea, după cît se pare, una dintre cele mai oribile și mai chinuitoare situații. Cu siguranță că ați reușit să aflați cîte ceva despre ea. Face parte din lumea cărturarilor — ceva pe linia Thomas Horscroft, Nether Ladds, Seth Cowmeadow și de-alde astea ?

Tînăra care conducea mașina rîse cavernos.

— Ar putea fi ceva în sensul firmei „Welcome Home". Din cîte știu, Alice e chelneriță de bar.

— Înțeleg. Ei, e-o profesie care poate fi perfect respectabilă. Vreți să spuneți că-i cam simpluță ?

— Literalmente.

— În cazul ăsta, dacă-mi dați voie s-o spun, ea e cea mai puțin ambarasantă dintre dumneavoastră două. Pot să-mi permit să vă-ntreb de numele dumneavoastră ?

— Ar trebui să-mi spuneți doamna Packford.

— Dar, pentru moment n-aș putea zice — nu-i așa ? — că lucrul ăsta ar fi corect față de Alice. Poate c-ar fi mai bine să-mi spuneți numele de botez. Natural, numai pentru considerațiuni de identificare și de conveniență în monologul interior. După cum se-arată, o să am de făcut monolog interior în cantități impresionante în afacerea asta. Cu glas tare am să vă spun doamnă.

— Mă cheamă Ruth.

Tînăra scoase mașina din viteză și opri. Erau pe un drum comunal, pustiu, între garduri înalte de mărăcini. Probabil că ajunsese la convingerea că, înainte de a-l prezenta pe Appleby la Urchins era de dorit să stea cu el de vorbă mai pe îndelete.

— N-aveți impresia, întrebă ea, că dați afacerii ăsteia o notă cam neserioasă ? La urma urmei bietul Lewis a murit abia...

— Îmi pare foarte rău, vă rog să mă credeți. Scuzele lui Appleby erau foarte sincere. E numai din cauză că nu vreau să dau o notă care să fie prea supărător de lugubră.

Ruth se așeză mai bine, pieziș, pe scaunul șoferului și-n timpul ăsta îi aruncă lui o căutătură destul de șovăielnică. Nu era, constată el, dacă te uitai bine, chiar-chiar tînără. Frivolă nu era, nici proastă și — cel puțin superficial privind — nici emotivă nu arăta. De fapt, o veritabilă problemă.

— Lugubră ? întrebă la rîndul ei. Aș fi zis că ce-a fost lugubru a trecut, cu toate că mai dăinuie pe undeva cîte ceva cam încurcat.

— Poate că într-un fel aveți dreptate. Appleby se întrebă dacă nu cumva Ruth era un tip destul de dur. Dar socot că-i cinstit să spun că acest caz — pentru că așa trebuie să-l numim — nu e nicidecum lichidat. De exemplu, avocatul lui Packford — care numai prost nu e — e înclinat să creadă că clientul său a fost omorît.

Trebuie să recunosc, ideea lui despre motivul care a determinat crima e foarte stranie. Dar bănuiala propriu-zisă nu trebuie socotită lipsită de importanță.

Ruth nu făcuse nici o tentativă de a-i tăia vorba și rămase un moment fără să spună nimic. Dar cînd deschise gura spuse un lucru oarecum surprinzător.

— Dar nu e cu putință, făcu ea. Știți foarte bine că nu-i cu putință. Aș fi vrut să fi fost.

— Ați fi vrut ca Packford să fi fost omorît ?

— Cum să zic... da — într-un fel. Spunînd vorbele astea Ruth arăta destul de încurcată, ca și cum deabia atunci își dădea seama de bizareria sentimentului exprimat. Pentru că era atît de nepotrivit cu el însuși — să se sinucidă pentru că făcuse o dobitocie. Tăcu o clipă. E tulburător, presupun, să vezi un om pe care crezi că-l cunoști foarte bine comportîndu-se deodată cu totul altfel decît te așteptai. Mai ales atunci cînd fapta lui e, cel puțin după etaloanele convenționale, puțintel lașă.

— Sau chiar ridiculă ?

Appleby, formulînd această întrebare, își dădea seama că mergea cu pași mari către un respect deosebit pentru Ruth. Dacă o să ajungă să-i fie și simpatică, era altă problemă. Și perspicacitatea ei creștea. Era prea inteligentă pentru ca să considere absurditatea propriei situații ușor de explicat.

— Sau chiar ridiculă, admise ea, grav. Dar, Sir John, nu cred să vi se fi dat toate elementele. Lewis a lăsat un mesaj în care spunea...

— Nu-i nevoie să ne ocupăm acum de asta, zise Appleby. Era hotărît să dirijeze convorbirea pe calea aleasă de el. Pot să vă spun însă că mi s-a făcut un raport destul de circumstanțiat, de către un subaltern de-al meu cu multă experiență.

— Da. Cred că l-am văzut. Domnul Cavill.

— Exact. Și mă simt dator să vă spun că el e de acord cu dumneavoastră, doamnă.

— Iar dumneavoastră, nu ?

O clipă Appleby tăcu. Apoi, repede :

— Cred că întrevăd o oarecare posibilitate de a nu mă pronunța încă.

Ruth Packford — dacă se cuvenea să i se dea numele acesta — scoase o tabacheră. Cînd i-o întinse lui Appleby el constată că degetele ei erau ale unui fumător pătimaş. Cu tot aerul priceput şi ager, probabil că făcea parte dintre oamenii cărora viaţa nu li se pare chiar atît de uşoară. Dar asupra priceperii nu era loc pentru nici o îndoială. Era demonstrată de faptul că-şi luase sarcina de a se duce la gară să-l primească pe Appleby. Probabil că iniţiativa fusese a ei pentru că, din cele spuse, ea era de destul de puţină vreme la Urchins pentru ca lucrul să fie considerat de la sine înţeles. Se putea vedea, desigur, că nu mai condusese niciodată pînă atunci maşina asta. Probabil că pusese mîna pe ea tocmai pentru a-şi crea posibilitatea acestui *tête-a-tête*.

— Fireşte, spunea ea. Sînt perfect dispusă să fiu şi eu imparţială. E condiţia esenţială a oricărei cercetări reuşite. Am învăţat asta din meseria mea.

Appleby asculta respectuos. Presupunea că Ruth e ceea ce se cheamă o femeie cu profesie liberală — o specie tulburată uneori de conştiinţa diletantismului în unele domenii normale de activitate feminină. Îl privea acum cu o uşoară notă de sfidare. El o întrebă :

— Şi nu v-aţi dat seama de existenţa acestei alte persoane în viaţa lui Lewis Packford ?

A urmat o clipă de tăcere. Appleby constată că întrebarea, aşa cum o formulase, suna puţin cam literar, aşa că ea ar fi putut socoti că o ia peste picior. Dar Ruth răspunse prompt :

— Idee n-am avut. Pare atît de ciudat ?

— Nu ştiu dacă pare atît de ciudat cît e ciudat faptul că nimeni, s-ar părea, n-avea idee de existenţa *dumneavoastră*. Domnul Rood, de exemplu, care era avocatul lui Packford. Pare extraordinar ca un om să-şi ascundă o căsătorie faţă de avocatul său.

— A putut foarte bine să-şi ascundă *două*.

— E foarte probabil ca un om să-şi ascundă faptul că a fost atît de nerod încît să încheie o căsătorie bigamă şi nevalabilă. Dar de ce să-şi ascundă prima, cea valabilă ?

Ruth rise.

— Dar vedeţi, asta era cea cu mine. Şi lucrul a fost perfect natural.

— Vă asigur că nu oferă un astfel de aspect. De ce să închei o căsătorie secretă cu o persoană demnă de tot respectul și de o valoare, desigur, remarcabilă, care nici măcar nu-ți calcă pragul ?

Ea rise din nou.

— Explicația-i atît de evidentă încît îmi închipuiam că v-ați gîndit la ea, răspunse Ruth. Eu, vedeți, țin cursuri la un colegiu de fete. Și postul meu nu poate fi ocupat decît de o necăsătorită. Dacă s-ar fi știut că-s măritată, aș fi fost obligată să abandonez — cred că ăsta-i termenul — să abandonez stipendiul. Și asta nu voiam. Pentru mine, cercetările înseamnă foarte mult.

— Vreți să spuneți că ați continuat să ocupați postul la adăpostul unui fals ? Situația n-o să devină penibilă, acum ?

— Absolut deloc. N-ați ascultat la ce-am spus. Eu am spus : *Dacă s-ar fi știut că sînt măritată.* Aceste cuvinte redau întocmai situația legală. Vedeți dumneavoastră, statutele noastre sau cum li se va fi zicînd, au fost redactate de nu-mai-știu-care judecător bătrîn și afurisit. S-ar părea că el s-a amuzat introducînd în cîteva locuri mici absurdități pe care, era sigur, o mînă de femei savante și naive, inocente, n-aveau să le observe. Și asta e una dintre ele. Clauza cu pricina începe așa : *În cazul în care Consiliul Colegiului ar lua cunoștință...* Nici una dintre noi nu era obligată, în cazul în care s-ar fi măritat, să spună sau să facă ceva. Lewis a fost cel care a descoperit-o.

— Nu mă mir. Îi seamănă, spuse Appleby cu convingere.

— Și, natural, nu era nici o înșelătorie în materie de bani. Legal aveam tot dreptul la stipendiul meu. Dar Lewis, care stătea destul de bine, socotea că nu e cazul să mă mai folosesc de el. Așa că am constituit un fideicomis, un fond, destinat acordării unei burse de studii, și îl depuneam acolo.

— „Bursa Lewis Packford pentru studii shakespearologice“ fără-ndoială. Appleby spusese asta convins că fusese ironic.

— O, da — extraordinar cum ați ghicit ! Ruth părea sincer bucuroasă. Lewis a hotărît să facem așa.

— Lewis hotăra cam multe, dacă-i după părerea mea. Toată combinaţia asta secretă revoltătoare, e clar că-i opera lui.

— Nu era revoltătoare ! Ruth se indignase. V-am explicat că am jucat absolut cinstit !

— Cu o persoană jocul n-a fost în nici un caz cinstit — şi persoana asta sînteţi dumneavoastră. Şi n-a durat mult pînă să vi se pară că nu mai e cine-ştie-ce amuzant şi să trebuiască să recunoaşteţi în forul dumneavoastră interior că era o prostie şi că era umilitor. Appleby se hotărîse să joace tare cu Ruth. De exemplu, soţul dumneavoastră să plece, să ducă o viaţă de burlac la Lago di Garda — unde, pentru că veni vorba, i-am făcut o vizită — în timp ce dumneavoastră făceaţi acasă nu-ştiu-ce treabă plicticoasă şi inutilă — ţinut conferinţe, nu m-aş mira, despre decăderea poeziei metafizice, la nişte cursuri de vară pentru patagonezi.

— În viaţa mea n-am făcut asemenea lucru ! Ruth era indignată la culme. E stupid ce spuneţi şi — şi de-o ireverenţă şi-o dezinvoltură inadmisibile !

— Aşa sînt eu. Appleby surîse blînd. Dar sînt destul de bătrîn ca să vă fiu tată şi cred că am să vă spun lucrurile aşa cum le văd eu. Packford era un tip fascinant. Mi-era foarte drag, altfel n-aş fi acum aici. Dar avea mania secretelor şi a surprizelor. Şi cu siguranţă că v-a dus de nas.

— Lewis nu m-a dus de nas ! Indignarea ei creştea.

— Cu siguranţă că v-a hipnotizat, scumpa şi tînăra mea doamnă, pentru că altfel pentru nimic în lume n-aţi fi acceptat o conduită atît de absurdă. Şi vă dădeaţi seama de asta — cu toate că vă reprimaţi această conştiinţă şi aţi încercat să vă convingeţi, cel puţin un timp, că toate astea erau o farsă grozavă. Îmi pare foarte rău că vorbesc în felul ăsta despre legăturile dumneavoastră cu un bărbat de care eraţi, cu siguranţă, foarte îndrăgostită şi care deabia a murit. Nu-i tocmai corect. Din nefericire, treaba mea e să împing lucrurile înainte — şi încă repede, pentru că timpul meu e solicitat din destul de multe părţi. Aşa că, ce am eu de spus sînt următoarele : dumneavoastră eraţi într-o stare de oarecare dezamăgire şi ne-

mulţumire cînd aţi primit incredibila informaţie. O căsătorie secretă i-a stîrnit atît de vehement fantezia lui necugetată, încît s-a pornit imediat să încheie şi o a doua, cu o persoană numită Alice. În afară doar, natural, de cazul că în realitate să fi fost Alice prima. N-am văzut încă nici o depoziţie în legătură cu asta. Dar poate că nu-i o chestiune de primă importanţă. Ceea ce-i semnificativ e că dumneavoastră eraţi într-un hal de furie de nedescris.

Ruth îşi aprinse o a doua ţigară de la mucul primei. Cu greu, pentru că-i tremura mîna şi-l fixa pe Appleby cu o privire îngrozită.

— Ce vreţi să spuneţi ? zise ea. Nu vă înţeleg.

— Vă trimisese cineva o scrisoare anonimă, cuprinzînd ceea ce dumneavoastră presupuneaţi sau speraţi că era o glumă idioată şi crudă. V-aţi repezit la Urchins — şi lucrul s-a dovedit adevărat. Aţi găsit-o acolo şi pe cealaltă — adusă de un mesaj similar. Nici o îndoială că şi ea era într-un hal de furie oarbă. Ce s-a întîmplat ? Packford n-a putut suporta. Era peste puterile lui, şi s-a împuşcat. Cred că nu-i prea greu să crezi lucrul ăsta, sincer vorbind. Greşesc ?

— Pare rezonabil.

Vorbea circumspect, cu ezitări. Poate pentru că ea însăşi nu era convinsă, sau poate că simţea, confuz, că Appleby îi întinde o cursă.

— Nu aveţi nimic altceva de spus ? Ce a fost în mintea dumneavoastră cînd, azi dimineaţă, aţi luat, ca să zic aşa, iniţiativa, şi aţi pus mîna pe maşină ca să veniţi să mă luaţi de la gară ? De ce vi s-a părut că-i util să fiţi prima care să luaţi contactul cu mine ?

— Dacă veniţi la Urchins ca organ al poliţiei mă îndoiesc foarte mult asupra corectitudinii metodei dumneavoastră de interogare. Ruth rosti cuvintele astea cu curaj. Era, acum, din nou destul de calmă. A fost pur şi simplu din următoarea cauză : dacă e vorba să se facă o nouă anchetă, eu trebuie să fiu audiată prima. Trebuie să se procedeze astfel în virtutea poziţiei mele. Iar dacă vă lăsam să sosiţi la Urchins aşa, pur şi simplu, s-ar fi putut

produce o scenă, o scenă stupidă, Alice proţăpindu-se-n frunte.

— Chestiune de precădere — înţeleg. Pentru că veni vorba, ce fel de om aţi zice că-i această Alice ?

— Net vulgară, făcu Ruth prompt. Dar imediat adăugă : N-aş zice că-i fată rea.

— Gustul lui Lewis Packford nu-i permitea să rătăcească prea departe ?

— În ce priveşte poezia şi lucruri de-astea, gustul lui Lewis era literalmente inexistent. Dar la oameni, se pricepea.

Interesul lui Appleby pentru Ruth crescu. Încă nu-şi dădea seama, deloc, dacă-i într-adevăr simpatică. Dar cu siguranţă că era un adversar de temut, ceea ce, în orice caz, era o calitate care-i făcea plăcere.

— Ar fi corect dac-aş spune, întrebă el, că amîndouă eraţi realmente două femei furioase şi că niciuna dintre dumneavoastră nu v-aţi jenat s-o dovediţi ?

— Poate c-ar fi destul de corect. Dar nu trebuie să vă închipuiţi că acum sentimentele mele sînt mai amare. Cu siguranţă că n-au fost astfel nici un moment, din cîte-mi dau seama. Îndată ce mi-am revenit, am avut sentimentul că faptele lui Lewis au fost, cum să zic, destul de uşor de înţeles. Cu siguranţă că numai vreuna dintre trăsăturile lui bune de caracter l-au vîrît în încurcătura asta.

— Înţeleg — adică nu înţeleg nimic.

Appleby făcu o pauză, aşteptînd explicaţii. Trebuia să-şi pună întrebarea — îşi dădea seama cu acuitate — dacă nu cumva se afla în faţa unei femei deştepte care miza prea mult pe rolul ei. Nu era greu de bănuit că toată mărinimia şi imparţialitatea asta erau prea frumoase ca să fie şi adevărate.

— Era o fire de un entuziasm neţărmurit. Şi căsătoria — care, natural, pentru el a fost o aventură destul de tîrzie — l-a împins şi mai departe pe drumul ăsta. Pe urmă am luat, amîndoi, hotărîrea asta nebunească. Să nu vă închipuiţi că nu pot să-mi dau seama c-a fost nebunească. Şi trebuie să insist că, în momentul acela, greşeala a fost, în foarte mare măsură, a mea. Vreau să spun

că dacă n-aş fi insistat foarte mult că ţin să-mi păstrez postul, pasiunea pentru secret a lui Lewis, cu care văd că sînteţi la curent, nu şi-ar fi găsit această nouă sferă de manifestare. Dar, aşa a fost. Iar ţinerea în ascuns a căsătoriei noastre însemna perioade destul de mari de separaţie — şi asta la o vreme cînd Lewis, bărbat între două vîrste şi nou-venit în treburi de-astea, era într-o stare de profundă tulburare. Sexualitatea căpătase în viaţa lui un rol cu totul nou. Şi fiind un temperament optimist şi generos şi nechibzuit, era — ce să spun, foarte vulnerabil.

Ruth se opri. Spusese toate astea cu o voce fermă, scăzută, care era departe de a sugera o atitudine de nepăsare faţă de subiect. Circumspect, Appleby replică :

— Încep să înţeleg ce vreţi să spuneţi.

— Pînă să-şi dea bine seama ce-i cu el, era cu fata aia-n pat. Nu-i agreabil să te gîndeşti la asta, dar presupun că-i destul de firesc.

— Poate că da. Dar nu era deloc firesc să contracteze o a doua căsătorie cu ea.

— Nu era ? Mă-ndoiesc că-l cunoaşteţi realmente bine pe Lewis. Rămăsese cu fata pe cap — pe negîndite. Trebuie să se fi simţit ca un jucător de cricket în apărare. N-a calculat nimic, n-a făcut nimic, dar s-a pomenit cu mingea că-i pică din cer, şi-a prins-o.

— Foarte inteligent, răspunse Appleby. Exprimarea fusese puţin cam seacă.

„Ruth, îşi spunea el, făcea eforturi căutînd să se arate mărinimoasă".

— S-a pomenit cu ea. Şi nu era o făptură care, doar din pricina că avea, poate, un uşor iz de circiumă, să nu prezinte pentru el o reală atracţie. Aici Ruth se opri — aşa că aproape-ţi lăsa posibilitatea s-o bănuieşti că ghicise că cel puţin o aluzie pe o notă ceva mai acidulată ar fi de natură să promoveze verosimilitatea. Şi fără-ndoială că şi ea s-a dovedit tot atît de inocentă şi de înclinată la matrimoniu. În asemenea împrejurări cu siguranţă că Lewis a considerat ruşinos să nu i-l acorde. Aşa c-a făcut-o. Ruth se opri din nou. Şi-acum cred că putem porni.

— Da, să pornim. Appleby o privi cum își arunca a doua țigară și pornea motorul venerabilei mașini. Dar cum de-a putut Packford să facă un lucru atît de năuc și de zmintit, întrebă el. Era, la urma urmei, un om de o inteligență deosebită.

— O inteligență, aș zice canalizată. Funcționa toată ca un jet de propulsie, îi mîna munca înainte. În afară de asta, era în stare de orice inepție. Ruth vorbea acum cu voce schimbată, și urechea surprinsă a lui Appleby trebui să admită nota de tandrețe ce răsuna în ea. Nu vă aduceți aminte cît era de stîngaci ?

— Ba da, mi-aduc.

— Și bigamia, nu-i ea cea mai stîngace crimă pe care-o poate comite un bărbat ? rîse ea în surdină. Așa că, asta-i.

— E-o crimă care poate fi teribil de crudă și de nemiloasă. Pe de altă parte, poate fi comisă în împrejurări în care să nu fie mai mult decît o prostie. Appleby se întrerupse. Vreau să spun, dacă lași de-o parte aspectul teologic.

— La Lewis, cu certitudine, n-a fost decît o simplă prostie. Și deodată fu gata să izbucnească în plîns. Și nu trebuia — oh, nu trebuia să-l ducă la moarte !

— *Dacă* l-a dus.

O lungă tăcere, neîntreruptă pînă cînd Ruth coti cu mașina printr-o poartă de fier ruginită, pe o alee cam neglijată.

— Urchins nu-i într-o stare tocmai înfloritoare, zise ea. Un stadiu, confortabil încă, de semi-decrepitudine. Pentru mîncare și cărți și voiaje, bani berechet. Dar dincolo de asta — ce să spun, încep să mă cam îndoiesc.

— Înțeleg.

Tăcerea se instală din nou. Cînd Ruth reîncepu să vorbească, se vedea casa.

— Pentru că veni vorba de voiaje, zise ea, vreți să-mi spuneți ceva ?

— Desigur — dacă pot.

— Spuneați că l-ați vizitat pe Lewis cînd avea vila de pe lacul Garda. Despre ce vorbea ? Ezită. De pildă, a spus ceva despre... Din nou ezită.

Appleby surîse.

— Despre dumneavoastră — sau chiar despre Alice? Nu, nici un singur cuvînt. Au fost un moment sau două cînd m-am întrebat dacă nu cumva se află în vreo încurcătură de ordin personal. Dar n-a fost din cauza a ceva cît de cît explicit din conversație.

— Atunci, Sir John, despre *ce* ați vorbit?

Appleby reflectă doar o clipă.

— Despre falsificări, zise el.

Patru

Urchins, din cîte se vedea, era o casă surprinzător de mare. Şi pe deasupra părea să fie şi tare veche. Dar, la un moment relativ tîrziu din istoria ei înfăţişarea îi fusese nenorocită de vreunul dintre proprietari care făcuse o pasiune pentru gotic. Şi o făcuse pe ieftin, pentru că crenelurile, ogivele ferestrelor şi celelalte se fărîmiţau acum şi cădeau şi ce rămînea solid se constata a fi fost construit mult mai devreme. Despre toată proprietatea nu puteai spune decît că-i într-o stare de jalnică delabrare.

Şi ar fi avut ea ceva de spus, presupunea Appleby, despre răposatul ei proprietar. Packford trebuie să fi acordat foarte puţin interes acestui — după cum se arăta — cămin ancestral. Appleby îşi aminti cum el nu fusese decît vag şi convenţional conştient de mediul său înconjurător de la Lago di Garda — ştiind doar că vila era micuţă şi chioşcul grandios, gesticulînd fără să privească spre acei *grotteschi* despre care îşi închipuia că-i face plăcere să-i privească, încîntat la culme la ideea că dă lui Gino dispoziţii de mare proprietar, dar fără să fie în stare să facă deosebirea între un soi de arbust şi altul. Tot cu ce-avusese Packford de-a face erau amintiri şi semne şi urme de lucruri, nu lucrurile în sine. Ce rămăsese din lucruri, în biblioteca Muzeului Britanic, în camerele cu arhive neglijate ale unor case întocmai ca asta, la Arhivele Naţionale : acela fusese domeniul lui adevărat. E de presupus că cele două doamne în chestiune au fost primele obiecte concrete din viaţa lui de a căror existenţă şi-a dat seama, ca să zic aşa, pe viu.

Da, Urchins arăta famelic. Packford, fără să fi acordat cine-ştie-ce atenţie faptului, îl ţinuse ani de zile la un regim de inaniţie. Aşa că acum putea fi o moştenire supărătoare într-un anume sens. Probabil că-i va reveni lui Edward Packford şi nu aceleia dintre cucoane care va

reuși să dovedească a fi fost autentica soață a decedatului. În lipsa unui moștenitor direct, imobile de soiul ăsta devin, de obicei, legat inalienabil.

Despre Edward Packford, Appleby nu știa nimic. Dar mai erau o mulțime de informații care — cu toată ancheta promptă și meticuloasă a lui Cavill în ceea ce părea să fie un caz de sinucidere fără mistere — îi mai lipseau încă. Și, într-un fel, pista — dacă se poate spune că exista așa ceva — era cam anemică. Cu toate astea exista o împrejurare, ciudată — tulburătoare chiar — care te-ndruma în sensul celălalt. În momentul morții Lewis Packford avea un număr de invitați. Și acum, la cîteva zile după moarte, toată lumea asta mai era încă la Urchins, ca oaspeți ai lui Edward probabil. Poate că n-ar fi rea ideea să vadă numaidecît ce-i cu el.

Ruth trăsese vetusta mașină în dreptul intrării principale a casei. Avea o verandă puțin înaltă, ca un pridvor, cu fața spre sud, scăldată acum într-un soare cald. Șezlonguri, mese, perne și cărți și ziare risipite dădeau o notă a ambianței ; păpădii înmugurind prin crăpăturile dalelor dădeau o alta. Nu departe, un bărbat foarte bătrîn culegea, fără mare succes, dintre mese, primele frunze de toamnă căzute.

— Vă supărați dacă-mi las valiza în mașină, întrebă Appleby, în speranța că va fi cineva atît de bun să mă ducă mai tîrziu pînă la hotel ?

Ruth păru surprinsă.

— Dar Edward vă va ruga să rămîneți la Urchins. E foarte primitor. De exemplu nu face nici un fel de obiecție și continuă să găzduiască în momentul de față două cumnate de pe urma unui aceluiași frate. Mulți bărbați ar socoti asta cam exagerat.

Appleby avu impresia că Ruth nu era lipsită de oarecare umor.

— Și ce-i cu cealaltă lume, care continuă să rămînă ? întrebă el. Cine-s ?

— Cred c-ar putea fi numiți membri ai unui fel de club sau de societate — sau cel puțin o coterie — din care făcea parte și Lewis. În mod normal, din cîte știu, se mulțumesc să ia masa împreună de trei sau de patru ori

pe an. Dar lui Lewis îi plăcea să-i adune uneori aici pentru un *week-end.*

— Presupun că-s şi ei cărturari ?

— Cum să zic... Unii dintre ei : cercetători, colecţionari, bibliofili — fel de fel. Şi îşi permit să ducă o viaţă de fantezie.

— Îşi permit ce ? Appleby nu pricepea.

— E un gen de glumă literară despre un anticar imaginar din secolul optsprezece pe care-l chema Bogdown. Îşi citesc unii altora referate pe tema ăstuia. Analele Societăţii Bogdown. Lucruri de genul ăsta. Pare să fie teribil de amuzant.

— Sună cam ciudat. Appleby nu putea fi sigur dacă felul în care Ruth judecase acest straniu divertisment avea sau nu o poantă de ironie. Dar dumneavoastră n-aţi fost admisă în societatea asta ?

— Fireşte că nu. E numai pentru bărbaţi. Şi uite-l pe unul dintre ei, iese acum pe uşa din faţă. Profesorul Prodger.

— Bătrînul acela cu barba albă ?

— Da. E teribil de faimos. Depistează cărţile lui Bogdown. Ele s-au risipit, ştiţi, la licitaţia Bogdown din 1784. Cel puţin aşa mi se pare mie, că-i 1784.

— Şi pentru asta-i Prodger faimos ?

— Natural că nu. Nu v-am explicat că Bogdown e doar o joacă ? Opera serioasă a lui Prodger este pe tema evoluţiei irlandezului comic în drama engleză.

— Ah.

— Mai bine să faceţi cunoştinţă acuma, cît mă duc să-l caut pe Edward.

Coborîseră din maşină şi Ruth îl conduse spre profesorul Prodger, care se aşezase într-un şezlong. Le făcu o prezentare de pură formă şi dispăru. Appleby avea impresia că ea intenţiona să dea amfitrionului un fel de raport înainte de a-l pune în faţa noului vizitator.

Profesorul se ridicase în picioare ca să-i strîngă mîna şi din cauza asta îi căzuseră ochelarii, cutiuţa în care-i păstra, un ziar şi vreo două cărţi. După ce Appleby îl ajută să-şi recupereze toate astea, cei doi bărbaţi se aşezară.

— Mi-e teamă, făcu Prodger cu voce blîndă, de după barba lui, că nu mă pricep mare lucru la genul dumneavoastră de activitate — mai nimic, ca să zic aşa. Dar am un Eliot şi Chapman foarte bun, pe care aş fi încîntat să vi-l pot arăta într-o zi ; şi mai am şi un Derome, care-i o adevărată plăcere să-l ţii în mînă.

— Vă mulţumesc foarte mult. Preocupările profesionale ale lui Appleby îl îndemnaseră pentru un moment să creadă că Prodger era un colecţionar de arme de foc puţin cunoscute. Nu cred să fi văzut vreodată un Derome.

Răspunsul ăsta trebuia să dea de gîndit.

— Greşesc cînd îmi închipui, întrebă imediat Prodger cu o curtenitoare aplecare a venerabilei sale bărbi, că mă adresez doctorului Appleby, distinsul cercetător în bibliopegie ?

Appleby, destul de nebulos în ce priveşte bibliopegia, avea toată certitudinea că nu era un distins cercetător în materie.

— Da. Mi-e teamă că m-aţi luat drept altcineva.

— N-are a face, n-are a face. De fapt chiar îmi face plăcere să ştiu că-i aşa. La urma urmei istoria legătoriei de cărţi e o ştiinţă măruntă. Un amuzament pentru colecţionari, domnul meu. Şi noi ştim cum arată ei. Nu ? Prodger emise un hohot de rîs ascuţit, slab, senil. Dar fără-ndoială că aţi venit la Urchins pentru că vă interesează întrucîtva misterul. Pe toţi ne interesează. De asta şi continuăm să rămînem, ştiţi — de asta continuăm să rămînem. Şi trebuie să vă previn, doctore Appleby, că printre noi sînt fel de fel de oameni. Bietul Packford nu era totdeauna foarte circumspect în legăturile şi în — hm — practicile lui.

— Îmi pare foarte rău s-o aflu. Appleby presupunea că-i o referire la nefericita aventură matrimonială a răposatului.

— Limerick şi Rixon, de pildă. Sînt amîndoi aici, îmi pare rău că trebuie s-o spun. Limerick, fireşte, e un colecţionar bine cunoscut, şi ştim noi ce-nseamnă *asta*. Ai ? Rîsul lui Prodger se repetă. Era un fel de zgomot care-ţi amintea de un cobai în agitaţie. Iar canonicul Rixon e bibliotecarul catedralei din Barchester. Cel puţin aşa mi se pare, că-i Barchester. Dar asupra ocupaţiei lui nu rămîne

nici o îndoială. Din totdeauna am considerat că asta duce la o stranie pervertire atît a intelectului cît şi a moralităţii. Şi am convingerea că sînteţi de acord cu mine. Pot exista, desigur, excepţii meritorii. Dar ca o categorie de persoane, sînt literalmente de plîns.

— Bibliotecarii de catedrale ? Lui Appleby i se păruse că ţi-ai fi putut cu greu imagina o mai inocentă, mai ireproşabilă carieră.

— Categoric, categoric. Barba lui Prodger putea fi văzută tremurînd de indignare. Unul măcar n-am găsit încă, să fie interesat în comedia bufă a teatrului anglo-irlandez. Oameni total lipsiţi de instinctul erudiţiei, doctore Appleby. Dar nu-s, fireşte, nu-s o calamitate cum sînt colecţionarii bogaţi.

— Vreţi să spuneţi că-s o calamitate, colecţionarii bogaţi ?

— Sînt în stare, ştiţi, să cumpere orice şi să se-aşeze cu fundul deasupra. În momentul de faţă Limerick s-a aşezat pe plugul rupt.

— Nu-i cam inconfortabil ? Appleby era aproape de stupefacţie.

— Plugul rupt este ultima operă a lui Thomas Horscroft, existentă numai într-un singur manuscris, aflat acum în posesia lui Limerick. Şi pentru că veni vorba, avem printre noi o autoritate în materie de Horscroft — o tînără care a apărut aici, pentru nu ştiu care motiv — acum cîteva zile.

— Da. Chiar ea m-a prezentat dumneavoastră. Spune că e văduva lui Lewis Packford.

— Da ? Pentru Prodger subiectul părea să nu prezinte interes. Despre ce vorbeam ? Ah, da — despre colecţionari. Limerick e destul de rău. Dar gîndiţi-vă la tipul de la New York — sau, nu-i de la Chicago ?

— Teamă mi-e că nu ştiu.

— Sankey — nu-l cheamă aşa ? Pe-o scară mult mai mare decît Limerick. Cumpără orice, în orice condiţii, oricît ar fi de flagrantă incorectitudinea. Şi-apoi se-aşază cu fundul deasupra. Dar aşa-s toţi colecţionarii. Îţi contestă accesul la cele mai importante dintre materialele lor — numai şi numai ca să-şi dea importanţă în

propriii lor ochi. Mai rău decît călugării de prin catedrale. *Ăștia* obișnuiau să-și lege cărțile cu lanțuri, știți, să-și lege cărțile cu lanțuri. Și m-am deprins să spun despre colecționarii bogați din ziua de azi că încă mai au mentalitatea de a lega cărțile cu lanțuri.

Profesorul Prodger se opri, ca și cum ar fi vrut să lase rîsul să se potolească; asta trebuie să fi fost una dintre glumele pe care obișnuia să le ofere studenților. Appleby se folosi de prilej să plaseze și el o vorbă.

— Care-i părerea dumneavoastră despre mister? întrebă el.

— Eram aproape sigur că-i vorba de înc-o descoperire de-a lui Packford în domeniul Shakespeare. Ceva mare, grozav. Lumini, poate noi, importante, asupra cronologiei pieselor. Sau informații despre cum și-a petrecut Shakespeare vremea între douăzeci și treizeci de ani. Sînt aproape zece ani despre care nu se știe mai nimic, vă dați seama — aproape zece ani despre care nu se știe mai nimic.

— Lăsase Packford să se înțeleagă că dăduse peste ceva grozav?

— Desigur. Fără-ndoială că din cauza asta ne-a invitat pe toți grămadă. Îi plăcea să stîrnească senzație, sărmanul, lăsînd să pice ici și colo cîte o vorbă.

— Constatasem și eu că plutea ceva de felul ăsta în aer. Appleby tăcu. Se gîndea că lui Edward Packford îi trebuia cam mult ca să-și facă apariția. Dar, domnule profesor, cînd ați vorbit de mister credeam că vă referiți la împrejurările în care a murit Packford. Le considerați misterioase?

— Se spune că s-ar fi împușcat, sărmanul om. Dar eu bănuiesc ceva necurat, doctore Appleby. Trebuie să te-aștepți la încurcături cînd ai persoane îndoielnice-n jur; neapărat.

— Persoane îndoielnice?

— Firește. Limerick, canonicul Rixon, știți. E drept c-au fost și ei, mai mult sau mai puțin, membri, de cîtăva vreme, în micul nostru grup. Dar e altceva să-i aduci sub propriul tău acoperiș — nu? Pentru mine-i foarte limpede încotro-i țintit degetul bănuielii.

— Bănuiţi pe unul dintre aceşti doi — Limerick sau Rixon — că l-au ucis pe Packford?

— Pe amindoi, aş zice. N-am de gînd să m-apuc să stabilesc proporţia de delicvenţă între ei.

— Asta-i o bănuială foarte gravă, domnule profesor.

Appleby nu reuşi să pună prea multă convingere în vorbele sale. Părea imposibil să nu tragi concluzia că bătrînul bătea pur şi simplu cîmpii. Avea temei insinuarea lui Cavill că la Urchins va da peste o blîndă şi subtilă demenţă.

— De fapt a fost şi poliţia aici. Au început, foarte frumos, prin a face o anchetă. Dar am impresia că au plecat.

— Dacă vă poate face plăcere, s-au întors, zise Appleby ferm. Şi eu sînt din poliţie.

— Mă uimiţi, scumpul meu domn. Prodger, spunînd vorbele astea, n-avea deloc aerul unui om uimit. Avusesem impresia că mi-aţi spus că sînteţi cercetător în bibliopegie. Dar n-are a face. Iată-l pe amfitrionul nostru.

Appleby se ridică din scaun să-i iasă înainte lui Edward Packford. Pentru o clipă trecu printr-un fel de confuzie pe care-i fu greu să şi-o explice. Era ca şi cum ar fi fost confruntat pe negîndite cu un fenomen de perturbare vizuală. Edward Packford părea că trăieşte în nu ştiu ce fel de relaţii anormale cu spaţiul fizic, ca o siluetă plasată de un pictor primitiv într-o perspectivă defectuos organizată. Dar în a doua secundă explicaţia tuturor lucrurilor ăstora păru să fie foarte simplă. Edward era o reproducere în miniatură, aproape exactă, a fratelui său decedat. Avea aceleaşi trăsături, aceeaşi structură cam din topor, aceeaşi ţinută. Dar era mărunţel. Astfel că viziunii lui Appleby el apărea ca fiind mai departe decît ar fi permis spaţiul disponibil.

— Îmi pare bine.

Edward se apropie şi işi strinseră mina. Avea pină şi gesturile stingace ale lui Lewis Packford şi felul lui de a fi, împrăştiat. Dar cu totul altă privire. Temerară şi tăioasă, care ştie ce vrea — privirea, îşi zise Appleby, unui om dominat de un intelect de ordin practic. Şi cu siguranţă că nu trăia cu iluzia că musafirul său se ocupă cu bibliopegia.

— Îmi pare foarte bine că ați venit, zise el. Sînt departe de a mă declara împăcat cu felul în care se spune că a murit Lewis. Se întoarse către Prodger. Găsiți sherry în bibliotecă, domnule profesor.

— Ah. Foarte lăudabil, lucrul ăsta, foarte lăudabil, un pahar de sherry înainte de masă. Și Prodger, cu numai un pic de întîrziere, pentru că din nou scăpase pe jos cărțile și ochelarii, porni docil, bălăbănindu-se. Appleby se întrebă de ce Edward Packford, care era în stare să expedieze atît de casant un musafir continua să găzduiască la Urchins un număr dintre cunoscuții fratelui său care-ar fi făcut mult mai bine dac-ar fi plecat pe la casele lor.

Dar întîmplarea făcu ca răspunsul la întrebare să vină imediat.

— O să găsiți aici, zise Edward, toată lumea care era la Lewis cînd a murit. I-am convins să mai rămînă puțin, chiar după ce am constatat că poliția și ceilalți au cam pierdut interesul pentru noi. Am avut, cum să zic, o idee, că interesul ar putea să renască. Și am avut dreptate — pentru că iată-vă aici.

— Iată-mă aici, dacă o să vreți să mă suportați.

În timp ce se exprima în felul acesta amabil și neoficial, Appleby continua să-l cîntărească pe Edward. Era un om perfect calm și sigur de el, iar comportarea lui era oarecum întunecată și reținută, lucru destul de firesc la un om care-și pierduse fratele în circumstanțe ca acestea. Avea indiscutabil, înfățișarea unuia posedînd atît aptitudinea cît și voința de a merge de-a dreptul la subiect ; și după divagațiile profesorului Prodger, asta-i venea lui Appleby ca un fel de ușurare.

— Domnule Packford, zise el, îmi dați voie să vă întreb din capul locului de ce nu sînteți satisfăcut de ceea ce constituiesc indicațiile, cel puțin aparente, în această tristă afacere ?

— Nu era în firea lui Lewis. Edward îi făcu lui Appleby semn cu mîna să ia loc, se așeză și el, și apoi se aplecă înainte, într-o atitudine care scotea în evidență caracterul sincer al cuvintelor sale. E absolut contrar firii sale. Nu-l pot vedea zburîndu-și creierii chiar dacă toate s-ar fi întors împotriva lui. Și nu se-ntorseseră. Dimpotrivă. Toate se aranjau.

— Din cîte îmi dau seama s-ar părea că cele două soţii... N-aţi fi dispus să consideraţi faptul acesta ca o circumstanţă oarecum dezagreabilă, domnule Packford ?

— Era, în orice caz, una foarte ciudată. Şi, fireşte, Lewis a fost de o prostie aproape incredibilă. Dar faptul nu era cu totul străin de firea lui, aşa cum ar fi fost să se sinucidă din cauza unui bucluc de soiul ăsta.

— Dumneavoastră ştiaţi că se făcuse vinovat de bigamie ?

— Şi da şi nu, Sir John. Adică, Lewis îmi vorbise despre situaţia lui, dar eu nu reuşisem să-l cred. Suna cam prostesc. Aveam sincer sentimentul că exagera. Era predispus la exagerări.

— Vreţi să spuneţi că nu vă venea să credeţi că realmente încheiase ceea ce s-ar considera a fi o formă legală de căsătorie cu această a doua persoană numită Alice şi astfel să intre sub raza de acţiune a legii ?

— Întocmai. Îl bănuiam de cine ştie ce farsă bizară sau de vreo maimuţărie şi — fără îndoială — profund reprobabilă, la care fata se prinsese într-un mod în care, cinstit, el nu intenţionase. Ceva cam de genul ăsta. Şi l-am sfătuit, foarte insistent, să ceară discret sfatul unui avocat. Dac-a făcut-o sau nu, nu ştiu. Primul lucru care a urmat a fost că fiecare dintre cele două femei au fost informate despre starea de lucruri.

Appleby dădu din cap.

— Aşa mi s-a spus şi mie. Au primit scrisori anonime, şi s-au repezit amîndouă la Urchins ?

— Întocmai. Şi după aceea fratele meu a fost găsit mort, cu nota aia alături. Au aerul a fi cauză şi efect, dar pe mine nu mă mulţumeşte.

— Cred că vă înţeleg. O clipă Appleby tăcu. Mi se pare că eraţi şi dumneavoastră la Urchins cînd a murit fratele dumneavoastră ?

— Aş vrea să fi fost. Mă pricep de minune la o justiţie sumară. Edward trîntise vorbele astea scurt, cu o stranie ardoare care-l puse pe gînduri pe Appleby. De fapt eram la Paris, pentru treburi, şi am fost obligat să iau avionul înapoi îndată ce am aflat. Nu — erau numai menajera şi servitoarele, cele două cucoane care apăruseră atît de in-

tempestiv, şi colecţia asta dubioasă de preţioşi prieteni la toartă de-ai lui Lewis.

— Înţeleg. Appleby surise. Aş avea dreptate dacă aş presupune că nu împărtăşiţi prea mult preocupările fratelui dumneavoastră şi că toată lumea asta de-aici nu-i genul dumneavoastră ?

— Indiscutabil c-aţi avea. Dădeam o mare preţuire onorurilor acordate lui Lewis, şi nu mă-ndoiesc că Prodger şi ceilalţi sînt foarte învăţaţi. Dar eu personal nu sînt colecţionar de antichităţi.

— În afară de această mică problemă matrimonială, ştiţi cumva dacă fratele dumneavoastră avea vreo neplăcere serioasă ?

Edward se încruntă.

— Încep să cred c-ar fi putut să aibă ceva dureri de cap pe chestia banilor — dacă ar fi fost în stare să-şi îndrepte atenţia asupra lor. Am să ştiu ceva mai mult cînd avocatul lui — un tip pe nume Rood — va veni aici cu testamentul şi celelalte, astă seară. Bănuiala mea e că lucrurile nu stau chiar pe roze.

— Fratele dumneavoastră nu prea era om de afaceri.

— Deloc. Adevărul e, Sir John, că prin Lewis parcă trecea un filon de aiureală. Iese izbitor la iveală, filonul ăsta, atunci cînd îşi oferă o căsătorie secretă şi pe urmă — ca şi cum asta n-ar fi fost deajuns — îi adaugă şi un pic de bigamie.

— Presupun că nu există nici o îndoială asupra faptului că doamna care se numeşte Ruth este soţia legală şi că cealaltă a cea bigamă ?

Edward dădu din cap.

— Nici un fel de îndoială, aş zice eu. Şi, băgaţi de seamă, nu-l condamn pe Lewis pentru chestia cu Alice. Ea-i mai aproape de concepţia mea despre o nevastă.

— Pe Alice n-am cunoscut-o încă. Dar mie-mi place şi Ruth. Appleby schiţă un zîmbet. Dar nu vreau nici eu să spun că-i genul meu de nevastă.

— Ruth vine din lumea lui Lewis. Ea e profesoară, ştiţi. Sînt sigur că, în primul rînd, soiul ăsta de comunitate de preocupări i-a dat lui Lewis curajul să se hotărască să-i facă avansuri. El a fost dintotdeauna teribil de timid cu femeile. Credea că nu asta-i ce-i lipsea lui. Dar cînd a

văzut că-i merge cu Ruth, şi-a schimbat părerea. Îi plăceau femeile, în fond. Ba a descoperit că-i plăceau mai mult fără zorzoane profesorale. Chintesenţa femeii, ăsta era genul lui — şi i-au trebuit atîţia ani de zile ca s-o descopere. Aşa că atunci cînd o s-o vedeţi pe Alice o să fiţi de acord că era perfect natural să-l dea peste cap.

— Se-ntîmplă şi lucruri de-astea, fără-ndoială.

Appleby rămînea prudent, nu se angaja. Atitudinea lui Edward faţă de răposatul său frate părea categoric indulgentă — în timp ce în realitate comportarea lui Lewis Packford, cu cît o examinai mai cu atenţie, cu atît apărea mai urîtă. Ideea pe temeiul căreia avansase, ca să zicem aşa, de la Ruth la Alice, nu era frumoasă. Şi dacă Ruth personal avea motive să o vadă în această lumină, atunci era aproape de neconceput ca actuala ei atitudine de caritate în toată problema să nu fie, în mare măsură, falsă. Îngropate undeva în ea, trebuie că existau sentimente cu totul diferite.

Edward Packford se uita la ceas — cu un gest care lui Appleby îi aminti pe fratele lui făcînd exact acelaşi lucru în chioşcul de la Lago di Garda.

— Ascultaţi, zise Edward, mai avem timp să bem ceva pînă la prînz. Dar n-aş zice acolo, cu mulţimea. Încep să fiu sătul de ei, şi dumneavoastră o să puteţi începe partida la friptură. Să mergem în odaia mea.

Au intrat în casă şi au luat-o de-a lungul unui coridor cu tavanul boltit. Se putea constata că şi anumite părţi din interior fuseseră transformate ca să se potrivească la gustul pentru gotic.

— Era camera mea pe cînd eram copil, zise Edward deschizînd uşa, şi Lewis a insistat totdeauna să o păstrez. Nu că o foloseam cine-ştie-ce mult cînd eram aici, pentru că Lewis şi cu mine, cu toate că n-aveam mare lucru în comun în preocupările noastre, ne suportam destul de bine.

Edward tăcu o clipă şi Appleby îşi dădu seama că auzise — şi că, poate, se intenţionase ca el să audă — o jumătate de adevăr formulat cu grijă. Şi apoi, imediat, Edward Packford se duse la o masă şi turnă în pahare, în timp ce Appleby îşi arunca ochii prin odaie. Mai era încă, în general, o cameră de şcolar, cu cărţi jerpelite, teancuri, în

raft, cu cromolitografii şi fotografii pe pereţi şi, pe cămin, un amărit de bursuc împăiat într-o casetă de sticlă crăpată.

Edward indică, familiar, spre un scaun.

— Ştiu că n-aţi venit aici ca să răspundeţi la întrebări, zise el. Dar poate că o să vreţi să-mi spuneţi numai dacă, după opinia dumneavoastră, am un pic de dreptate cînd mărturisesc sentimentul meu că sîntem departe de a cunoaşte adevărul despre moartea lui Lewis.

— N-ar fi avut nici un rost venirea mea aici, domnule Packford, dacă aş fi considerat chestiunea închisă.

Edward dădu din cap şi scoase un sunet care semăna a mormăit de satisfacţie.

— Dar e afurisita aia de carte poştală. Desigur că aţi auzit de ea. S-ar putea trece peste ea ?

— Tocmai asta n-aş vrea, să trec peste ea. Dar vreau să reflectez mult asupra ei. V-aţi pronunţat că-i cert scrisul fratelui dumneavoastră ?

— Hotărît că da. Eu însă nu-s expert.

— S-ar părea că experţii au fost de acord cu dumneavoastră. Nu că opinia lor rezolvă definitiv o asemenea chestiune. Un falsificator de clasă nu-i detectat chiar atît de uşor, pe baza cîtorva cuvinte mîzgălite în grabă.

— Aşa aş crede şi eu, Sir John. Dar amestecul unui asemenea om în afacerea asta e din capul locului o idee extravagantă. Şi-apoi mai e faptul surprinzător că doamna Husbands, menajera, a observat efectiv că cerneala nu se uscase încă pe carton.

— Se poate ca doamnei Husbands să i se fi părut lucrul ăsta. Cavill, omul meu, a considerat-o demnă de încredere, admit. Dar ea relatează un lucru pe care crede că l-a văzut într-un moment de spaimă groaznică. Şi vă asigur că, în astfel de împrejurări, oameni ce par perfect echilibraţi, pot jura cele mai stranii lucruri din lume. Sau, iarăşi, această doamnă Husbands poate să mintă. Appleby se opri. Dar să luăm prima eventualitate şi să presupunem că pur şi simplu a greşit, în chestiunea cu cerneala. Şi să mai presupunem, în acelaşi timp, că scrisul e într-adevăr al fratelui dumneavoastră. Este, această dovadă deosebit de impresionantă — o dovadă cît de cît concludentă ?

— Nu cred că e — nu în aceste circumstanţe. Fratele meu, Dumnezeu să-l ierte, veşnic cita din Shakespeare.

Era în stare să expedieze o carte poştală de-asta într-o duzină de situaţii diferite — să zicem unui negustor care-l nemulţumise şi cu care nu mai voia să aibă de-a face. *Bun rămas, un lung, lung bun rămas.* Vocea lui Edward scăzuse, ca şi cum şi-ar fi stăpînit-o atent. Parcă-l şi aud pe Lewis hohotind de rîs la ceea ce el ar fi considerat o glumă excelentă. Ridică paharul şi privi, sumbru, în fundul lui. Dar dacă doamna Husbands nici n-a greşit şi nici nu minte ? Trebuie atunci să admitem că Lewis... ? Edward lăsă întrebarea neterminată.

— Nu-s de loc convins că trebuie. Dar, pentru moment, dacă o să mă iertaţi, asta nu e o presupunere asupra căreia să vreau să mă extind. Ca început, domnule Packford, aş vrea să văd biblioteca — şi pe doamna Husbands.

— E Prodger acuma-n bibliotecă, şi banda lui. Poate după dejun...

Dar Appleby dădu din cap.

— Dacă nu vă supăraţi, zise el, aş amîna întîlnirea cu ceilalţi invitaţi ai dumneavoastră. Duceţi-i la masă şi după aceea duceţi-mă pe mine în bibliotecă. Şi-apoi — da, trimeteţi-o pe doamna asta, Husbands, să-mi aducă ceva pe o tavă.

— Dar daţi-o-ncolo de treabă, stimate domn, doar n-aţi venit să reparaţi orologii sau să acordaţi un pian !

Era clar că simţul ospitalităţii şi al cuviinţei din Edward Packford protesta sincer.

— Probabil că n-am venit pentru treburi atît de agreabile. Appleby se ridicase în picioare, devenit deodată dur. Cînd intru pe consideraţii profesionale într-o casă, de multe ori ar fi destul de potrivit să se spună că-s omul venit să desfunde canalul.

Edward Packford se ridică şi el în picioare.

— Săpături rău mirositoare ? întrebă el. Deh, e un avertisment cinstit. Şi tot ce pot să spun e că sper s-ajungeţi cu bine la capăt.

Camera în care s-a aflat Appleby imediat după aceea fusese — era clar — de multă vreme bibliotecă. Packford-ii din secolul optsprezece, fără nici o îndoială, contemplaseră, încîntaţi de ei înşişi şirurile neatinse de cărţi frumos legate în piele şi aurite. Mai rămăseseră încă o grămadă de lucruri care să încînte pe orice autentic cercetător în bibliopegie care s-ar apuca să buchinească pe-acolo ; Eliot şi Chapman — ca să nu mai vorbim despre Derome — erau, cu siguranţă, bine reprezentaţi. Dar pe lîngă faptul că era genul de bibliotecă ce se poate întîlni în multe reşedinţe ancestrale, camera asta fusese şi atelierul unui cărturar. Pe o masă, în dezordine, o grămadă de fotostate, pe o alta, teancuri de reviste ştiinţifice, nelegate. Ici şi colo sertare şi fişiere deschise, căscate — îndesate cu hîrtii de nu-şi mai puteau îndeplini funcţia pentru care fuseseră concepute. Într-un colţ fuseseră construite nişte rafturi simple pe care se-ngrămădiseră teancuri de cărţi — cele mai multe dintre ele părînd mai vechi decît cele frumos aranjate. Mirosea a piele.

Acolo lucrase Lewis Packford, şi acolo murise. Appleby se duse la biroul mare, în mijlocul odăii şi îl cercetă, cufundat în gînduri. Nu era mai nimic pe el, şi ştia că toată suprafaţa fusese controlată, pentru amprente. La fel se procedase cu tot ce se aflase pe ea ; în dosarul lui Cavill era o listă amănunţită. La birou era un scaun modern, pivotant, capitonat frumos. În el murise Packford. În el se aşeză Appleby.

Un om şezînd astfel şi zburîndu-şi în felul ăsta creierii s-ar fi prăbuşit înainte, aşa. Fireşte, cadavrul fusese mişcat din loc înainte ca vreun poliţist să fi dat cu ochii de el ; numai în romane instinctele omeneşti obişnuite sînt, în asemenea împrejurări, suspendate. Îl ridicaseră pe bietul om şi-l întinseseră pe canapeaua de colo. Dar, evident, murise.

Appleby scoase din servietă notele lui Cavill. Despre revolver, nimeni nu voia să recunoască să-l fi văzut măcar pînă atunci. Dar era un model militar curent şi tot numai în romane se întîmplă să poţi să urmăreşti filiera unor asemenea lucruri. Zăcuse pe duşumea — şi fără îndoială că fusese în mîna lui Lewis Packford. Dar, fusese mîna unui om în viaţă, sau fusese mîna unui mort ? Cînd cineva e împuşcat în felul ăsta, din imediata apropiere, numai un martor ocular poate exclude efectiv crima. În afară, natural, de cazul în care nici un ucigaş n-ar mai fi putut fugi.

Iar asta — Appleby şi-o spuse în gînd după ce se ridicase şi începuse să umble prin odaie — cu siguranţă că nu se potrivea la cazul de faţă. Uite uşa pe care intrase doamna Husbands, avînd de parcurs o bucată bunicică după ce auzise împuşcătura. Şi uite o a doua uşă, ducînd spre ceea ce era de fapt o aripă nelocuită a casei în paragină. Şi iarăşi, iată drept în faţa biroului, o uşă fereastră franţuzească dînd pe o terasă. Şi uite, într-un colţ al încăperii înalte e o scară spirală de fontă care duce la galeria îngustă de acces la rafturile de sus ale bibliotecii — de unde o uşiţă, camuflată cu simulacru de cărţi, dă direct în etajul de sus al acestei aripi a casei. Toate astea oferă un cadru admirabil nu numai pentru omor, ci şi pentru farse complicate, cu personaje apărînd şi dispărînd amuzant prin toate părţile.

Şi, în fond, loc pentru ceva care să semene a farsă — sau cel puţin comedie domestică — fusese destul la Urchins în noaptea în care, săptămîna trecută, murise Packford. Profesorul Prodger ar constitui, indiscutabil, un mare succes în orice piesă absurdă. Şi chiar Lewis Packford izbutise să creeze o situaţie care putea fi prezentată absolut grotesc. Dar ceea ce se petrecuse în realitate era o dramă de altă natură.

Appleby se uită la draperiile ferestrelor. Erau dintr-un material foarte greu. Aprinse lămpile electrice, apoi trase draperiile, una cîte una. Scoase portvizitul, şi din portvizit o carte poştală. Era cartea poştală originală — cheia întregii afaceri. *Bun rămas, un lung, lung bun rămas*... O zvîrli pe birou, şi o studie, cînd dintr-un unghi, cînd din altul. Făcu treaba asta cu toate luminile aprinse, numai cu o parte din ele aprinse, numai cu unica lampă de pe

birou aprinsă. Acest din urmă efect îl examina el cînd auzi un țipăt și un zgomot de faianță spărgîndu-se în spatele lui. Se-ntoarse. O femeie frumoasă — probabil doamna Husbands — stătea paralizată în ușa deschisă. Și, pe dușumea, o tavă cu cioburi de veselă.

N-a ținut mult ștergerea urmelor dezastrului, așa că trebuia trasă concluzia că doamna Husbands era o femeie pricepută. Și numai după ce a pus o altă tavă, în bună stare, în fața lui, Appleby, deschise gura.

— Era necesar oare, întrebă ea glacial, să puneți în scenă acest efect dramatic brutal ?

— Sînteți în totală eroare, doamnă. Uitasem cu totul că urma să intrați în bibliotecă. Nimic nu era mai departe de gîndurile mele decît ideea de a vă supăra cu ceva. Vă rog să mă scuzați.

— Vă mulțumesc. Doamna Husbands primi declarația cu scepticismul pe care probabil că-l merita. Îmi pare bine că n-a fost vreuna dintre slujnice. Acuma nu mai aud altceva decît : „cutare sau cutare lucru m-a șocat“, cum zic ele. Și recunosc că m-ați șocat. Scena semăna puțin cam prea mult cu cea peste care am dat săptămîna trecută. Fără-ndoială că era ceea ce numiți reconstituirea unei crime.

— A unei crime ?

— Sinuciderea-i o crimă, mi s-a spus.

— Fără-ndoială. Dar de fapt tot ce încercam eu să reconstitui era înfățișarea pe care această carte poștală o avea, probabil, cînd ați văzut-o pentru prima dată. Și desigur că bănuiți ce urmăresc eu, doamnă Husbands. Vreau să văd dacă, luminată într-un fel sau în altul, vreo sclipire sau vreo scînteiere de pe suprafața ei n-ar putea da impresia că cerneala-i încă umedă.

— Extrem de ingenios. Dar cerneala era umedă.

Appleby dădu din cap.

— Sînt departe de a încerca să pun la îndoială veracitatea mărturiei dumneavoastră în această chestiune. După cum vă veți aminti, desigur, ea a dat deplină satisfacție unui subaltern al meu deosebit de capabil. Dar, știți, într-un moment de criză, cineva poate avea — perfect sincer fiind — impresii care să nu fie cu totul corecte.

— Fără-ndoială. Dar cerneala era umedă.

— Nu-i o chestiune asupra căreia să fie nevoie să continuăm. Appleby o studia pe menajeră cu multă atenție. Era o surpriză. O surpriză nu numai pentru că ea însăși era cu totul altceva decît „una dintre servitoare“ — cu toate că nu i se atrăsese atenția că făcea parte din personalul domestic de bună origine socială. O surpriză pentru că era destul de impresionantă — o femeie frumoasă, în plină maturitate.

Appleby se întreba de cîtă vreme o fi fiind la Urchins. Se mai întreba, de asemenea, ce-or fi gîndind despre ea cele două doamne nou venite. O descriere exactă a ei părea să facă necesar un vocabular edwardian destul de vulgar ; îți veneau în gînd termeni ca „are pe vino-ncoace“ sau „planturoasă dar ispititoare“. Cu toate astea, vulgară nu era, și avea o anumită prestanță care excludea comedia — ca să nu mai vorbim de farsă. În ochii negri ai acestei intimidante persoane, mocnea pasiune. Dacă ar fi fost să joace un rol, i-ar fi mers regină de tragedie. Probabil că era în stare să bage spaima într-un bărbat. De fapt era foarte posibil ca într-o săptămînă să ți se pară ispititoare și-n următoarea să te facă să fugi la celălalt capăt al Europei... Appleby își dădu seama că ideea asta nu-i trecuse prin cap numai așa, din întîmplare. Era chiar de conceput că în doamna Husbands zăcea un altul dintre factorii presupusei tardive educații sentimentale a lui Lewis Packford.

— Trebuie să deduc, întrebă doamna Husbands, că mai sînt și alte aspecte ale morții domnului Packford referitor la care doriți să-mi puneți întrebări ? Vorbise foarte rece. Era evident că nu-i va ierta ușor lui Appleby că-i prilejuise, cu cîteva minute înainte, o eclipsă nervoasă.

— Indiscutabil că o scurtă convorbire ar fi de mare preț pentru mine. Appleby își aruncă ochii la tavă. E-un prînz rece delicios. Dar desigur că mai poate aștepta puțin. Nu vreți să luați loc ?

Doamna Husbands luă loc.

— Nu văd, zise ea fără pic de cordialitate, de ce n-ați mînca în timp ce stăm de vorbă — dacă *trebuie* să stăm de vorbă. Rămăsesem cu impresia că poliția se declarase mulțumită și că își încheiase cercetările.

— Şi dumneavoastră aţi fi aprobat aşa ceva? Aveţi sentimentul că n-a mai rămas nimic de făcut?

— N-am nici un sentiment de felul ăsta. Dar de ce nu-şi îndreaptă poliţia atenţia asupra celor două femei? Ar trebui băgate-n puşcărie!

— Doamna Packford şi cealaltă doamnă care, în fine, pare să aibă oarecare veleităţi la acest titlu? Le considera̧ţi implicate în decesul domnului Packford?

Appleby, care nu acceptase sugestia de a mînca, o privi pe doamna Husbands cu un aer politicos. Dar acum femeia asta îl interesa foarte mult. Pentru că ea vorbise într-o subită izbucnire de mînie. Dacă moartea lui Packford fusese, ca să zicem aşa, acoperită sub un capac destul de solid, asta era prima lovitură realmente promiţătoare care i se dădea.

— Implicate în moartea lui? Ele au provocat-o! Doamna Husbands respira agitat, dar vocea şi-o domina.

— Vreţi să spuneţi că l-au ucis — amîndouă împreună?

— Nu asta. Natural, ştiu că s-a împuşcat. Dar ele l-au împins.

— Înţeleg. Mă rog, asta-i cu totul altceva. Aceste doamne l-au pus probabil într-o situaţie foarte jenantă care, poate, l-a dus la hotărîrea de a se sinucide. Dar de aici nu rezultă limpede că ele ar trebui băgate-n închisoare.

— Nu s-au măritat amîndouă cu el? Nu-i asta o situaţie absolut ilegală?

Appleby nu răspunse la întrebare. Rămase pe gînduri. Era evident că doamna Husbands, cu toate că nu era decît personal domestic superior, poseda toate informaţiile referitoare la situaţia actuală de la Urchins. Era evident că, deşi arăta şi pricepută şi categoric terorizantă, nu era o femeie prea deşteaptă. Fie asta — sau, ceea ce se putea susţine la fel de bine, pentru moment — fie că era într-o stare de tulburare emotivă deosebit de profundă din cauza morţii lui Packford, capacitatea ei de judecată, şi aşa destul de comună, era diminuată.

— Ilegală? făcu Appleby. Fireşte, incontestabil că a fost pe undeva ceva ilegal în afacerea asta — vreau să spun dacă într-adevăr s-au contractat şi înregistrat efectiv

două căsătorii. Dar este cu totul improbabil ca prima dintre doamne să fi călcat legea în oricît de mică măsură. Ar fi constituit unul dintre cazurile de complicitate cele mai neobișnuite, a izbuti un asemena lucru. Iar cea de a doua doamnă, e mult mai probabil să fi fost cu totul inocentă în afacerea asta. Teamă mi-e, de fapt, că în mintea dumitale s-a produs o oarecare confuzie. Singura persoană care a făptuit cu certitudine un act criminal a fost domnul Packford însuși. Dar dumneavoastră — sînteți oare dispusă să-l considerați nevinovat ?

— Îl consider josnic și demn de dispreț !

Nici de data asta Appleby nu răspunse un timp. Doamna Husbands părea cam lipsită de discreție — asta, cu moderație spus. Pentru că ceea ce reieșise din reprezentația oferită era portretul unei femei care avea sentimentul că fusese trădată și, ca o consecință, suferise o totală răsturnare a simțirilor. Era ciudat cum omisese Cavill un atît de izbitor adaos la galeria lui de tipuri psihologice. Nu că ar fi existat la ea ceva ieșit din comun. Erau, desigur, în chiar aceeași casă, alte două femei asupra cărora se exercitau poate tulburări emotive similare exact în același moment. Poate că doamna Husbands se deosebea de Ruth în special prin starea de spirit, prin faptul de a se pierde cu firea în momente de grea încordare. Cît despre Alice, fata de la bar, era o cantitate necunoscută încă.

— Nu încape îndoială, s-ar părea, zise Appleby, că răposatul Packford și-a îngăduit să se comporte de o manieră care sugerează o oarecare slăbiciune de caracter.

— Era un om deosebit de integru și de generos !

Răspunsul doamnei Husbands țîșnise prompt ca un fulger. N-are multă putere de rezistență la șiretlicurile destul de elementare ale unui polițist, își zise Appleby. Ea personal își permite să spună despre Lewis Packford cele mai amarnice cuvinte ce-i vin pe limbă. Dar cea mai nevinovată critică formulată de altcineva pe seama lui va produce instantaneu un reflex apologetic. Era o femeie impulsivă, și poate că și inconstantă. Ceea ce nu părea să aibă, era viclenie. Dar asta putea să fie și urmarea unei viclenii foarte mari. Și dacă așa era, existau toate probabilitățile ca să se facă dovada că în afacerea asta rolul ei nu era chiar secundar.

— Moartea domnului Packford trebuie să fi venit, zise cu un aer vag Appleby, la sfîrşitul unei zile de mare tensiune pentru toţi cei implicaţi. Din cîte am putut deduce, cele două doamne au sosit aproape simultan, picate ca din senin.

— Nu ştiu dacă picate ca din senin. Doamna Husbands reuşise să-şi recapete tonul ei dinainte, rece. Dar cu siguranţă că, după impresia mea, domnul Packford nu fusese anunţat, în nici un fel, că aveau să-i cadă-n cap aceste două fiinţe rapace.

— Înţeleg. Limbajul doamnei Husbands, constata Appleby, era indiscutabil al unei femei cultivate. Şi se întreba cum pusese Packford mîna pe ea. Poate că era văduva cuiva dintre cunoştinţele lui academice. Dar este oare drept să le calificăm astfel ? Una dintre ele era, la urma urmelor, soţia lui legitimă, iar cealaltă credea acelaşi lucru.

— Amîndouă sînt nişte intrigante.

— Mă rog, să ne oprim aici. Au apărut, va să zică, amîndouă — şi fiecare s-a anunţat drept doamna Packford ?

— Întocmai aşa, Sir John. Pare-se că fiecare primise o scrisoare anonimă, şi eu bănuiesc că amîndouă se comportau după instrucţiuni cuprinse în acele scrisori. Pentru că fiecare a venit cu o valiză, a sunat la uşa din faţă şi s-a anunţat ca fiind stăpîna casei. Eu aş fi zis că erau cu totul altceva.

— Iarăşi, doamnă Husbands, nu cred că-i tocmai corect. Dar, în fine, apăruseră. Şi situaţia asta extraordinară a fost cunoscută imediat de tot personalul casei ?

— Desigur că a fost. Fata în casă a venit la mine şi eu m-am dus imediat la domnul Packford. Natural, mi-am imaginat cine ştie ce impostură. Singurul lucru pe care mi l-a spus a fost să le găsesc — acestor persoane echivoce — camere. Apoi s-a dus la prietenii lui — profesorul Prodger şi ceilalţi, care erau la ceai — şi le-a explicat.

— Explicat ?

— Le-a explicat că-i însurat. De fapt le-a explicat — destul de penibil — că era însurat de două ori.

Doamna Husbands făcea eforturi mari să-şi păstreze tonul rece şi acerb.

— Canonicul Rixon mi-a spus că arăta parc-ar fi fost ameţit.

— Şi pe urmă ?

— Pe urmă — cele două persoane au luat masa cu domnul Packford şi cu prietenii lui.

— Trebuie să fi fost teribil de bizar. A fost şi opinia dumneavoastră că domnul Packford era... cum să zic... sensibil tulburat, agitat ?

— Probabil că a fost — dacă trebuie să ne explicăm cele ce s-au petrecut după aceea. Dar părerea canonicului Rixon este că, domnul Packford, cu toate că era tulburat, nu sesizase în realitate toată gravitatea situaţiei lui. Mintea lui părea preocupată, într-o mare măsură, de altceva.

— De ceva în legătură cu lucrările sale ?

Doamna Husbands dădu din cap.

— Da — cam aşa ceva. O descoperire foarte importantă, pe care avea de gînd să o comunice prietenilor săi.

— Găsesc că asta-i foarte interesant. Appleby — aparent cu gîndul la altceva — începuse să mănînce. De fapt asta ne duce la ceva extrem de semnificativ, lucru căruia v-aş ruga să-i acordaţi cea mai mare atenţie. Aveţi vreun motiv să credeţi că această descoperire importantă, pe care poate că domnul Packford se pregătea să o anunţe, se referea la un obiect fizic care intrase în posesiunea sa ?

Doamna Husbands păru pusă în încurcătură.

— Mi-e teamă că nu v-am înţeles bine, Sir John.

— Uite, să spunem aşa. Un erudit poate ajunge la o constatare ştiinţifică nouă şi surprinzătoare pe simpla cale a deducţiilor. El vede o legătură, care pînă atunci rămăsese nevalorificată, între fapte care sînt, în sine, bine cunoscute. Sau, iarăşi, cercetările îl pot duce la o carte sau la un document dintr-o colecţie publică — să zicem din biblioteca Muzeului Britanic. Sau, din nou iarăşi, el poate cumpăra personal o carte sau un document, sau o operă de artă. Aşa ceva ar putea fi extrem de interesant în această lume stranie a savanţilor. Sau ar putea, tot atît de bine, să fie de-o extrem de mare valoare. Aveţi vreo părere care dintre categoriile astea s-ar potrivi în cazul nostru ?

— Absolut niciuna, Sir John. Domnul Packford nu era niciodată vorbăreţ în privinţa descoperirilor sale, pînă cînd considera că a sosit momentul să vorbească. Dar e foarte

posibil ca unii dintre oaspeții lui — oaspeții domnului Edward Packford ar trebui să spun acum — să fie mai bine informați decît mine.

— Mulțumesc. Mă întreb dacă aveți ceva de adăugat la relatarea referitoare la felul cum ați găsit cadavrul domnului Packford în această cameră ? Din cîte am înțeles, seara s-a încheiat devreme și într-o atmosferă teribil de jenantă ?

— Presupun că da. Dar eu n-am avut, vă dați seama, nenorocul de a fi de față. N-a făcut niciodată parte dintre îndatoririle mele primirea oaspeților domnului Packford.

— Bun. Dar îmi imaginez, doamnă Husbands, că nu ați putut evita să vi se relateze despre cele ce se petrecuseră la masă.

— Asta, desigur, e-adevărat. Amîndouă fetele care au servit la masă — ar fi trebuit poate să vă fi spus pînă acum — au venit la mine destul de amărîte, spunîndu-mi că era o atmosferă insuportabilă. Le-am spus că nu e treaba lor. Și din cîte am văzut eu însămi, lumea s-a despărțit devreme. Domnul Packford a intrat aici în bibliotecă, cum era obiceiul lui dintotdeauna, pentru o oră sau două înainte de a se duce la culcare. Și toți ceilalți s-au dus fiecare în camera lui. Dar despre toate astea domnul Cavill m-a întrebat foarte amănunțit.

— Îi sînt foarte recunoscător. Dumneavoastră v-ați dus în salon, mi se pare, pe la zece și jumătate, de teamă ca fetele, prea ocupate cu trăncănitul, să nu fi uitat să strîngă ceștile de cafea și toate celelalte. Și, împușcătura, acolo ați auzit-o ?

— Acolo, Sir John.

— V-ați dat seama imediat că era, de fapt, un foc de revolver ?

— Nu. Deloc. Primul gînd — o să vi se pară ciudat — a fost că cineva a deschis o sticlă de șampanie. Și asta m-a făcut — absurd — să dau fuga spre sufragerie. După aceea mi-am dat seama că zgomotul venise, cu siguranță, din partea asta, și am intrat repede. Domnul Packford murise.

— Dacă ar fi fost cineva cu el aici, în această cameră, în momentul focului de revolver, ar fi avut timp să fugă ?

Doamna Husbands dădu din cap obosită.

— Iarăşi, Sir John, nu faceţi decît s-o luaţi de la capăt pe drumul domnului Cavill. Este indiscutabil adevărat că oricine ar fi putut să fugă — fie prin casă, fie pe fereastră.

— Dar, cu toate astea, ar fi fost, să zicem, o chestie de o jumătate de minut, fie că fugea într-o parte, fie că fugea în cealaltă. Acea persoană n-ar fi avut timp să caute, oricît de repede, ceva, în camera asta ?

— Sînt absolut sigură că nu.

Appleby împinse tava deoparte şi se ridică în picioare. Constată că făcuse toate onorurile excelentei gustări. Desigur, ceea ce i se oferise precum şi cele implicate de unele dintre referirile doamnei Husbands la gospodăria pe care o conducea, determinară cel de-al doilea aspect al cercetărilor lui Appleby.

— S-ar părea că la Urchins se trăieşte, ca să zic aşa, destul de larg. Domnul Packford stătea bine ?

— Desigur. Domnul Packford era mic proprietar.

— Da-da. Lui Appleby, care-şi amintea de proporţiile mătăhăloase ale decedatului, îi veni greu să nu zîmbească la această curioasă apreciere. I s-ar putea zice, presupunea el, încă una dintre trăsăturile edwardiene ale doamnei Husbands. Şi nu aveţi nici un motiv să bănuiţi că el s-ar afla în ceea ce s-ar putea numi o jenă financiară ? N-au fost niciodată dificultăţi pe chestia facturilor gospodăriei sau lucruri de soiul ăsta ?

— Niciodată. Doamna Husbands părea să ezite. Dincolo de asta, natural, eu n-am de unde şti.

— Cred că nu. Appleby se dusese lîngă birou şi acum ciocănea în masă cu cartea postală care mai era acolo. Aţi auzit că acesta e începutul unui citat din Shakespeare — cuvinte rostite de cardinalul Wolsey în *Henric al VIII-lea*, după căderea lui ? *Bun rămas, un lung, lung bun rămas măririi mele*. Vă puteţi gîndi la ceva anume ce-ar fi putut domnul Packford să aibă-n minte, la care să se refere în felul ăsta ? Nu s-ar putea referi cumva la perspectiva apropiată a necesităţii de a trăi pe un picior mult mai modest decît aici la Urchins ?

— Cred că aşa ceva era foarte puţin probabil. Doamna Husbands vorbise hotărît. S-ar putea, mult mai probabil,

referi, desigur, la reputaţia lui considerabilă. Mi s-a spus de multe ori că domnul Packford era, în cel mai strict sens al cuvîntului, un mare erudit. Şi el, natural, punea mult mai mult preţ pe asta decît pe simplul fapt de a fi un gentleman pe o mică moşie. Dar eu personal cred că nu era vorba nici de unul nici de celălalt dintre cele două feluri de măriri. Se întîmpla de multe ori ca el să rostească fraze care se vedea bine că sînt citate, dar care aveau prea puţină legătură cu împrejurările în care le rostea.

— Lucrul ăsta l-am observat şi eu la el. Appleby avea impresia că doamna Husbands, dacă nu era foarte deşteaptă, era teribil de isteaţă cînd nu era emoţionată. Nu ştiţi, presupun, ce se va alege acum de Urchins ?

— Deloc.

— Din cîte am înţeles de la domnul Edward, avocatul răposatului său frate, un domn Rood, vine astă seară pe chestiuni de această natură. Îl cunoaşteţi ?

— Da, îl cunosc. A fost pe aici de mai multe ori. Cred că împărtăşea şi el unele dintre preocupările ştiinţifice ale domnului Packford. Poate că de asta apela domnul Packford la serviciile lui.

— Doamnă Husbands, vorbiţi ca şi cum omul ăsta nu v-ar inspira încredere.

— Nu-mi dau seama. Dar hotărît lucru, puţin îmi pasă de el. Mi se pare că-i în acelaşi timp şi plicticos şi închipuit. E o combinaţie care nu mă seduce deloc.

— Da, ca idee generală aş fi de acord. Doamna Husbands, îşi zicea Appleby, avea indiscutabil la activul ei un trecut academic, şi culesese din el întorsături de frază care nu-i erau chiar fireşti. Părea, de asemenea, să dispună de o impresionantă capacitate de dezaprobare faţă de oameni. Şi această reflecţie îl împinse pe Appleby la o ultimă întrebare, oarecum bizară : Cine-ar fi, după dumneavoastră, omul cel mai rezonabil de la Urchins în momentul de faţă ?

Doamna Husbands apucase tava şi se îndrepta spre uşă. Răspunsul veni fără cea mai mică ezitare.

— Canonicul Rixon, indiscutabil.

— Vede şi el oamenii în negru ?

— În negru ? Doamna Husbands aproape că se îmbujoră ; era limpede că această ușoară împunsătură nimerise ținta. Departe de așa ceva. Aș spune mai curînd că-i un om plin de bunăvoință.

— Cred, spuse Appleby, că-i primul cu care o să trebuiască să stau de vorbă. Dar înainte de asta poate c-o să-mi mai arunc ochii pe-aici prin bibliotecă.

— Să percheziționați, vreți să spuneți ? Doamna Husbands era din nou glacială.

— Mai mult sau mai puțin. Appleby traversă odaia și-i deschise, politicos, ușa. Nu văd de ce v-aș mai reține, zise el.

Erau, natural, zeci de mii de cărți — și toate, se vedea bine, lucrări savante, serioase. Cu siguranță că la Urchins se găsea și o cantitate oarecare de literatură mai facilă. Dar ținută probabil în alte încăperi, unde să poată fi accesibilă cititorilor eventuali fără a tulbura studiile mature ale proprietarului casei. Appleby deschidea la întîmplare sertare și dulăpioare — fără prea multă convingere pentru că, la urma urmei, trecuse pe-acolo, înaintea lui, Cavill. Urcă pe scărița spirală și cercetă cîteva din rafturile cu cărți de sus de tot. Părea să nu se fi umblat de mult la ele ; erau acoperite de un strat subțire de praf. Bănui că doamna Husbands organizase o mare curățenie în bibliotecă cît timp Packford fusese în Italia, și că lui, atunci cînd era acasă, nu-i prea plăcea să fie deranjat. Coborî și studie felul în care colecțiile principale erau aranjate în rafturi. Nu se vedeau semne prea concrete ale unui sistem. Packford, ca mulți de felul său, se fălea probabil cu facultatea memoriei sale de a-l duce direct la cartea dorită. Totuși, volumele aveau, toate, indicația raftului și exista și o cartotecă destul de mare, ce părea să fie în ordine. În timpul ultimilor ani, Packford luase obiceiul de a-și nota datele de achiziție. S-ar fi putut, dacă ar fi fost timp pentru o treabă atît de laborioasă, să se degajeze pe această cale ceva din direcțiile de preocupare ale spiritului său în acea perioadă. Dar asta nu era o activitate care, pentru moment, să intre în intențiile lui Appleby.

Totuși, cărțile îi mai luară o bucată de timp. Uneori se dădea puțin înapoi ca să capete o impresie de ansamblu a unei secțiuni întregi. Alteori privea cu amănunțime un rînd de cărți sau altul. Se întreba dacă Packford folosise vreun asistent, și dacă da, cam ce fel de treburi făcuse acesta. Ar putea s-o întrebe pe doamna Husbands.

Dar, mai bine să n-o facă, își zise, și ieși din cameră. Exista o oarecare probabilitate ca el să fi urmărit ceva. Și dacă da, ar fi fost mult mai prudent să tacă din gură, să se facă, pentru moment, că nu știe absolut nimic.

Şase

Pe canonicul Rixon Appleby îl găsi în grădină. Şedea într-un boschet, cu o tînără doamnă, jucînd cu zaruri un joc de copii. Şarpele şi Treptele. Canonicul era urît foc, dar tînăra pur şi simplu răpitoare. Fusese aşezată — pentru că era aproape sigur că însoţitorul ei o pusese să şadă intr-adins acolo, pentru plăcerea lui şi-a lui Appleby — într-o mică pată jucăuşă de soare alternînd cu umbră. Era ca o floare banală în grădina unui *cottage* — a unei vilişoare — şi arăta cum ar vedea cineva o asemenea floare sub influenţa mescalinei. Sau ar fi putut fi şi o pînză de Renoir. Numai că ar fi fost păcat, pentru că n-ai fi putut s-o dezbraci.

Acest din urmă gînd poate că nu era cel cuvenit să-ţi dea prin cap în prezenţa unei feţe bisericeşti. Dar şi canonicul părea să savureze prezenţa tinerei cu o încîntare ce, cu siguranţă, îmbrăţişa mai mult decît sufletul nepieritor din ea.

— O cunoaşteţi pe Alice ? întrebă el vesel după ce Appleby se recomandase. Ar fi trebuit, ştiţi, să fie Alice Packford. Numai că se pare că nu-i — şi-i o ruşine, treaba asta, o mare ruşine. Cu toate că, după întorsătura pe care au luat-o lucrurile, n-ar mai fi cine ştie ce deosebire — nu-i aşa, draga mea ? Se-ntorsese către Alice şi — cu un gest, Appleby trebui să recunoască, perfect părintesc — mîngîie mîna micuţă şi trandafirie care ţinea paharul cu zaruri. E-adevărat, s-ar putea ca arhiepiscopul de Canterbury să nu fie de acord cu mine. Dar nu trebuie să uităm că pe lumea cealaltă nu va fi nici însurătoare nici măritiş. Aşa că, cel puţin în ceruri recenta noastră situaţie jenantă nu se va putea repeta. Alice, copila mea, e rîndul dumitale să joci.

Alice aruncă zarurile cu putere.

— Cinci ! strigă ea triumfătoare. Dar chipul i se lungi imediat. Iar e şarpele ăla oribil de data trecută !

— Așa-i ! Rixon dădu compătimitor din cap. Vezi ce joc dificil ! Compară-l cu viața reală. E plină de șerpi. Dar nu ți se-ntîmplă să calci de două ori peste burta exact a aceluiași șarpe. Asta-i ceea ce în profesiunea mea se cheamă un gînd consolator. Acuma — dă-mi voie. Zgîlții paharul cu zaruri. Patru ! Doamne-doamne — asta mă duce dincolo de scara cea mai înaltă.

— Dar tot eu am să cîștig ! Alice scutură energic paharul. Murea să cîștige partida. Dar în același timp plîngea încetișor. Pe obrajii ei lacrimile erau ca picături de rouă pe-o piersică. Șase ! Asta-nseamnă că mai dau o dată.

— Ei, asta-i, vezi ? *Șarpele și treptele* nu se deosebesc de viață. Totdeauna există posibilitatea să mai dai o dată. Poate că nu pentru un bătrîn ca mine, dar pentru tineri, cu siguranță. Iarăși șase ! Asta-nseamnă că m-ai întrecut. Am impresia că jocul ăsta nu-i creștinesc deloc. Pe unul mereu îl saltă, pe altul mereu îl coboară. Pe cînd creștinismul, cum spunea bătrînul meu episcop, dragul de el, îi pune pe toți pe-aceeași treaptă.

Appleby urmări jocul în tăcere pînă cînd se sfîrși cu victoria Alicei. Canonicul Rixon continuase să vorbească tot timpul, vesel, și trebuia să tragi concluzia că avea sistemul lui special de duhovnicească păstorire pe care-l exercita acum, cu oarecare succes, asupra Alicei. Cu toată frumusețea în floare a fetei, era ceva mai mult decît rarele ei lacrimi care arăta că trecuse printr-o profundă suferință. Și la Alice, nefericirea nu stătea bine deloc. Appleby își dădu seama că orice bărbat se uita a doua oară la ea simțea imperativ nevoia să încerce orice s-ar fi putut imagina pe lumea asta, ca să facă din ea bucuria imaculată a omenirii. Poate că tot așa se întîmplase și cu răposatul Lewis Packford.

Lucrul se confirmă de la sine îndată ce Alice începu să vorbească.

— Știți, îi spuse ea lui Appleby, pe un ton grav, că nimeni n-a fost, aici, atît de drăguț cu mine ca părintele ? Asta părea a fi felul ei de a se referi la Rixon. Și-i un lucru la care nimeni nu s-ar fi așteptat, acuma — nu-i așa ?

La vorbele astea Rixon îi făcu un semn lui Appleby, vesel.

— Alice, spuse el, ești o fată neștiutoare. Cunoștințele dumitale despre clerul salarizat al Bisericii Anglicane sînt, după cîte bag de seamă, cam nebuloase. Dar, n-are a face, ești fată bună.

— Și-așa a fost de la-nceput, continuă Alice, vreau să spun, de cînd am venit. Și eram nebună, știți. Oh, Doamne — ca nebună eram!

Appleby dădu din cap.

— Pentru că nu era valabilă căsătoria?

— Cum să zic — de asta, da, firește. A fost o decepție îngrozitoare. Da, a fost o dezamăgire teribilă. Dar ce mă-nnebunea cel mai mult, era cum de-a putut să fie atît de prost, Loo, vreau să spun.

— Răposatul nostru amic, interveni Rixon.

— Eu, un inel, doar atît vrusesem, știți. Alice lăsa impresia să se fi angajat în ceea ce ea părea să socotească un proces de explicații. Doar un inel de la Woolworth, cum au și alte fete. N-ar fi fost nici un rău în asta — ar fi fost ceva rău? Vreau să zic că n-ar fi fost *mai* rău decît era. Și părintele zice că n-ar fi fost.

Rixon tuși.

— De fapt, se adresă el lui Appleby, cred că am folosit expresia: *virtualmente* n-ar fi fost mai rău. Dar n-are importanță.

— Și mi-ar fi făcut mare plăcere. Alice se întrerupse. Probabil că l-am plictisit pe Loo. A fost urît din partea mea. Și într-o bună zi mi-a spus, așa, deodată, că o să ne căsătorim — numai că trebuie s-o ținem secret. Ce să zic, asta nu mă deranja deloc. Dar niciodată n-aș fi crezut c-avea de gînd să facă ce-a făcut. Oh, Doamne — eram ca nebună! Oftă, scoase o batistă și își șterse o lacrimă. Eram turbată de furie pe el cînd am ajuns aici. Și cred că Loo — începu deodată să plîngă de ți se rupea inima — cred că Loo m-a înțeles greșit.

— V-a înțeles greșit? Appleby reflectă asupra celor auzite. Vreți să spuneți că erați ca nebună de furie nu pentru motivele pentru care credea el?

Alice clătină din cap fără să spună ceva. Nu era în stare să răspundă. Canonicul Rixon încercă el să răspundă.

— Întocmai așa. Alice avea sentimentul că el — că Packford, făcuse, de dragul ei, ceva extrem de periculos. Asta era, Alice, nu-i așa ?

Alice dădu din cap că da.

— Asta-i ceva pentru care te-nchide hohoti ea. Știu eu. Așa i-au făcut și lu' unchiu Jim. Și n-ar fi avut nici o importanță cum aș fi picat eu. Nu, după ce s-ar fi descoperit. Pentru că, firește, stă scris acolo unde ne-am căsătorit. Cu siguranță că l-ar fi prins. Și de asta eram nebună de furie pe el — pentru c-a fost atît de prost doar pentru c-am avut și eu poftă de-un inel. Și cred că el credea că din cauza asta începusem să-l urăsc, prostuțu' de el !

— Da, înțeleg. Dar ce-nțelegea în special Appleby era imensa putere de seducție a Alicei. Nu numai că tot ce puteai vedea și pipăi la ea era de aur, dar avea și o inimă de aur. Și vă e teamă, o întrebă el, că această eroare a lui a putut — cum să zic, a putut să-l doboare ?

— Da, chiar așa. La urma urmei celelalte îi urau cu-adevărat.

— Celelalte ?

— Ruth îl ura cu-adevărat. Și bătrîna, și ea — bucătăreasa. I se citea pe față, imediat.

— Bucătăreasa ? Appleby nu pricepea.

— Alice vrea să spună valoroasa doamnă Husbands, interveni Rixon. Ea, fără-ndoială, supraveghează și sectorul culinar al casei. Și se poate spune că-i în plină maturitate. Sper că Alice exagerează. Ar fi destul de rezonabil ca doamna Husbands să fie, hai să zicem, mîhnită. Dar ură, asta-i altceva. Cît despre Ruth, draga mea Alice, cred că de fapt dumneata nu prea înțelegi genul ei de om. Nu l-ai mai întîlnit, aș spune.

— În meseria mea întîlnești tot felul de oameni. Alice era sincer indignată. Și aș vrea să știți că aproape tot timpul am fost la salon și la bar. Așa că am văzut și pe toți ăi de sus, puteți să mă credeți. Da-i adevărat că Ruth mi-a dat de gîndit. Și bietul Loo, ce-a putut să vadă la o...

— De acord, de acord. Rixon făcu un gest de reținere. „Dar chestia, draga mea, e asta : Ruth e rece și tăioasă. Ceea ce nu înseamnă ură — nu la o femeie cu cultura ei,

şi aşa mai departe. Ruth poate să sufere foarte mult, cum suferi şi dumneata. Cred că Sir John mă va confirma.

Provocat în felul acesta Appleby considera că o formulă convenţională de achiesare n-ar putea dăuna cu nimic.

— Nici eu nu văd deloc ce aţi putea avea dumneavoastră să vă reproşaţi, adăugă el întorcîndu-se spre Alice. Vreau să spun, în atitudinea dumneavoastră faţă de domnul Packford imediat înainte de moartea sa.

— Dar vedeţi dumneavoastră, eu nu-mi amintesc de nimic! Din nou Alice îşi duse batista la ochi. Faptul că făcea gestul ăsta cu un rafinament căutat care-i stătea bine unei fete ce lucrase mai mult la bar nu ştirbea cu nimic farmecul îndurerării ei.

— Mi se întîmplă de multe ori, cînd sînt supărată. De cînd cu sticla.

— De cînd cu sticla?

Appleby crezu pentru moment că era vreo expresie idiomatică referitoare la frageda copilărie a Alicei.

— Alice a fost lovită în cap cu o sticlă, explică canonicul Rixon. Vorbea cu uşurinţa fortuită a unui cleric care se mîndreşte cu faptul că îşi cunoaşte lumea.

— E, natural, unul dintre riscurile profesionale în negoţul cu alcool.

— Dar era în separeu, adăugă Alice — ca şi cum circumstanţa asta scotea afacerea din comun. Era în separeu, şi era un domn foarte bine crescut care venea regulat ca un ceasornic s-asculte ştirile la nouă. Au trebuit să-l închidă, săracu' de el.

— Şi de-atunci vi se-ntîmplă s-aveţi accese de amnezie, de uitare? întrebă Appleby.

— Numai cînd sînt foarte, foarte tare supărată.

Alice părea preocupată să nu exagereze acest aspect al personalităţii sale.

— O amnezie pur nervoasă, spuse Rixon. Părea că sînt cîteva zone asupra cărora tehnica lui de reconfortare prin voioşie nu avea efect. Din cîte am auzit, numai foarte rar aşa ceva prezintă gravitate. Se opri. Cu toate că, natural, trebuie să aibă şi unele inconveniente.

— Desigur. Appleby nu acordă acestor spuse decît o atenţie de politeţe. Se uită curios la fată. Şi ce se întîm-

pla ? întrebă el. Ce faceţi, cum vă comportaţi cînd aveţi aceste crize temporare de memorie ?

— Nu ştiu. De unde să ştiu ? Argumentul acesta al Alicei era vădit rezonabil.

— Da, n-aveţi de unde. Appleby zîmbi cît mai îmbietor cu putinţă, pentru că îşi dădea seama că fata, acum era înspăimîntată. Dar bănuiesc că vi se dădeau unele informaţii, oarecum demne de încredere, citeodată ?

— Oamenii nu prea spun multe. E cam penibil, înţelegeţi.

— Da, înţeleg. Appleby avea răbdare. Şi dumneavoastră, desigur, n-aveţi nevoie să vorbiţi deloc despre asta, dacă nu vreţi.

Alice trase adînc aer în piept. Era neajutorată faţă de atîta mărinime.

— Dar se spune, făcu ea, că sînt în stare să mă port destul de sucit.

— Şi tot aşa a fost şi-atunci seara ? E un gol mare în ceea ce vă puteţi aduce aminte ?

— Da. De la dulce.

— De la dulce ? Appleby iar nu pricepea.

Alice se-mbujoră.

— Ce-am avut la urmă. Desertul.

Rixon chicoti.

— Ceea ce profanul vulgar numeşte *pudding*.

Mîngîie din nou mîna Alicei. „E ceva care uşor poate deveni obicei", îşi zise Appleby.

— Pentru că după asta nu-mi aduc aminte de nimic, continuă Alice. De nimic pînă a doua zi de dimineaţă. Privea la Appleby cu ochi mari, copleşiţi de suferinţă. De nimic, completă ea, pînă cînd m-au trezit de dimineaţă în patul meu, cînd mi-au adus o ceaşcă de ceai.

Şi după ce spuse asta, Alice intră în casă. Gînditor, Appleby o privea cum se depărtează.

— Bănuiesc că biata fată a fost şi ea chemată, îi spuse el lui Rixon, cînd s-a descoperit moartea lui Packford. Nu cred c-au lăsat-o pînă la ceaşca de ceai ?

— Desigur că au chemat-o. Toţi am fost chemaţi. Dar pot foarte bine să-nţeleg că era într-o stare de care nu şi-a mai amintit după aceea. Avea ceva de somnambul,

fără discuţie. La prima vedere, ce a suportat ea s-ar putea numi un şoc normal. Şi totuşi era la ea ceva straniu... Rixon ezită. Nu credeţi cumva, stimatul meu domn, c-ar fi de conceput, în vreun fel, că ar putea să fie responsabilă de...

— În chestiuni de felul acesta, nu-ţi poţi permite să excluzi din capul locului absolut nimic. Iar o fată care, într-o noapte în care cineva a murit înconjurat de oarecare mistere, putea să fi rătăcit într-o stare de ceea ce cred că se numeşte disoluţie mintală, cert că nu trebuie ignorată. Dar asta nu-nseamnă că Alice m-ar interesa atît de mult cît mă interesaţi dumneavoastră.

— Eu? Canonicul Rixon era, într-adevăr, uluit. Apucase cartonul cu *Şarpele şi Treptele* şi acum puteai auzi cum zdrăngănesc zarurile în paharul din mîna lui.

— Sau oricine ale cărui legături cu cel decedat erau mai mult profesionale şi ştiinţifice decît personale şi — hai să le zicem — amoroase. Vedeţi dumneavoastră, domnule doctor Rixon, spectacolul unui bărbat cu situaţia şi cu inteligenţa lui Lewis Packford urmărit de două neveste furioase e atît de extraordinar de surprinzătoare încît tinde să-şi facă loc chiar în primul plan. Şi acest lucru ar putea să nu fie justificat. E-adevărat că Packford trebuie să fi găsit că însurătoarea-i o experienţă extrem de interesantă...

Rixon dădu din cap.

— Dovezile, făcu el cu multă urbanitate, ar indica aşa ceva.

— Dar mă îndoiesc că era chiar atît de absorbantă ca lucrările sale.

— Cam aşa spun şi eu.

— Buun. Să considerăm atunci mesajul scris în grabă, de pe biroul lui. Să admitem punctul de vedere simplu că Lewis Packford l-a scris, şi apoi şi-a zburat creierii. Să admitem, de asemenea, şi presupunerea că nu la întîmplare a folosit acest anume citat. Care ar fi, în acest caz, comentariul dumneavoastră?

— *Bun rămas, un lung, lung bun rămas măririi mele.* Canonicul Rixon repetase cuvintele apăsat, parc-ar fi fost un text, un citat la început de predică. Mărirea lui Packford, urmă el, în ochii lui Packford, nu putea să în-

semne decît reputația lui de savant — de persoană de-o incontestabilă distincție și valoare în domeniul său de cercetare literară. Dacă avea sentimentul că *ei* îi spune bun rămas, ar fi fost pentru că avea motiv să presupună că reputația lui era pe cale să primească o lovitură ireparabilă.

— Și cum anume ar fi putut s-o primească ?

— Se poate să fi făcut vreo prostie mai mare decît ni se-ntîmplă fiecăruia dintre noi să facem. Rixon oferea, simplu, aceasta drept o formulare fericită. Se poate foarte bine să se fi găsit cineva în situația de a demonstra că una dintre marile descoperiri ale lui Packford era apă de ploaie — și asta în împrejurări care l-ar fi reliefat ca posedînd o supărătoare doză de ignoranță, sau de-a fi fost de-o credulitate ridiculă, sau de-o neglijență culpabilă, inadmisibilă. Niciuna dintre aceste posibilități nu-mi pare prea probabilă, dar e în orice caz mai probabilă decît cealaltă posibilitate, evidentă.

— Care e...?

Rixon ezită.

— S-ar putea să nu fi fost sincer în privința celor ce datora lucrărilor altcuiva. Una ca asta, natural, dacă-i destul de odios, înseamnă prăbușirea subită a reputației unui savant. Sau — iarăși — se prea poate să fi inventat dovezi ca să-și sprijine vreuna dintre strălucitele lui descoperiri. Dacă demascarea unei operații de genul ăsta devenise iminentă, atunci cu siguranță că mărirea lui devenea ceva căreia-i venise vremea să-i spună bun rămas.

Appleby reflectă la toate astea.

— Și opinia dumneavoastră, doctore Rixon, e că plutea așa ceva în atmosferă ?

— Categoric nu ! Rixon vorbise cu căldură. Cu totul dimpotrivă. Noi aveam cu toții impresia că bietul Packford era într-o stare de spirit care denota o extraordinară încredere în sine însuși, că socotea că făcuse una dintre cele mai importante descoperiri, și pare-se că era pe cale să ne împărtășească secretul. Cîteodată îl amuza să lase pisica să scape din sac dintr-o simplă săritură. Dar cel mai adesea ne dezvăluia taina cu țîrîita. Era, indiscutabil, ceva de actor de bîlci în Packford ; îi plăcea să stîrnească curiozitate. Era o trăsătură de-a lui care irita pe cercetătorii cu o fire mai serioasă și mai rece.

— Dar de fapt el n-a dezvăluit nimic precis. Aluziile lui erau destul de vagi ?

Rixon stătu un timp să reflecteze asupra întrebării.

— Nu pot să vorbesc în numele lui Limerick, răspunse el. L-aţi cunoscut pe Limerick ?

— Nu. Încă nu. Dar e primul care vine la rînd. Din cîte am înţeles, el e, printre altele, şi un mare colecţionar. Profesorul Prodger pare să aibă o destul de proastă opinie despre el.

— Profesorul Prodger a devenit foarte excentric, după cum probabil că aţi observat. Limerick e un om bogat care, desigur, colecţionează manuscrise, cărţi rare şi aşa mai departe. Dar e şi el într-o oarecare măsură un erudit cu ti lu personal, pentru că altminteri n-ar fi fost primit în mica noastră societate.

— Societatea Bogdown ?

Rixon rîse.

— Va să zică aţi aflat ? Nu-i decît un fel de glumă, ştiţi — un simplu divertisment, cum zic ei. Sîntem ţinuţi laolaltă, sper, şi de preocupări mult mai serioase. Dar ce voiam eu să spun, Sir John, e lucrul următor : că se poate foarte bine ca Packford să-i fi spus lui Limerick mai mult decît ne-a spus nouă ăstorlalţi. Natural, asta-i doar o impresie a mea. Fără îndoială că dumneavoastră veţi cerceta.

— Fără îndoială. Appleby se uită deodată drept în ochii lui Rixon. Dumneavoastră ştiaţi că Packford arăta un interes foarte viu temei falsului literar ?

— L-am auzit vorbind despre asta. Rixon era surprins. Poate că proiectase, pe tema asta, vreuna dintre monografiile lui mai facile şi atît de atrăgătoare.

— Cînd am fost la el în Italia, nu de mult, a făcut o glumă pe chestia asta. Mi-a propus să ne apucăm amîndoi de falsificat, în tovărăşie.

Rixon rîse — poate cu o urmă de jenă.

— Exact genul lui Packford, nu-i aşa ? Umorul lui era de multe ori bizar ; subtil niciodată.

— Sînt de acord. Dar în meseria de detectiv — care-a fost meseria mea pînă să fi fost angrenat în administraţia asta destul de anostă — înveţi că totdeauna trebuie să iei seama la glumele pe care le face cineva.

— Ah ! Rixon dădu din cap cu competenţă. Teoria freudiană a umorului, nu ? Foarte interesant, foarte interesant într-adevăr.

— Eventual s-ar putea spune şi aşa. E poate adevărat că de multe ori o glumă înseamnă exprimarea, scoaterea la lumină, a ceva care are pe undeva un iz de rău famat sau de riscant. Factorul glumă e un fel de mască.

Canonicul Rixon cîntări spusele acestea o clipă şi ajunse la concluzia că ele cereau o categorică schimbare de ton.

— Nu îmi place deloc ceea ce spuneţi, făcu el. Aveţi un fel de a mînui insinuări într-un mod care-mi repugnă profund. Eu cred că Lewis Packford nu avea nici cea mai mică inclinare de a se apuca de falsuri literare. Îmi reproşez faptul de a mă fi lăsat antrenat pe o asemenea temă.

— Aţi fi făcut o mare greşeală dacă aţi fi refuzat. Appleby se ridicase în picioare şi acum vorbea pe un ton energic. Eu am impresia că moartea lui Packford mai păstrează încă grave elemente de dubiu nesoluţionate. Aţi adoptat o atitudine cu totul nelalocul ei dacă nu aţi fi dispus să-mi împărtăşiţi tot ce se poate.

— Asta-i perfect adevărat. Rixon se ridică şi el în picioare. Dar eu, totuşi, nu cred că Packford avea vreo înclinaţie oarecare de a falsifica.

Appleby dădu din cap, puţin enervat.

— Stimatul meu domn, eu n-am spun nimic de soiul ăsta. Se putea să fi fost ceva cu totul diferit care să-l fi îndemnat să discute subiectul ăsta cu mine. Eu văd cel puţin alte două posibilităţi. Appleby făcu o pauză. Una dintre ele mi se pare realmente interesantă.

Șapte

Beleaua, cu afacerea asta nebuloasă, își spunea în gînd Appleby pe cînd făcea un tur prin grădină — constă în faptul că-i plină de posibilități implauzibile. Dacă admitem că pentru un motiv oarecare nu se poate pune bază pe spusele doamnei Husbands cu privire la cerneala de pe cartea poștală, tot felul de idei stranii încep să stea în picioare.

S-o luăm, de pildă, pe însăși doamna Husbands. E perfect clar că ea avea unele sentimente de rancună împotriva patronului. Desigur, nu se poate vorbi, cît de cît întemeiat, despre relații sentimentale între ei. Se prea poate să fi existat, dar chiar dacă ar fi existat, acum nu mai pot fi indentificate. Pe de altă parte, s-ar fi putut ca sentimentul să fi fost de partea doamnei, iar Lewis Packford... cine știe dacă și-a dat seama de existența lui. Dintre ei, doamna Husbands era mai tînără cu cițiva anișori buni, dar nu e exclus ca ea să-și fi eșafodat, cu toate astea, un rol mai mult matern decît amoros. E limpede că din prima clipă s-a manifestat la ea un puseu de gelozie acerbă față de cele două tinere femei apărute atît de bizar cu veleități, cu pretenții la viața intimă a lui Packford. Asta se potrivește destul de bine cu oricare dintre interpretările naturii sentimentului ei. Dar cînd ajungi la ipoteza uciderii — a unei crize pasionale în toată puterea cuvîntului — e cu totul altă poveste. Femeile nu se înarmează cu revolvere de tip militar ca să-și ucidă fiii imaginari. Dar se întîmplă să se comporte în felul ăsta cu cîte un amant imaginar.

Să luăm apoi pe celelalte două femei. Ruth Packford reprezintă o altă posibilitate implauzibilă. Ea este o soție lezată. Ea este — și Appleby insista față de sine însuși — o soție destul de dureros lezată ; iar diversele aspecte seducătoare ale firii lui Packford nu trebuie să orbească pe nimeni în această privință. S-a purtat ca un om slab și meschin. Și apoi, brusc și rușinos, a fost demascat. În situații

de-astea multe femei n-au așteptat ziua de azi ca să pună mîna pe revolver — și dacă-i vorba, pe cuțite sau topoare sau pachete cu șoricioaică. Așa că, în afacerea noastră, implauzibilul ar putea fi numai superficial și înșelător și să izvorască mai ales din atitudinea profesată de această doamnă și din nivelul ei de cultură. Da, în special, poate, din acesta din urmă. Cînd, îndată după moartea soțului ei, o doamnă începe să-ți țină conferințe despre ultimele contribuții aduse de un profesor american la cunoștințele noastre despre Thomas Horscroft, instinctiv tinzi să o ștergi de pe lista elementelor dinamice de mare forță emotivă. Dar așa ceva, precum lesne se poate înțelege, nu-i prudent. La urma urmei se întîmplă deseori ca tipi inhibați și de o mare cerebralitate să-și iasă din sărite, s-o ia razna.

Și apoi — își zicea Appleby — mai e Alice. Starea ei morală e, fără îndoială, regretabilă, dar nici vorbă că ea a ajuns la criză cu o inocență angelică. Despre imparțialitatea și obiectivitatea lui Ruth poți avea dubii. Chiar dacă e cu totul nevinovată de moartea soțului ei, rămîne totuși o senzație de tensiune — de ceva factice chiar — în comportarea ei. Dar despre Alice, nimeni avînd cît de cît un pic de experiență a firii omenești nu se va gîndi a doua oară la ea în legătură cu o afacere ca asta. E evident că n-a făcut vreodată rău nici măcar unei muște. Avem însă, la Alice, un factor fantastic și imponderabil. A fost lovită cu sticla aia-n cap.

Mare lucru nu-i. E o chestie de experți medicali și cu siguranță că unul o să spună una și altul exact pe dos. Asta, vreau să zic, ca posibilități teoretice. Cu Alice, natural, poate fi o poveste întreagă. Ea știe că se comportă straniu cînd are crize. Și dacă acest straniu se arată a cuprinde și dispoziții către mari acte de violență — deh, ar fi destul de prost pentru ea. Să presupunem că nu-i chiar o imposibilitate. Se zice că tocmai oamenii cu o inimă de aur sînt cei care se pomenesc trăind peste resursele lor morale și susceptibili de inepții catastrofale în zone, ca să zic așa, subterane ale personalității lor. Și, cu toate astea, al dracului să fiu dacă nu-i asta ideea cea mai implauzibilă dintre toate. Nu c-aș fi dispus să înlătur cu totul amnezia Alicei. Chiar dacă n-a mînat-o-n bibliotecă cu un revolver — și de unde, Doamne iartă-mă să fi făcut

ea, biata fată, rost de un revolver ? — s-ar putea dovedi nu lipsită de o influență semnificativă asupra cazului.

Atît în ce privește femeile, își zise Appleby — și se opri să se uite în jur. Pe latura aceasta a casei grădina era într-o stare foarte bună, fapt ce nu făcea decît să scoată și mai mult în evidență nevoia de reparații a conacului. Erau locuri în care lucrurile stăteau prost de tot în ce privește zidăria — și în cea mai mare parte din cauza unei neglijențe elementare. Lewis Packford fusese plin de un entuziasm destul de confuz pentru mica vilă pe care o închiriase la Lago di Garda pentru vară, dar părea să nu se fi sinchisit mare lucru de proprietatea asta importantă ce-i rămăsese de la strămoșii săi. „Ceea ce mă aduce — își zicea Appleby — la Edward."

Să fie un fratricid ? La urma urmelor e și ăsta un lucru ce se mai întîmplă din cînd în cînd. De obicei, e-adevărat, printre arierați sau în păturile criminale ale societății. Dar nu trebuie eliminat dintre posibilități doar pentru faptul că în afacerea de față figurează, în afară de agreabila excepție care e Alice, *dramatis personae* exclusiv din clasa sus pusă. Mai important e de luat în considerație susținerea lui Edward că se afla la Paris în momentul morții fratelui său. Bănuiesc că în asemenea împrejurări Cavill n-a socotit necesar să meargă pînă la verificarea acestui alibi. Așa că, să presupunem că Edward, realmente înapoiat atunci seara, s-a dus, fără să-l observe nimeni, drept la fratele său în bibliotecă și a aflat acolo că acum Urchins era binecuvîntat cu *două* cucoane pretendente la titlul de doamnă Packford. Putem să înzestrăm pe Edward cu un temperament pentru care una ca asta ar fi fost, ca să zicem așa, ultima picătură ? Să ni-l imaginăm profund devotat căminului ancestral — la urma urmei în chestia cu odaia lui de acolo e ceva care denotă o stare de spirit nostalgică — și animat din ce în ce mai mult de indignare față de neglijența lui Lewis. Și pe urmă închipuindu-ni-l pus brusc în fața acestei monumentale încurcături...

Appleby clătină din cap. E incredibil, își spuse el. Luate așa, lucrurile sînt de necrezut. E-adevărat că e ceva la Edward ce nu poți prinde-n obiectiv, nu poți pune la punct cu precizie, ceva care te face să ai în privința lui

un straniu sentiment de îndoială ce dăinuie, se prelungeşte. Şi Edward a spus un lucru care m-a impresionat; mi-a spus că el ar fi fost bun pentru o justiţie sumară. Dar tot implauzibil rămîne. Nu-ţi omori un frate pentru că-i nechibzuit sau nepăsător în treburi mărunte de chiverniseală a gospodăriei. Şi nici chiar — exceptînd în unele romane vechi — pentru că a făcut ceva ruşinos şi a pătat blazonul familiei. Numai o nedreptate personală profundă pe care să fi fost silit s-o îndure ar începe să dea oarecare sens suspectării lui Edward Packford. Nu pot afirma că o asemenea nedreptate nu a fost îndurată. Dar, cel puţin pînă acum, nu am nici cea mai mică dovadă că a existat.

Appleby scoase o pipă şi o umplu. Voia să-şi îngăduie orice inspiraţie i-ar putea aduce şi de-abia după aceea să se întoarcă în casă şi să stabilească noi contacte. Trebuie să-şi vadă din nou amfitrionul şi să se pregătească să accepte eventuala invitaţie de a rămîne peste noapte acolo. Pentru că acum voia să rămînă. Voia să fie de faţă cînd vechea sa cunoştinţă, domnul Rood, îşi va face apariţia ca purtător al testamentului lui Lewis Packford. Şi mai dorea să fie de faţă şi ceva mai tîrziu — poate mult mai tîrziu. Şi cu asta — îşi zise el (cu pipa bine încinsă) — ajung la adevăratul miez al problemei. Toată afacerea asta cu neveste şi cu tot ce vrei ca relaţii personale perturbate din cauza lor nu-i decît o imensă aiureală de natură să încurce pistele, să şteargă urmele. Este exact un gen de a-şi lua rămas bun de la viaţă bun pentru Lewis Packford, cu o glumă rea şi înnebunitoare de cel mai prost gust. Îţi pare rău pentru Ruht şi pentru Alice. S-a purtat cu ele extrem de urît; situaţia lor e umilitoare şi absurdă şi, natural, în raport cu gradul lor de afecţiune pentru decedat, e trist, e tragic sau cum vrei să-i spui. *Dar nu au nimic de-a face cu cazul.*

Appleby se aşeză pe o bancă din grădină — parc-ar fi vrut să-şi dea lui însuşi prilej să examineze temeinic această problemă frapantă. Tot misterul, dacă era mister, se afla, ca să zicem aşa, la celălalt hotar al vieţii lui Lewis Packford. Bănuielile profesorului Prodger erau demente. Bănuielile domnului Rood apăruseră, la prima vedere, aproape tot atît de extravagante. Nu te apuci să omori oameni — şi foarte rar te sinucizi — în contextul unei des-

coperiri savante în legătură cu călătoriile lui Shakespeare în Italia. Pe cîtă vreme, firește, nevestele — una singură sau o pluralitate — sînt altceva. Sub o formă sau alta, de cînd e lumea lume, nevestele au fost amestecate în crime și violențe.

Cu toate astea — își spunea îndărădnic Appleby pufăind din pipă — afacerea a început să miroase cînd Lewis Packford s-a apucat să trăncănească despre *Romeo și Julieta*, să facă pe istețul vorbind despre Verona, să dizerteze pe tema istoriei falsurilor literare. A fost continuată de convingerea lui Rood că moartea era în legătură cu furtul mărturiei concrete a unei importante descoperiri în domeniul shakespearologic — și a culminat cu un lucru bizar pe care Appleby credea că l-a observat în biblioteca lui Packford. Exista, desigur, o posibilitate ca una sau alta dintre doamnele care în momentul de față constituiau o podoabă pentru Urchins, să aibă un oarecare rol funcțional în acest mister. Dar misterul era vlăstar din tulpina nobilului pauperizat din Verona. Appleby nu era convins că nobilul pauperizat exista. Dar, real sau ficțiune, el era important.

Appleby se ridică din nou, și porni. Toate astea erau foarte bune. Reprezentau activitatea unui detectiv care adoptase o atitudine fermă și îndrăzneață. Din nefericire, nu era altceva decît un soi de bănuială, iar mîine putea fi spulberată-n cele patru colțuri ale zării. Și, categoric, unele piese lipseau, ceea ce era dezagreabil. Poetul Meredith spusese, pe bună dreptate, că în viața tragică, cînd Domnul vrea, nu-i nevoie de nici un rol de ticălos. Dar asta nu era o teorie care să *țină* în cazul de față. Dacă, la urma urmelor, Cavill n-avea dreptate, dacă toată afacerea nu era ceea ce lui Packford însuși îi plăcuse să numească o pînză de păianjen, atunci trebuia introdus un ticălos. Pînă acum, nici urmă de el. Poate că Rood să aibă pe cineva în cap, dar sărise din taximetru fără să-i divulge numele. Profesorul Prodger cu greu ar fi putut constitui un mișel convingător, chiar și într-un mediu de comedie bufă anglo-irlandeză. Canonicul Rixon, e drept, era destul de urît ca să poată juca pe Primul Asasin în *Pruncii din Codru* — dar era greu de admis că nu i-ar fi mers mai bine rolul Zînei Milostive.

În momentul acesta al meditațiilor sale, Appleby cotea pe după colțul unui gard viu de chiparoși și dădu peste o scenă de dramă pe-nfundate.

— Cum îndrăznești să-mi faci o asemenea propunere !

Aproape că-ți venea să spui că Ruth Packford se oferea pentru rolul ticălosului din piesă. Lăsa impresia că tocmai sărise-n sus de pe un scaun de lingă o masă rustică scundă. De cealaltă parte a mesei, și fără să facă nici cel mai mic efort de a se ridica și el în picioare la rîndul său, era un bărbat de vîrstă mijlocie pentru care Appleby, de la prima vedere — și cu totul neprofesional — simți o profundă antipatie. Se ținea încă foarte bine, era foarte corect îmbrăcat și arbora o expresie de uimire disprețuitoare. Dacă Ruth ar fi exclamat „Ia mîna de pe mine, domnule !“ cuvintele ei ar fi fost emoțional juste, dar fără acoperire în situația de fapt. Pentru că miinile acelui domn erau ocupate. Una ținea un toc-rezervor iar cealaltă un obiect pentru care Appleby avu nevoie de un moment ca să-l identifice drept un carnet de cecuri.

Toate astea creau o ușoară perplexitate și pentru moment Appleby nu-și putu imagina ceva mai bun decît că persoana bine îmbrăcată făcuse unele propuneri de-o formidabilă indecență. În care caz, indiscutabil, ținînd seama de absența din piesă a unui june prim, îi revenea lui Appleby misiunea de a face un pas înainte și de a-l doborî la pămînt dintr-o singură lovitură. Ruth însă păru să nu socotească necesar un asemenea gest. Pentru că ea arboră brusc o ținută glacial-zîmbitoare, de salon.

— Sir John, făcu ea, dați-mi voie să vă prezint pe domnul Limerick. Sir John Appleby.

— Îmi pare bine. Acum Limerick se sculă amabil, și își dădură mîna. Doamna Packford și cu mine examinam niște chestiuni de afaceri. Dar ele pot fi amînate. Desigur, e chiar mai bine să fie amînate. Zîmbea, era numai farmec. Rămîne pentru altă dată, scumpă doamnă.

Se vedea cît de colo că Ruth fierbea de indignare din cauza felului ăstuia de a i se vorbi.

— Mulțumesc, făcu ea. Dar cu siguranță că nu se va mai ivi nici o ocazie de a se pune această chestiune, cel

puţin în ce mă priveşte. Nu am de ce să mă îndoiesc că soţul meu avusese motive întemeiate să preţuiască societatea dumneavoastră. Dar trebuie să mărturisesc că eu nu reuşesc să le văd. Pînă aici Ruth o scosese la capăt destul de bine cu maniera ei glacială. Dar acum izbucni într-o scăpărare de mînie : Şi nici nu sînt deprinsă, domnul meu, cu societatea negustorilor ambulanţi. Bună ziua ! Se răsuci în călcîie şi plecă.

Limerick se uită la Appleby, ridică uşor din umeri, şi se aşeză la loc pe scaun.

— Păcat, zise el. Nu voiam decît să-i cumpăr cărţile.

Appleby se aşeză şi el. Noua lui cunoştinţă continua să-i facă destul de puţină plăcere. Dar treaba lui era să continue cercetările în modul cel mai amabil cu putinţă.

— I-aţi propus să cumpăraţi cărţile lui Lewis Packford ? întrebă el.

— Exact. Fără absolut nici un fel de jenă, Limerick puse carnetul de cecuri la loc în buzunar.

— Toate ? E o bibliotecă destul de mare, incontestabil — şi e oare sigur că va reveni doamnei Packford ?

— Oh, da — dacă ea e doamna Packford. I-am explicat că oferta mea e condiţionată de acest fapt. Poate că am făcut o greşală cu asta. Poate că a fost, oarecum, o lipsă de tact. Dar nu cred că greşesc în ce priveşte situaţia juridică. Cărţile sînt, fără nici un dubiu, proprietatea personală a răposatului nostru prieten. Şi cum casa şi moşia vor trece, foarte probabil, fratelui său, e cu-atît mai sigur că restul va reveni soţiei. Afară doar, fireşte, de ce şi-o fi pus el în cap să-i lase cocotei ăleia de la bar. Şi-i greu de presupus că vor fi cărţile din secolul şaptesprezece.

— Presupun că nu. Appleby, căruia nu-i convenea să i se vorbească în felul ăsta despre Alice, privi la Limerick cu ochi de ghiaţă : Dar s-ar părea, cu toate astea, că propunerea dumneavoastră e cam precipitată. Packford de-abia a fost îngropat. Conţinutul testamentului lui nu a fost comunicat încă celor interesaţi. Şi o bibliotecă de felul ăsteia nu poate, cu siguranţă, fi vîndută şi cumpărată cu metrul. Cum Dumnezeu o să ştii, chiar şi aproximativ, care ar fi suma, cît de cît rezonabilă, de oferit ?

Limerick rîse nepăsător.

— Eram dispus să merg destul de departe.

— Înţeleg. Şi aveaţi intenţia de a încheia o tranzacţie definitivă aici, pe loc?

— Întocmai, Sir John. Tonul lui Limerick parcă avea o uşoară tentă de batjocură. În ziua de azi n-ajungi prea departe, colecţionar fiind, dacă nu acţionezi cu promptitudine. Sînt prea mulţi americani pe piaţă. Dracu' să-i ia, o bandă de nenorociţi înfumuraţi de-atîţia bani!

Pentru moment, Appleby nu găsi ce să răspundă. Un om dispus să meargă destul de departe pe-o chestie de cumpărat o bibliotecă vastă, a cărei valoare nu o putea evalua decît cu aproximaţie, şi care se-apucă de o astfel de afacere vîrînd pur şi simplu un carnet de cecuri sub nasul unei femei care nu-i văduvă nici măcar de-o săptămînă, părea să aibă destul de modeste titluri în a calomnia nişte nenorociţi de-nfumuraţi de-atîţia bani, fie de pe un mal al Atlanticului, fie de pe celălalt.

Şi Limerick — chiar pentru vasta experienţă în materie de oameni şi de maniere a lui Appleby — era ceva nou. Colecţionari amatori, bogaţi, animaţi de simpla pasiune de-a achiziţiona, se întîlnesc adesea, avînd mania de-a cumpăra bijuterii şi uneori chiar şi tablouri. Dar Appleby nu întîlnise niciodată pînă atunci unul care să umble după cărţi şi manuscrise, avînd mentalitatea lui Limerick. Desigur, auzise despre de-ăştia, şi în actuala stare de lucruri de la Urchins socotea că apariţia efectivă a unui asemenea personaj era o circumstanţă asupra căreia merita să reflectezi. Se gîndea, de asemenea, că profesorul Prodger nu era, poate, la urma urmei, chiar atît de lipsit de capacitate de discriminare — chiar dacă părea dispus să confunde, să înglobeze sub aceeaşi caracterizare pe cert inofensivul canonic Rixon cu clientul nostru atît de departe de-a fi agreabil.

— Aţi dori întreaga colecţie Packford? întrebă el foarte politicos. Nu-i vorba numai de unele piese foarte importante şi interesante, pe care să le puteţi urmări în eventualitatea unei scoateri în vînzare de către executorii testamentari?

Pentru prima oară Limerick îl cinsti pe Appleby cu o privire ce-ar fi putut fi numită riguros examinatorie.

— Am impresia, spuse el, că v-aţi putea închipui c-aveam de gînd să-ncerc s-o trag pe sfoară. Chestiile astea sînt, bănuiesc, meseria dumneavoastră. Dar nu vă pierdeţi timpul. Chiar dacă fata ar fi semnat pe linia punctată, acum, aici pe masa asta, tot s-ar fi făcut o estimaţie pentru omologare şi aşa mai departe. N-aş fi putut şterpeli nimic. Limerick zîmbi insolent. Sau, în orice caz, nu mare lucru.

— Dacă am ajuns să vorbim despre asemenea lucruri, domnule Limerick, nu uitaţi că dumneavoastră aţi ridicat chestiunea, nu eu. Dar am o întrebare la care aş fi curios să aud răspunsul dumneavoastră. Aţi făcut o tentativă de a vă asigura cărţile care se află în momentul de faţă aici în casă, sau propunerea dumneavoastră prevedea cumpărarea şi a oricărei alte cărţi, oriunde s-ar fi aflat ca şi care legalmente ar fi făcut parte din averea decedatului ?

— A doua ipoteză, natural. Vedeţi dumneavoastră, la o colecţie ca a lui Packford, e totdeauna probabil ca un număr de volume să fie împrumutate, altele la legătorie... Aşa că atunci cînd cumperi o bibliotecă întreagă — şi asta nu-i un eveniment atît de neobişnuit cum lăsaţi impresia să credeţi, scumpul meu domn — ai grijă să se prevadă şi asemenea eventualităţi. Cred însă — în treacăt fie vorba — că s-ar putea să aveţi o părere puţin exagerată cu privire la valoarea cărţilor — vreau să spun a felului de cărţi care sînt strînse de un tip ca Packford.

— E, în orice caz, o colecţie foarte mare.

— Asta-i perfect adevărat. Aici exista o bibliotecă foarte mare încă înainte ca răposatul nostru amic să se fi născut. Nu-i deosebit de interesantă sau de preţioasă. Dar eu unul n-o dispreţuiesc. De fapt, vreau s-o am —cum v-am şi explicat. Limerick vorbea acum cu un aer de mare candoare. Eu sînt nou, vedeţi, în lucruri de felul ăsta. Şi ceea ce posed, în materie de cărţi, e o colecţie mică şi destul de aleasă. Aici la Urchins e, în general, o bibliotecă vastă şi, într-un fel, reprezentativă, adunată de multe generaţii de oameni de cultură. Şi aşa ceva mi-ar face plăcere să am. Dar acum, daţi-mi voie să mă întorc la adausurile pe care i le-a făcut Lewis Packford. Ce a adăugat el e, în special, o bibliotecă de lucru a unui erudit. E des-

tul de valoroasă, pentru că a cheltuit o mulțime de parale, în mod inteligent, de pe o piață în continuă urcare, și într-un lung șir de ani. Dar să nu vă imaginați că ar cuprinde ceva fabulos. Nu.

— Înțeleg. Tonul lui Appleby era cel al unuia care capătă informații. Cu siguranță că nu cuprinde, să zicem, cea mai prețioasă carte din lume ?

Limerick începu să rîdă — și, cînd rîsul lui găsi un ecou mai ascuțit în spate, se întoarse. De după gardul viu apăruse profesorul Prodger. Privi pătrunzător, întîi la Appleby, apoi — fără vreun aer vizibil de răutate — la Limerick.

— Foarte interesant subiect de discuție, zise el. Cea mai prețioasă carte din lume. Foarte interesant. Dar, să definim termenii pe care-i folosim. Să nu ne-ntoarcem îndărăt, dincolo de leagănul imprimeriei. Da, *incunabula*, da. Dar manuscrise, codicile, pergamente, papirusuri și celelalte, nu. În momentul de față astea nu ne interesează, nu ne interesează deloc. Profesorul Prodger se așeză foarte confortabil la măsuța rustică scundă, cu vîrful bărbii pe marginea ei. Părea să aibă impresia că le stă în față o după masă întreagă. Un lucru putem spune despre ipoteticul obiect al discuției noastre, continuă el. E ceva pe care-ai vrea să pui mîna, Limerick ? Ai ?

— Depinde.

Limerick părea să găsească apariția lui Prodger supărătoare și vorbea circumspect.

— Nu, amice dragă. Tocmai, nu depinde. Ce carte este — în afară de faptul că-i cea mai prețioasă carte din lume — n-ar avea nici o importanță. Ce-ai vrea să ai, știi, e pur și simplu un anume obiect dintr-o anume categorie de obiecte — recte cărți tipărite — pe care celălalt individ ar fi dispus să dea cea mai mare sumă de bani. Celălalt individ fiind persoana numită Sankey, sau ceva asemănător.

— Sankey ? N-am auzit niciodată.

— Din Chicago, mi se pare. Vreun rege ale cărnii, cu siguranță. Dar mai există o jumătate de duzină, cred. Prodger se întoarse către Appleby. Iar Limerick, adăugă el cu satisfacție, e-o fiară foarte mică în comparație cu oricare dintre ei. Dacă se va întîmpla vreodată să apară

pe piață cartea cea mai prețioasă din lume, nu Limerick o să fie cel care o s-o adauge la colecția lui. Prodger rîse din nou, rîsul lui de cobai. Dar, cam ce-ar putea fi ? Se-ntoarse spre Appleby. Ai vreo părere-n chestia asta, doctore ?

Appleby dădu din cap.

— Nu cred să am. Nu am, vreau să zic, dacă-i vorba de-o carte tipărită. Mă gîndeam că ceva unic pe lume ar fi mult mai prețios — cu toate că, fără-ndoială, sînt cărți din care nu mai există decît un singur exemplar. Dar ce-ați spune de-un jurnal, sau ceva de felul ăsta ? Un jurnal de-al lui Shakespeare, cu note, cu idei pentru piesele lui ? Sau jurnalul de călătorie ? Ce-ați spune de ceva de felul ăsta ?

Pentru moment i se răspunse cu tăcere, și Appleby se întrebă dacă avusese dreptate cînd i se păruse că, brusc, ceva nou, suspicios, pătrunsese în atmosferă.

— Foarte interesant, făcu apoi Limerick. Și poate că ceva spus de răposatul nostru prieten v-a dus la o asemenea idee ? Sărmanul Packford, ar fi fost încîntat să descopere așa ceva. Prodger, ești de acord ?

— Desigur, desigur. Și Packford *descoperise* ceva, știți foarte bine. N-aș putea să afirm că nu mi-a făcut unele aluzii — și Prodger se sili să ia un aer extrem de subtil — în care intra și Italia. Limerick, n-ai din întîmplare și dumneata aceeași impresie ?

Impresia pe care-o lăsa Limerick era că nici el nu știa dacă vrea să răspundă la această întrebare sau nu.

De multe ori vorbele lui Packford te induceau în eroare, sfîrși el prin a spune.

— Fără-ndoială, fără-ndoială. Dar noi ne depărtăm de subiect. Un jurnal sau un memorandum nu merge. Cartea noastră trebuie să fie tipărită. Dar chiar și așa, valoarea ei trebuie să rezide în altceva. Eventualitatea unor marginalii se sugerează de la sine. De exemplu, o carte tipărită, pe marginile căreia, pe toate marginile disponibile, să fi făcut adnotații, să zicem Coleridge, ar fi de o valoare considerabilă. Dacă adnotatorul ar fi Milton, valoarea ar fi și mai mare încă. Și dac-ar fi vorba de Shakespeare — mutra de mare viclean a lui Prodger devenise și mai expresivă —

ne-am afla, ca să folosim o expresie comercială, la un punct record al pieţii. Chiar culmea culmilor, nu ? Şi nu pot fi deloc sigur că Packford n-a fost întrucîtva tentat să facă mici aluzii la ceva cam de soiul ăsta. Nu-i de dumneata, scumpul meu Limerick. Nu-i de dumneata — deloc. Pentru aşa ceva, Sankey e omul.

Appleby ascultase în tăcere această obscură agresiune verbală. Dar acum se hotărî să facă o mică explorare.

— Avocatul lui Packford, începu el, mi-a sugerat ceva similar. El crede că Packford intrase în posesia a ceva de mare preţ — şi tocmai de genul despre care aţi vorbit. Dar Packford era extrem de discret pe chestiuni de natura asta. După un vechi obicei al său, începuse să facă uşoare aluzii — dar nimic realmente caracteristic. Mă întreb dacă dumneavoastră amîndoi aţi vrea să admiteţi că, imediat înaintea morţii sale exista un fel de consens general între dumneavoastră că ceva de felul ăsta plutea în aer ?

Prodger dădu din cap afirmativ, şi barba lui mătură masa în sus şi-n jos. Desigur, zise el. Nici o îndoială nu poate fi. Limerick, mă confirmi ?

— Da. Dar, natural, Packford poate să fi fost cu unii dintre noi mai puţin vag decît cu alţii.

Appleby rămase un moment pe gînduri.

— Elementul hotărîtor, spuse el, mi se pare a fi următorul. Obiectul de preţ, dacă era de genul despre care am vorbit, nu avea o valoare intrinsecă şi evidentă. Se prea poate ca Packford să fi cumpărat un memorandum vechi sau o carte tipărită, cu ceva de scris pe ea, de la cineva neinteresat şi care era puţin probabil să se gîndească de două ori la ea, la carte. Şi atîta vreme cît Packford păstra secretul în privinţa ei, era efectiv într-o situaţie întrucîtva periculoasă, pur şi simplu ca o consecinţă a faptului însuşi. Am fost clar ?

— Fireşte că da. Un criminal cu suficiente cunoştinţe de specialitate putea să-l omoare pe Packford, să fure obiecte de preţ şi apoi, mai tîrziu, să apară cu el ca proprietate legitimă, inventînd cine ştie ce basm plauzibil despre felul în care a intrat în posesia lui. Nimeni n-ar fi putut să conteste povestea. Aţi pomenit de avocatul lui Packford. El tot aşa judecă ?

— Cred că da. Dar o să-l puteţi întreba astă seară. Din cîte am auzit, vine la Urchins cu testamentul lui Packford.

Barba lui Prodger fîlfîi din nou.

— Mă gîndesc acum că Packford, cu toate că n-a pomenit decît foarte vag despre presupusa lui descoperire, se poate s-o fi menţionat în mod clar în testament. Sau dacă nu în testament, în cine ştie ce hîrtie menită să apară ca o consecinţă a morţii sale. Astfel încît criminalul lui Limerick — în a cărui existenţă, colecţionarii fiind ceea ce e notoriu că sînt, eu mă aflu perfect dispus să cred — mai are de trecut printr-o perioadă destul de dezagreabilă. El nu poate fi sigur că natura precisă a obiectului şterpelit nu va fi de fapt dezvăluită prin intermediul cine ştie cărei operaţii de genul pe care l-am indicat. Dacă da, crima sa va fi fost zadarnică, pentru că, implicit, obiectul va deveni greu negociabil.

— Chiar, interveni Limerick, în ipoteza că colecţionarii sînt ceea ce-i notoriu că sînt? Tot ar putea obţine un preţ bunişor, eventual, pe cale clandestină. Mă îndoiesc că Sir John neglijează cu totul acest aspect.

Appleby dădu din cap.

— Aveţi perfectă dreptate. Cea mai preţioasă carte din lume ar obţine, fără îndoială, un preţ bun chiar dacă ar fi scăldată în sînge. Un criminal, dacă-şi cunoaşte piaţa, ar scoate destul de uşor bani buni pe ea. Dar asta ar putea s-o facă şi-unul care nu fuge chiar cu disperare din faţa justiţiei. E limpede că şi acest aspect trebuie examinat.

Opt

După-amiaza de toamnă era pe sfîrșite dar Appleby își continua plimbarea lui investigatoare în jurul conacului de la Urchins. Hotărîse să rămînă noaptea acolo, dacă Edward Packford îl invita. Dar gîndea că pentru cină ar fi mai bine s-o șteargă pînă la cel mai apropiat birt, scutind pentru un răstimp casa de ceea ce, la urma urmei, era o prezență profesională oarecum penibilă.

Și așa se făcu că nimeri la grajduri. Ca multe locuri de felul ăsta, nu mai mirosea acum a cai, ci a ulei și a benzină. De o parte era un șir de boxe deschise adaptate să adăpostească vreo șase mașini și de fapt cinci chiar erau aliniate una lingă alta. Una era vechitura cu care Ruth venise de dimineață să-l ia pe Appleby, iar celelalte erau probabil fie ale lui Edward Packford, fie ale oaspeților pe care cu atita amabilitate îi preluase de la răposatul său frate. Dar una trebuia să fie chiar a lui Lewis Packford. Appleby se-ntreba care-ar putea fi — cu toate că deocamdată n-avea mare importanță — cînd un bătrîn grădinar, pe care îl mai zărise în momentul sosirii, trecu pe lingă el împingînd o roabă. Appleby i se adresă :

— Bună seara. Vrei să-mi spui care-i mașina domnului Packford și care-i a domnului Edward ?

— Mașina lu' domnu' Packford ? Bătrînul clătină din cap. Noi, aici, îi ziceam domnu' Lewis — noi, ăi de lucrăm aici de copii, așa ca mine.

— Ah, da — atunci desigur că l-ai cunoscut și pe tatăl său. Și care-i mașina lui ?

Din nou bătrînul clătină din cap — de data asta cu un caracter negativ mai pronunțat.

— Domnu' Packford niciodată n-a avut mașină, Sir. El totdeauna a fost pentru cai de rasă...

— Înțeleg. Dar vreau să spun domnul Lewis. Care-i mașina lui și care-i mașina fratelui lui ?

Pentru moment bătrînul păru să considere toată această curiozitate ca o impolitețe. Dar după aceea întinse o mînă noduroasă.

— Aia-i a lu' domnu' Edward, Sir — aia verde cu praful pe ea încă. Domnu' Edward a ieșit az' dimineață cu ea, Sir, și derbedeul ăla de Tom încă nu s-a apucat s-o șteargă. Da' a lu' domnu' Lewis, Sir, e aia mare lustruită frumos. Nu s-a atins nimeni de ea de cînd a murit, Sir. Ordin special de la domnu' Edward.

— Mulțumesc. Appleby îl salută și porni mai departe. Dar după ce bătrînul se depărtă, făcu calea-ntoarsă. Mașina lui Lewis Packford era o limuzină mare și banală, destul de nouă. Appleby se apropie de ea și privi înăuntru. Încercă ușile și constată că nu erau încuiate. Încercă compartimentul de bagaje și-l găsi deschis și pe-acesta. Săltă capacul în sus și constată că înăuntru era o valiză. Încercă să vadă cît e de grea. Goală nu era, cu siguranță. O mișcă din loc și-i încercă broaștele. Se deschiseră. Ridicase capacul și se uita înăuntru cînd auzi o voce ironică în spate.

— Presupun că aveți sentimentul că se va face o licitație. Domnul Limerick o să ia cărțile și dumneavoastră o să luați haine vechi. Și de asta vă vîrîți nasul pe peste tot. Am ghicit ?

— N-aș spune că astea-s haine *vechi*. Appleby se-ntoarse spre Ruth fixînd-o. Își pusese un pardesiu și avea aerul cuiva gata pentru o expediție. E-adevărat că nu-s noi, dar nici ponosite nu-s. Și chiar cînd sînt frumos împăturite, ca astea, tot se vede că-s de la un croitor ca lumea. Uitați-vă, vreți ?

Ruth se apropie și privi.

— Ei ? făcu ea, interogativ, provocator.

— Știți, pentru mine nu-i tocmai limpede cam cîtă viață domestică aveați în comun, dumneavoastră și soțul dumneavoastră. Ar merge pînă acolo încît să-i puteți identifica hainele ? De fapt, sînt astea ale lui ?

Ruth își mai aruncă ochii o dată.

— Da, făcu ea categoric. Incontestabil că-s ale lui Lewis. Și tot a lui e și valiza.

— Și recunoașteți și împachetatul așa cum recunoașteți lucrurile împachetate ?

Ea se întoarse spre el privindu-l fix.

— Nu vă înțeleg.

— E foarte simplu. Așa își împacheta lucrurile Lewis Packford ?

— Hodoronc-tronc ! Ruth recurse la acest răspuns bufon mai mult din disperare. Apoi clătină din cap. Nu. Nu-i. Și nici felul meu de-a-mpacheta nu-i.

— Iată un element suplimentar interesant, fără-ndoială. Appleby arătă spre hainele de deasupra. Valet nu ținea. Dar poate că doamna Husbands sau vreo fată-n casă să fi împachetat pentru el. Ați zice că seamănă a așa ceva ?

— Nu tocmai. Acum Ruth vorbea rar. E cert că nu-i mîna lui Lewis, de asta sînt sigură. El le-ar fi aruncat claie peste grămadă. Pe de altă parte, n-am impresia că-i treabă făcută de ceea ce dumneavoastră ați numi o mînă de profesionist. Nu că, știți prea bine, aș trăi într-o lume cu valeți și cameriste — cum trăiți fără-ndoială dumneavoastră, Sir John. Așa că opinia mea n-are autoritate. E o treabă făcută îngrijit, da'-i de amator. Asta-i părerea mea, bună sau rea.

— Totdeauna am să pun preț pe părerea dumneavoastră. Appleby rostise vorbele astea cu o curtenie care nu suna pe de-a-ntregul ironică „Mai e și o valiză mai mică aici. S-o deschidem și pe-asta ?" Ridică o valiză mică, pătrată, nu mult mai mare decît o poșetă.

— S-o deschidem ? Ruth privi la Appleby oarecum indignată. Nu știu să fi preluat postul de prim asistent al dumneavoastră. Dar, deschideți-o. Se vede clar ce e : o colecție mică de periuțe și sticluțe și lucrușoare bune de nimic de genul pe care unele femei le iau cu ele cînd călătoresc.

Appleby deschise valijoara și confirmă prezicerea.

— Presupun, făcu el rece, că n-o să vă feriți acum de-a recunoaște că-i a dumneavoastră.

— Nu-i absolut deloc a mea. N-am obiceiul să tîrii după mine drăcoveniii de-astea.

— Nu cred că Alice ar dispreţui-o chiar atît. De fapt, aşa, la prima vedere, aş zice că-i a ei şi că se şi făleşte cu ea. Ca din pură întîmplare Appleby închise întîi valiza mică de toaletă şi apoi capacul compartimentului de bagaje. Şi ce ne sugerează descoperirea noastră ?

— Aş prefera să nu vorbesc despre asta, zise Ruth. Vocea îi era fermă, dar buza îi tremura puţin. Şi-acuma, mai bine mi-aş vedea de treabă. I-am promis lui Edward că mă duc să-l iau pe Rood de la gară. Bănuiesc că nu vă suride o asemenea plimbare.

Appleby fu surprins. Absurd, dacă vreţi — dar îi făcea chiar plăcere.

— Vin şi eu, desigur, răspunse. Dar mai întîi să mă duc pînă la Edward. Am de gînd să mănînc în altă parte, dar pentru noapte mă întorc la Urchins.

Ruth dădu din cap.

— Nu-mi pare rău că o s-aveţi parte-n linişte de-o friptură la grătar şi de-o bere bună. Bucătăria doamnei Husbands e destul de aleasă. Dar simt nevoia să mărturisesc că au ajuns să mă cam obosească circumstanţele în care mă bucur de favoarea de-a avea parte de ea.

Appleby rîse.

— Nu ştiu de ce, dar am aşa, un fel de presentiment că ospitalitatea prelungită oferită de Edward Packford se apropie de sfîrşit.

Pe domnul Rood l-au găsit în afara gării, într-un punct de unde putea controla cu privirea drumul spre Urchins. Procedase, precum se vedea, la una din napoleonicele lui schimbări de plan, prinsese un autobuz şi reuşise astfel să ajungă mai devreme. Dar cum avea două valize, şi fiecare dintre ele mai grea decît ar fi părut necesar pentru prilejul de faţă, şi cum nu se arătase prea dispus să le care după el în căutarea unui alt mijloc de transport, strategia lui se soldase fără nici un avantaj palpabil. Exceptînd faptul că în loc de joben purta un melon, avea exact aceeaşi înfăţişare sub care îl cunoscuse Appleby pentru prima dată. Şi manierele lui, tot neschimbate. Fiind — era vădit — la curent cu situaţia matrimonială specială a clientului său decedat, se folosi de prima ocazie pentru a prezenta văduvei toată gama convenţională de sentimente

potrivite tristelor ocazii, dezolantelor împrejurări şi aşa mai departe. Ruth le ascultă cu răbdare.

— Îl cunoaşteţi pe Sir John Appleby ? zise ea.

— Desigur că îl cunosc. Rood îi întinse o mînă moale. Şi am fost foarte bucuros să aflu că se ocupă personal de caz. Cu toate că dezaprob, natural, caracterul senzaţional, deplorabil desigur, al relatărilor.

— Ce-nseamnă asta ? Appleby era uluit.

Rood, pe cale să se urce în maşină, se opri să scotocească în buzunarul pardesiului.

— Poate că n-aţi văzut gazetele de seară. Daţi-mi voie.

Appleby luă ziarul şi se aşeză în faţă, lingă Ruth. Moartea lui Packford devenise — cu întîrziere, dar devenise — material de pagina întîi, trebui el să constate. Şi acelaşi lucru se întîmplase cu ceva denumit, vag, „o nepreţuită relicvă shakespeareană". Poliţia, mai stătea scris în reportaj, considera acum ca foarte probabil faptul că Packford să-şi fi aflat moartea în urma unei manopere criminale şi că nepreţuita relicvă fusese furată cu acelaşi prilej. Mai era, de asemenea, o fotografie a lui Appleby — un lucru pe care Appleby îl detestase din totdeauna.

Ruth citise reportajul peste umăr. Porni motorul.

— Măcar, zise ea, nu se pomeneşte nimic despre bigamie — pentru moment cel puţin.

— E şi asta ceva, fără-ndoială, făcu Rood din spate. Dar să nu vă aşteptaţi la aşa ceva pînă cînd nu-şi vor simţi teren solid sub picioare. N-au, desigur, nici un pic de consideraţie pentru sentimentele personale ale celor implicaţi în această deplorabilă afacere. Dar cel puţin sînt cu ochii pe legea contra calomniei. Dacă ar fi scris cumva că răposatul meu client ar fi uneltit să comită bigamie cu — hm — cu tînăra persoană aflată acum la Urchins şi alegaţia s-ar fi dovedit a fi neîntemeiată, i-am fi avut la mînă. I-am fi avut la mînă foarte frumos. Din nefericire, cînd şi această încurcătură va ieşi la iveală, nu ne va rămîne mare lucru de făcut. Din punctul de vedere al reputaţiei răposatului meu client, toată afacerea e realmente lamentabilă. Şi, fireşte, şi pentru ceilalţi implicaţi.

Appleby bătu cu palma în ziar.

— Dar nu-i aici perfect prezentat punctul dumneavoastră de vedere asupra afacerii ? Nu-i relicva shakespea-

reană despre care vorbesc ei doar un simplu termen jurnalistic pentru ceea ce dumneavoastră presupuneați că a cumpărat Packford de la un nobil pauper din Verona ? Și nu sînteți, de fapt, de părere că Packford a fost ucis ? Sau descoperirea încurcăturii asteia disperate cu căsătoria în care s-a vîrît v-a convins să adoptați acum un alt punct de vedere ?

Rood își luă răgaz să examineze cu atenție salva de întrebări.

— Trebuie încă să mai înclin către prima mea părere, zise el după un răstimp. Mi s-a arătat, știți, carta postală aceea, presupusă a fi ultimul mesaj al sărmanului Packford. Și eu sînt convins că-i un fals.

— Dacă-i așa, domnule Rood, este cu siguranță unul foarte bine executat. Experții noștri îl acceptă ca autentic, și cu toate că, din cîte știu, dumneavoastră aveți unele cunoștințe în această materie, sînteți în minoritate, deocamdată, la acest capitol.

— Incontestabil că-i un falsificator extrem de priceput. S-ar putea numi un fals strălucit. Acesta însă, domnul meu, nu-i decît un simplu element al punctului meu de vedere.

Ruth începuse să conducă repede în amurgul care se lăsase, așa că ținutul lui Thomas Horscroft aluneca pe lîngă ei într-o goană alarmantă. Dar acum încetini și începu să vorbească.

— Din punct de vedere tehnic nu pricep nimic din chestia asta, zise ea. Dar nu văd nici un motiv care să mă facă să cred că Lewis n-a scris mesajul. Are înțeles. Ce înțeles are, am descoperit, Sir John și cu mine, acum mai puțin de o oră. E absolut clar că Lewis și cu Alice hotărîseră să fugă. De fapt, rămasul bun, mie mi-era adresat.

— Îmi pare extrem de rău că aveți ocazia să presupuneți așa ceva. Rood rosti aceste cuvinte cu o răceală desăvîrșită, care voia să sugereze și o bună doză de tristețe. „În același timp nu pot să-mi ascund temerea ca dumneavoastră să nu introduceți un nejustificat element de simplificare în punctul dumneavoastră de vedere asupra problemei. Că soțul dumneavoastră hotărîse s-o șteargă, e

de concepput. Îmi pare rău că trebuie să o spun, dar chiar eu sînt purtătorul unor informații care măresc credibilitatea unei asemenea supoziții. Rood își reluase ocupația sa favorită, aceea de a răsuci umbrela. Dar trebuie, cu toate astea, să fie evident, scumpa mea doamnă, că o asemenea intenție — și chiar și efectuarea unor anume pași bine definiți pentru aducerea ei la îndeplinire — nu este incompatibilă cu trista și sinistra interpretare a jalnicului prilej în fața căreia eu însumi simt nevoia să mă plec.

O cuvîntare atît de gravă ca asta era firesc să fie urmată de un interval de tăcere. Urchins Pydell aluneca în umbră pe lîngă ei. Și apoi Ruth începu deodată să vorbească.

— Ce ați vrut să spuneți, exact, prin aceea că sînteți purtătorul unor informații care fac mai probabilă intenția lui Lewis de a fugi ?

— Nu există motiv pentru nici un fel de reticență în această chestiune. Trebuie să aflați imediat, desigur, și fratele răposatului de asemenea. Iar Sir John e, fără îndoială, de-o discreție impecabilă. Rood se opri, ca și cum ar fi așteptat un cuvînt de mulțumire pentru această certificare. Neprimindu-l, își continuă vorbăria-i obositoare. Am procedat la o atentă investigare preliminară a afacerilor lui Lewis Packford. Trebuie să spun din capul locului că pînă acum nu am avut un amestec prea marcat în aspectul lor financiar. De-ar fi fost într-o mai importantă măsură în mîna mea, m-aș fi considerat grav vinovat de lipsă de răspundere pentru deplorabila stare în care se află ele acum.

— Toate astea, întrebă Ruth, sînt un fel de a spune că Lewis trăise peste mijloacele sale ?

— Absolut. S-ar părea că a fost cu totul nechibzuit. Mi-e teamă că moșia lui se află în fața unor mari dificultăți.

— Nu vreți, cred, să afirmați că îndărătul acestor dificultăți se află ceva dezonorant ? întrebă Appleby. În afară de această stranie aberație de a contracta două căsătorii — și care-i cu totul altceva — nu cred să existe altă culpabilitate decît o apreciabilă inaptitudine de a-și bate puțin capul cu propriile sale afaceri materiale.

— Asta, cred, e-adevărat. Prin oglinda retrovizoare Rood putu fi văzut dînd grav din cap. În măsura în care sînt la curent, n-au fost — hm — relații nelegitime.

— Ce vreți să spuneți — iar femei, *alte* femei ? Ruth pusese întrebarea ca o provocare. Ce-i cu Italia ? Se-ntorsese către Appleby. Ați fost acolo la Lewis, se pare. Ați văzut semne despre ceea ce domnul Rood numește relații nelegitime ?

Appleby surîse.

— N-aș putea spune că am văzut. Flirta cu bucătăreasa, dar era o septuagenară. Povestea despre avortoni amoroși, dar am constatat că era vorba de zugrăveală pe pereți.

— Exact, interveni Rood. Ești fericit să constați că nu era vicios — sau nu avea vicii din cele categoric degradante.

— Întoarceți lucrurile foarte frumos. Ruth vorbea pe un ton mai mușcător decît o auzise Appleby vreodată. Alice vă va fi și ea recunoscătoare.

— Ați putea spune că Packford era, într-un sens oarecare, jucător ? Appleby pusese întrebarea mai mult ca să se poată trece peste un moment penibil. Se pot pierde multe parale în felul ăsta.

— Și se pot și cîștiga foarte multe. Răspunsul ăsta în gura lui Rood era destul de surprinzător. După mine, la un veritabil temperament de jucător, e și ceva de admirat. Să cîștigi gros și pe urmă să dublezi miza, cere cel puțin forță de hotărîre. Dar răspunsul la întrebare e simplu. Packford nu juca. Nici chiar la bursă nu juca, în mod serios. Dac-ar fi făcut-o, ar fi ajuns să aibă mult mai repede necazuri. Pentru că, foarte capabil, așa cum îl știm, avea în el ceva sincer, și chiar credul. Poate că nu ca erudit. Dar cu siguranță în raporturile mai vaste, de viață. Ca să folosesc o expresie vulgară dar potrivită, putea fi dus.

Se lăsă o nouă tăcere, și Appleby putu să simtă cum Ruth apăsa brutal pe accelerator. Nu-i trebuise mult, își dădu el seama, ca să ia într-un sens personal perorațiile de pontif ale lui Rood.

— Vreți să mă lăsați aici, la birtul ăsta ? întrebă Appleby. Mă întorc la Urchins pe la nouă.

Ruth dădu din cap.

— Bine. Şi pînă atunci sper să faceţi ceva în chestia asta.

— Ceva în chestia asta ?

— Aţi venit azi dimineaţă şi aţi anunţat că moartea lui Lewis e un mister. Sper să vă întoarceţi astă seară anunţînd că aţi rezolvat misterul.

— Cam greu. Appleby vorbea serios. Dar poate o bună parte.

Nouă

Hotelul în fața căruia se văzu debarcat Appleby se numea „La Brațele Încrucișate" — așa că se întrebă dacă Thomas Horscroft găsise în el o suficient de mușcătoare ironie pentru a merita comentarea de către un profesor de la Princeton. Fusese reparat de curînd și de aceea nu arăta deosebit de vetust, dar avea în el ceva de trăinicie calmă care parcă promitea o masă bună. În hol era liniște. Arăta ponosit, cu gravuri mari victoriene, reprezentînd episoade mai mult sau mai puțin catastrofice din istoria Angliei : execuția reginei Mary a Scoției la castelul Fotheringhay, judecarea lui Carol Întîi, moartea generalului Gordon. Era chiar și Thomas Chatterton strîngînd în mînă, la el în mansardă, o sticluță cu otravă, astfel că lui Appleby i se oferea cea mai potrivită ocazie să mediteze la conversația plină de obscure semnificații pe care o avusese cu Packford la Lago di Garda.

Dar, fusese ea chiar atît de obscură ? Se așeză la masă și ceru un pahar cu sherry. Nu găseai în ea, într-adevăr — cum, cu destulă nesocotință o lăsase pe Ruth să-nțeleagă — o primă licărire de lumină încercînd să străbată prin toată afacerea asta ? Cel puțin ajunsese la o certitudine importantă ; își aducea aminte, oarecum amuzat, de momentul căruia i-o datora. Dar era o certitudine ce părea să n-aibă destulă forță ca să tragă după sine și alte certitudini ; într-adevăr, punea cu insistență o foarte mare enigmă. Pentru soluționarea ei Appleby recursese, fără întîrziere și plin de speranțe, la paharul de sherry. Nu era un aliat tocmai de nădejde — o baie fierbinte ar fi fost de o mie de ori mai bună — dar avea să-i dea cinstit ocazia s-arate ce-i în stare.

— Chelner ! Adu-mi o sticlă de șampanie ! Cea mai bună pe care-o aveți !

Comanda asta fu rostită atît de aproape de urechea lui Appleby încît o clipă a putut crede că-i era adresată lui. Apoi constată că emitentul ei se așezase — gregar, chiar dacă întrucîtva nu și necesar — pe scaunul de alături. Avea obrajii cenușii și-i atîrnau, avea haine cenușii și-i atîrnau, și acum se apucase să parcurgă un teanc de telegrame și cablograme. Aveau aerul a fi importante — și fără nici o îndoială că problemele pe care le puneau justificau în cea mai amplă măsură comanda pe care adresantul lor tocmai o formulase. Appleby se întoarse la paharul lui de sherry. Nu-l ajuta la procesele mintale în nici un chip. N-o fi fost băutura nimerită.

Șampania sosi cu o celeritate care însemna aproape siguranța că era călduță. Într-o tăcere lugubră chelnerul umplu paharul. Dezaproba, se vedea bine, acest mod exotic de a se comporta. Apoi puse sticla pe masă.

— Nu-mi mai trebuie. Ia-o și bea-o dumneata. Omul cenușiu spusese astea cu un glas mai mult amenințător decît cordial. Și să ai alta gata pentru cină. Pricepi ?

Chelnerul se retrase fără să ofere nici o indicație că pricepuse. Se simțea profund ofensat.

Omul cenușiu îl urmări cum se depărtează, apoi întoarse fața spre Appleby.

— Moody.

— Appleby.

Omul cenușiu dădu din cap cu un fel de cordialitate feroce.

— Vrei puțină șampanie, domnule Appleby ? Pot s-o cer înapoi.

— Nu — vă mulțumesc foarte mult. Am băutura mea. Sherry, sec.

Americanul purtînd numele de Moody își aruncă cu suspiciune ochii la paharul lui Appleby.

— N-aș zice că-i sănătos, făcu el. Doctorul mi-a prescris riguros să nu beau nimic altceva decît șampanie. Șampanie franțuzească. Din cauza duodenului. N-ai și dumneata duoden, domnule Appleby ?

— Hm, presupun că am — vreo treizeci de centimetri. Dar nu mi-a lăsat niciodată impresia că are nevoie

de șampanie, slavă domnului. Doctorii dumneavoastră nu v-au dat prescripțiuni cam costisitoare?

— Hhi?

La Moody acest sunet părea să indice nedumerire. Fixă asupra lui Appleby, îndelung, o privire care sugera întrucîtva o mai mare capacitate de pătrundere. S-ar fi putut să fie o persoană cu un intelect dintre cele mai impresionante căreia i se pusese o problemă filozofică puțin prea vagă pentru a putea fi înțeleasă.

— Dar se găsesc, știți, se simți îndemnat să adauge Appleby, și sticle-jumătăți. Mai potrivite pentru între mese.

Domnul Moody dădu din cap categoric.

— Nu ies dopurile ca lumea, ripostă el. Nu ies, la cele mici. Sorbi o dată din șampanie, puse paharul la loc și scoase din buzunarul de la vestă un flacon mic cu pilule. Îmi pare bine că ai pomenit de mese, continuă el. Trebuie să iau de-astea cu juma' de oră înainte. E periculos dacă uit. Doctorul Cahoon mi-a atras atenția. Mă internez în clinica lui în fiecare toamnă. Treci o dată Atlanticul, vino să te vadă, domnule Appleby, dacă pin' la urmă ai să simți și dumneata că ai duoden. Sînt convins c-o să-ți placă clinica lui. E cea mai scumpă din Statele Unite.

— Cu siguranță că n-am să uit. Appleby își spunea că nu e decît corect să dea un răspuns amabil acestei evaluări măgulitoare a nivelului său financiar.

Domnul Moody înghiți o pilulă. Apoi, ridicînd mîna, arătă peste umărul lui Appleby.

— Aia-i a mea.

Appleby întoarse capul. Tot ce putu să vadă era moartea generalului Gordon.

— Da, e a dumneavoastră? făcu el. Extrem de interesant.

Degetul arătător al domnului Moody descrise un semicerc.

— Și aia-i tot a mea. Dar e cineva care mi-o contestă, și zice că-i a lui. De data asta, indubitabil, domnul Moody, arăta spre execuția reginei Mary. Probabil că era proprietarul demn de invidiat al capodoperelor victoriene în ulei după care fuseseră făcute gravurile. Appleby începu să se gîndească la cîteva întrebări potrivite.

— Sint în bună stare? articulă el.

Domnul Moody își terminase șampania și se ridicase cu greu în picioare. Încă mai ținea strîns cablogramele și părea că are de gînd să se retragă undeva, deoparte, cu ele.

— Bună stare? făcu el. Absolut prima, domnule Appleby. Scăldate-n sînge! Îmbibate-n sînge!

— Sînge? Appleby nu putu decît să repete, ca un slab ecou.

— Am o mulțime de lucruri așa. Domnul Moody dădu din cap — confidențial, misterios. Am lucruri de care nimeni n-are habar.

Nu chiar din pricina paharului de sherry a trebuit Appleby să-și piardă cîtva timp ca să se trezească. Cînd intră în mica sufragerie a hotelului, era plină de lume, și i se arătă o masă la care mai ședea o persoană. Era un bărbat de vîrstă mijlocie, care acorda prea puțină atenție mîncării din fața lui, fiind absorbit de paginile ce păreau a fi ale unei reviste. Dar cînd Appleby se așeză, o închise și murmură politicos un bună seara. Appleby îi răspunse — și constată dintr-o privire că evadarea lui de la Urchins nu-l scăpase practic de societatea academică. Persoana asta nu putea fi decît un universitar. Appleby își aruncă ochii la revista care fusese pusă deoparte. Ea i se prezentă singură — cu un elegant caracter tipărit roșu pe fond gri: „Revista de Studii Engleze".

N-ar trebui să te lași prins trăgînd cu ochiul la ce citește altcineva. Dar străinul, urmărind privirea lui Appleby, zîmbi amabil.

— Nu-i nici „Gîndirea", zise el, și nu-i nici „Revista de Arheologie Clasică". Nu-i nici măcar „Natura". Așa că, teamă mi-e că nu v-o pot oferi cu cea mai mare încredere. Totuși, în felul ei e destul de bună. E, cu siguranță, tot atît de bună ca propria mea publicație — sau poate un pic mai bună chiar. De asta-s cu ochii pe ea. Natural, a noastră-i mai specializată.

— Publicați o revistă, domnul meu? întrebă Appleby politicos.

— „Trimestrialul Elizabethan și Jacobean". Nu cred să fi auzit de ea.

— De fapt, am auzit, Appleby făcu o pauză. Socotea că-i imposibil de crezut că savanta persoană din fața sa nimerise în vecinătatea conacului de la Urchins în aceste circumstanțe deosebite numai și numai din întîmplare. Nu pot să am pretenția că o citesc cu regularitate. Dar mi-a căzut în mînă din cînd în cînd datorită unei vechi cunoștințe. Probabil că l-ați cunoscut.. Lewis Packford.

Străinul primi șocul, pentru o clipă, în tăcere. Probabil că-și făcea exact același raționament ca și Appleby.

— Da, desigur, răspunse el îndată după aceea. Și moartea lui Packford a fost un lucru oribil. De altminteri, în ziarele de seară e un reportaj extraordinar în chestiunea asta. Se opri. Numele meu e Charles Rushout. Bătu cu palma în „Revista de Studii Engleze". Mă străduiesc să predau lucrul ăsta — sau literatura de care-i oarecum legată — tinerilor de la Universitatea din Nesfield.

— Îmi pare bine. Numele meu e John Appleby. Sînt din poliție.

— Îmi pare bine. Rushout suportase destul de bine informația sobră, seacă. Numele dumneavoastră îmi e, dacă pot spune astfel, familiar. Am dreptate cînd cred că dumneavoastră conduceți Scotland Yard?

— Stimate domnule profesor, cred că ați avea dreptate cînd ați crede că Scotland Yard mă conduce pe mine.

Rushout zîmbi — și în aceeași clipă, cu o îndemînare greu de prevăzut la un cărturar, cu o pocnitură din degete chemă un chelner.

— Nu sînteți de părere, întrebă el, că am putea face pe din două o sticlă de claret?

Appleby fu de acord.

— Am impresia că ne-ar prinde mult mai bine dacă-am face pe din două ceva mai mult de-atît.

— Nu chestia din ziarele de seară, zise îndată după asta Rushout, m-a adus în acest colț de lume. După cum lesne puteți calcula, pornisem la drum înainte de apariția lor. La început ideea mea era doar să scriu executorilor testamentari ai lui Packford. Dar am avut, brusc, pen-

tru nu știu ce motiv, un sentiment de teribilă jenă din cauza acestui lucru de-o importanță enormă. Așa că m-am hotărît să viu de-a dreptul aici și să mă duc dimineață la fratele sărmanului Packford. Ideea care se emite, aici în ziar, că moartea lui Packford ar putea să fi fost o chestie de omucidere și furt mă face să regret că n-am acționat mai devreme. Dacă într-adevăr cartea s-a pierdut, e o calamitate. Rushout își îndreptă acum toată atenția, cu satisfacție, asupra claretului. De fapt, nici nu pot suporta un asemenea gînd.

— Spusele dumneavoastră mă interesează foarte mult. Appleby apucă sticla și umplu paharul comeseanului său. Dar mă simt dator să vă spun că reportajul din ziar nu-i în nici un caz inspirat de poliție. Tare-aș vrea să știu *cine* l-a inspirat. Dac-aș avea cea mai mică speranță că mi-ar răspunde, le-aș telefona chiar acum.

— Vreți să susțineți că-i neîntemeiat? Rushout se lumină la față. S-ar putea, cartea, să fie în siguranță?

— O doză de adevăr există, fără discuție, în povestea asta. Cît despre carte, sau ce-o fi, s-ar putea foarte bine să fie în siguranță. Dar mă-ndoiesc foarte mult.

— Nu știți nimic despre ea? N-ați auzit de *Ecatommiti?* O clipă Rushout arătă surprins. Adică firește că nu știți. Packford, din cîte-am putut constata, lăsase să-l pice, pe ici pe colo, aluzii. Dar n-o prezentase. Articolul pe care avea de gînd să mi-l trimită pentru „Elizabethan și Jacobean" urma să fie prima revelare în public referitoare la ea.

— Mi se pare că-mi aduc aminte, zise Appleby, că *Ecatommiti* a apărut într-o conversație pe care am avut-o cu Packford în Italia, nu de multă vreme. Nu-i sursa lui Shakespeare pentru *Othello?*

— Cum să zic... Și da și nu. E o colecție de narațiuni alcătuită de un italian căruia i se spunea de obicei Cintio, și publicată în 1565. Una dintre narațiunile astea e povestea lui Othello. Dar nu s-a știut niciodată dacă Shakespeare a lucrat direct după versiunea italiană — o limbă despre care nu există nici o dovadă certă că o cunoștea — sau după o traducere franțuzească — o limbă pe care cu siguranță că o poseda în oarecare măsură. Unii au presupus că el trebuie să fi întîlnit o versiune engleză care

nouă, acuma, ne e necunoscută. Dar Packford rezolvase problema — şi mai mult decît atît. El a achiziţionat, nu ştiu cum — cred că de undeva de la Verona — un exemplar original copios adnotat de însuşi Shakespeare. E cea mai mare descoperire shakespearologică a secolului. Mie mi se pare, realmente, din toate timpurile.

— N-aţi văzut-o ?

— Nu. Din cîte ştiu Packford, pînă în momentul morţii, n-o arătase nimănui. Tot ce-am primit de la el a fost o scrisoare prin care-mi anunţă descoperirea şi-mi spune că are intenţia să-mi trimită un articol despre ea, să-l public mai tîrziu.

— Ar fi fost, desigur, cu mult cea mai senzaţională contribuţie ştiinţifică ?

— Oh, categoric. Sper să mai fie încă — cu toate că acum va fi o realizare postumă... Cred că mai putem lua cîte o jumătate de pahar.

Appleby turnă vinul.

— Dacă această carte va ieşi la iveală, şi dacă adnotările sînt într-adevăr de mîna lui Shakespeare, e, desigur, probabil să provoace o discuţie formidabilă ?

— Inevitabil. Rushout rîse înfundat. Or să aibă de lucru, oamenii, ani de zile. Dar Packford, pentru a cărui judecată cei mai mulţi dintre noi avem un respect profund, era perfect convins.

— Există specimene importante scrise de mîna lui Shakespeare ?

— Cum să zic... Şi da şi nu, iarăşi. Sînt iscălituri. Şi mai există o parte substanţială din manuscrisul unei piese care ar putea foarte bine să-i fie atribuită lui pe considerațiuni literare, scris de o mînă pe care unii dintre cei mai autorizaţi o declară a fi aceeaşi care a pus iscăliturile. Iar Packford declara că nu se poate discerne nici o deosebire între astea toate.

— Aţi avut impresia că afacerea asta îl emoţiona ?

— Foarte mult. Era, ştiţi, entuziasmat la culme. Scrisoarea lui mă asigura că adnotările dădeau o minunată posibilitate de pătrundere în spiritul dramaturgului cînd a dat prima oară de material.

— S-ar fi putut ca aici entuziasmul să-i fi tulburat judecata.

— S-ar fi putut, desigur. Şi bietul Packford nu era critic literar, asta sîntem obligaţi s-o admitem. Chiar dacă adnotările ar fi simple platitudini — ceea ce nu pare chiar probabil — el uşor s-ar fi convins de profunzimea lor. Dar în ceea ce priveşte aspectul cercetare şi paleografie, era foarte perspicace.

Un răstimp Appleby tăcu. Apoi întrebă :

— Credeţi că Packford considera descoperirea sa şi sub aspectul interesului bănesc? Întîmplarea face să fi aflat că afacerile lui erau cam încurcate — atît de încurcate încît pînă şi el nu putea să nu-şi fi dat seama de asta. Descoperirea lui, dacă era autentică, putea să însemne o avere?

Rushout îşi goli paharul şi dădu afirmativ din cap.

— Fără îndoială. N-am, fireşte, idee de vreo cifră. Dar ar trebui să fie uluitoare. Aţi auzit de preţurile fantastice plătite în secolul nostru pentru tablouri pe care oamenii şi-au băgat în cap să le declare printre cele mai grozave din lume. Presupun că această carte, care nu-i decît un mănunchi de naraţiuni destul de modeste ca valoare, puse pe hîrtie ca vai de lume de un autor dramatic diligent, s-ar ridica la un preţ de asemenea ordin.

— Nu găsiţi că e ceva bizar în toată treaba asta? Cum a ajuns Packford la carte? Dacă-i de la cineva din Verona, acest cineva, ştia sau nu ştia ce vinde? Şi dacă ştia, cum de a lăsat din mînă lucrul acela pe o sumă pe care Packford să o poată plăti? Şi dacă nu ştia, cum s-a putut stabili contactul între vînzător şi cumpărător? După o informaţie dintr-o altă sursă, cred, pot spune, că Packford a dat o mie de lire sterline. Dacă stai şi te gîndeşti, nu merge. E mult prea puţin ca să constituie o ofertă cît de cît rezonabilă pentru o asemenea comoară unei persoane informate. Şi cu siguranţă că-i mult prea mult pentru un exemplar din lucrarea lui Cintio dacă proprietarul ei n-avea idee de contribuţia lui Shakespeare.

— De acord cu dumneavoastră. Cele ce spuneţi sînt foarte convingătoare.

— Şi mai e o enigmă. Dacă Shakespeare a fost într-adevăr în Italia, a cumpărat un Cintio, şi l-a adnotat atît de copios cu gîndul să scoată de-acolo o piesă, de ce a

lăsat cartea pe drum? N-ar fi fost rezonabil s-o vîre-n valiză și s-o ia acasă? Pe de altă parte, o piesă cu Othello, *a scris*. A făcut-o din memorie?

Rushout rîse ușor.

— Scumpul meu Sir John, dumneavoastră demarați exact cu întrebările pe care le vom pune toți cercetătorii — presupunînd că într-adevăr cartea există și-i în bună stare și va fi oferită ochilor lumii. Sînt foarte multe răspunsuri posibile. Se poate foarte bine ca Shakespeare să fi fost în Italia către sfîrșitul carierei sale și să fi scris *Othello* acolo. Sau să fi fost acolo cînd era tînăr, să dea peste *Ecatommiti*, să facă niște adnotări și să-l lase locului. Mai tîrziu, întors în Anglia, să-și fi adus aminte de interesul lui pentru povestea nobilului maur din care nu realizase nimic și, fie să-și fi procurat un alt exemplar italienesc, fie o traducere franțuzească.

— Da, oricare dintre aceste eventualități e posibilă. Appleby vorbi de data asta cu ochii la ușa sufrageriei. Aștepta cu oarecare curiozitate apariția domnului Moody pentru cină și sticla de șampanie. Trebuie să vă spun, continuă el, că la Urchins e acum lume care are un interes mai mult sau mai puțin profesional în subiectul nostru. Ați auzit de-un fel de joc savant pe seama unui tip pe care-l chema Bogdown?

— Cred că da.

— Ei bine, în momentul morții lui Packford, membrii societății Bogdown, sau cum s-or fi chemînd, erau adunați la Urchins. Și mai sînt încă acolo. În plus, mai e și văduva lui Packford, care face și ea parte din lumea savantă.

— Văduva? Rushout părea surprins. Habar n-aveam că era însurat.

— Cum n-avea nimeni, pînă zilele trecute. Dar importanți sînt în momentul de față cei care ar putea avea un interes special în Cintio. Din cîte pot să vă spun, nici unul dintre ei nu știe toată povestea așa cum mi-ați relatat-o. Dar unii dintre ei știu destule. Prodger, Limerick, Rixon. Vă spun ceva numele astea?

— Desigur că-mi spun. Ar fi și ei, toți, foarte interesați.

Appleby era tot cu ochii la ușă.

— Și numele Sankey — vă spune ceva?

— Nu. N-am auzit de el.

— Prodger are multe de spus despre un colecționar american cu numele de Sankey. Dar cred că el poate să fi înțeles numele greșit. L-au încurcat *Cîntările Evangheliei*.

— *Cîntările Evangheliei?*

Momentul acesta îl alese domnul Moody ca să-și facă intrarea în sufragerie. Appleby îl arătă cu un gest scurt. N-ați face o legătură între *el* și *Cîntările Evangheliei?*

Pe fața lui Rushout nu se putea citi nici o expresie.

— Nu l-am văzut în viața mea. Și nu-nțeleg despre ce vorbiți.

— Asta-i Moody. O să bea imediat șampanie. Prodger i-a înțeles numele greșit pur și simplu pentru că, pe vremuri, un alt Moody a colaborat cu un Sankey la o carte de imnuri religioase. Dar dumneavoastră, dumneavoastră nu știți nimic despre *acest* Moody?

Rushout ezită. Pentru moment, se vedea bine, arăta foarte încurcat.

— N-am spus asta, răspunse el. N-am spus decît că nu l-am văzut în viața mea. Nici el nu m-a văzut pe mine.

— Mi-e permis să deduc de-aici că ați fost în corespondență?

— Da.

Appleby surise.

— Mi-ați spus o mulțime de lucruri în fața sticlei ăsteia a noastre de claret, foarte bun de altfel. Poate că n-ar fi rea ideea de a-mi mai spune cîte ceva.

Directorul „Trimestrialului Elizabethan și Jacobean" primi propunerea fără mare entuziasm.

— N-ajungem oare la lucruri cu totul neconcludente?

— Cu siguranță că nu e deloc neconcludent faptul că tipul de colo — care-i unul dintre cei mai mari colecționari de toate-cele din America — dă tîrcoale la cîțiva kilometri de Urchins. Că-i neconcludent faptul că dumneavoastră și el ați fost în corespondență e un lucru pe care, natural, puteți să continuați să-l susțineți. Dar poate — și Appleby privi ironic la comeseanul său — dacă mai reflectați o clipă, o să vă vină, în cele din urmă, ideea unei legături.

Rushout nu răspunse. Privea cu oarecare îndoială la domnul Moody, care era pe cale de a-şi comanda cina.

— Ştiţi, făcu el cu oarecare circumspecţie, defensiv, foarte mulţi dintre colecţionarii americani sînt oameni de mare cultură. Poţi spune fără grijă chiar erudiţi. E o plăcere să ai de-a face cu ei.

Appleby schiţă un zîmbet.

— Nu mă-ndoiesc o clipă. De fapt cunosc şi eu cîţiva. Dar în momentul de faţă pe noi ne preocupă domnul de colo. Eu l-aş categorisi... cum să zic... ca avînd alte tradiţii.

— Arată lamentabil.

— Stimate domnule profesor, dacă-mi daţi voie, aş spune că asta-i o opinie oarecum pripită şi lipsită de generozitate. Propria mea cunoştinţă cu domnul Moody e poate prea sumară ca să-mi permită o apreciere serioasă. Dar mie mi-e mai curînd simpatic.

— Ar trebui să mă silesc să-mi fie şi mie. Rushout se uită mohorît în fundul paharului gol. Pentru că, de fapt, e un binefăcător al meu. Nu într-un sens personal. Dar — în fine, el contribuie cu cea mai mare parte din banii pentru *Elizabethan şi Jacobean*. Revistele ştiinţifice, ştiţi foarte bine, sînt afaceri excesiv de costisitoare, financiarmente vorbind.

— Asta-i foarte luminat din partea lui. Nu credeţi, domnule profesor, că ar trebui să vă duceţi la masa lui şi să vă prezentaţi ? Şi, mai tîrziu, mi-aţi da voie să vin şi eu la o cafea ? Vom lua, amîndoi, şi cîte un coniac. Moody, după prescripţia doctorului Cahoon, va continua să bea şampanie.

Rushout primi toate astea cu suspiciune.

— Nu vă bateţi joc de mine, făcu el. Situaţia a fost foarte delicată, după cum foarte bine puteţi bănui.

— Vreţi să spuneţi că ajutorul financiar acordat de Moody — hm — lumii cercetătoare n-a fost de natură cu totul dezinteresată ?

Rushout îşi recuperase buna dispoziţie. Zîmbi.

— Să nu vă apucaţi să-mi citaţi mie din Henry James. Nu v-ar sta bine, ca unul ce faceţi parte din poliţie.

— I-aţi vîndut ponturi ?

— Exact. În calitatea de director al revistei, şi cu deplinul acord al Comitetului Consultativ...

— Asta ce mai e ?

— O serie de personalități savante de o respectabilitate ireproșabilă, considerate că mă ajută cu sfaturi în activitatea mea. Cum zic, cu aprobarea lor i-am dat ăstuia, lui Moody, din cînd în cînd, idei. Adică, atunci cînd aflam că e pe cale să apară cîte ceva care ar putea prezenta interes pentru un colecționar, îi dădeam de știre.

— Înțeleg. Ar intra între astea și Biblia generalului Gordon ?

— Biblia generalului Gordon ?

— Moody crede că-i posesorul ei — ca și a cărții de rugăciuni pe care regina Mary a luat-o la eșafod. Amîndouă au fost destul de bine muiate-n sînge. La început rămăsesem perplex. Crezusem că se referă la tablouri.

— Nu știam că umblă și după relicve. Oribile lucruri, scăldate-n sînge sau nescăldate. Dar are o colecție formidabilă de manuscrise și de cărți din domeniul literar.

Appleby dădu din cap.

— S-ar părea că bătrînul Prodger avea dreptate cînd susținea că Moddy — sau, cum zice el, Sankey — era tocmai omul pentru marea descoperire a lui Packford, și că amicul acela, Limerick, n-avea nici o șansă în fața ăstuia. Așa că, din cîte înțeleg, l-ați informat pe Moody, despre *Ecatommiti* al lui Shakespeare.

— În cel mai strict secret. Rushout era din nou în defensivă. Doar atît cît să-l pun în fruntea cozii. Mai mult sau mai puțin, cam ăsta era spiritul înțelegerii dintre noi.

— Nici o mirare c-a trecut val-vîrtej Atlanticul cînd a auzit de moartea lui Packford. Dacă pune mîna pe carte, bănuiesc că o să vă finanțeze cîte zile o avea... ?

Rushout reuși să răspundă spiritual :

— Dacă n-o s-o facă, zise el, dracu' să-l ia. Dar de trebuit ar trebui.

3. Deznodăminte noaptea şi în zori

Plăcerea şi acţiunea
fac scurte orele să pară.

OTHELLO

Unu

Cind Appleby se intoarse la Urchins fu condus in odaia sa chiar de fata in casă care-i deschisese uşa. Valiza lui fusese despachetată şi patul pregătit; continua să se vadă bine că rutina domestică, perfect rodată, nu fusese tulburată de supărătoarele evenimente care avuseseră recent loc in casă. Noaptea era blindă şi Appleby stătu citeva minute la fereastra deschisă fumind şi privind in intuneric. Terenul trebuie să cadă in pantă aici, pentru că se vedeau citeva lumini gălbui adormite, mai incolo in jos, nu prea departe. I se păru deodată că nu trecuse decit foarte puţin timp de cind privise, intr-un cu totul alt intuneric, cu Lewis Packford lingă el, in apele invizibile ale lacului Garda intins undeva la picioarele lor. Atunci nu exista nici un mister. Sau, mai curind, exista, dar ii lipsise lui acuitatea şi nu-l percepuse. Era un adevăr deplorabil că el, ca detectiv, se lăsase dus in derivă şi acum trebuia să recupereze.

Ceea ce constituia un motiv serios să se apuce de treabă chiar acuma, işi spuse el. Stinse ţigara şi ieşi din dormitor. Camera lui se afla aproape la capătul unui coridor lung — corespunzător, presupunea, cu coridorul de jos de-a lungul căruia fusese condus de dimineaţă. Voia tocmai să pornească pe acest coridor, cind avu senzaţia că se deschide o altă uşă, ceva mai incolo. Ceea ce-l oprise in loc era felul in care se deschidea. Pentru că se deschidea dinăuntru, centimetru cu centimetru. Avea de-a face cu cineva de o nervozitate şi circumspecţie extreme — aceste calităţi manifestindu-se aici de o manieră nu prea inteligentă. Dacă, dinăuntrul unei odăi, vrei să faci o recunoaştere a lumii de afară, cel mai bun lucru este să acţionezi prompt. O uşă deschisă brusc şi brusc inchisă la loc atrage mai puţin atenţia. O uşă deschizindu-se foarte incet e ceva de care-ţi dai seama imediat.

Appleby se trase înapoi în întunericul camerei sale, lăsînd ușa puțin crăpată. Probabil că scena la care asista nu era ceva de mare semnificație. Există oameni pentru care camera altora are o fascinație irezistibilă, și fenomenul cunoscut sub forma „numai să-mi arunc ochii", nu-i puțin frecvent în diferite reuniuni de invitați pe la conace și castele. Cu toate astea, mai bine să se convingă. Mai bine să se convingă cine iese, din a cui odaie.

Era doamna Husbands. Timp de o clipă Appleby fu dispus să creadă că se păcălise. Presupunea că nimeni, la Urchins, nu era mai îndreptățit să intre din odaie în odaie, decît menajera. Și dacă în felul în care ea își îndeplinea această sarcină curentă era ceva bizar, asta se putea datora, simplu, faptului că recentele evenimente îi zdruncinaseră destul de serios nervii. Putea, de exemplu, să fi devenit susceptibilă de spaime iraționale, și să inspecteze în prealabil coridorul ca să se-asigure că nu-i pîndită de cineva cu un revolver.

Numai că nu era așa. Appleby nu trebui s-arunce decît o singură privire femeii, cum stătea acum în lumină, ca să-și dea seama că o asemenea explicație a comportării și stării ei era cu totul nepotrivită. Coridorul era luminat foarte puternic și atît trăsăturile cît și ținuta ei se vedeau foarte bine. Doamna Husbands avea respirația accelerată, era albă la față ca peretele din spatele ei, iar ochii, de frică sau de emoție, îi străluceau. Chiar dacă-ți aminteai că ea era oarecum înclinată să ia atitudini afective, situația ei, acum, în solitudinea aparentă a coridorului ăstuia, era destul de izbitoare. Părea să-și recapete stăpînirea de sine, și Appleby o auzi trăgînd adînc aer în piept. Apoi se uită scurt în dreapta și-n stînga și porni grăbită, dar destul de nesigură pe picioare, spre o scară și dispăru.

Appleby ieși din nou în coridor și se îndreptă spre odaia din care ieșise doamna Husbands. Nu era obligatoriu să presupui că-i goală; se putea foarte bine ca doamna Husbands să fi ieșit de la o întrevedere chinuitoare sau înfricoșătoare. Se prea poate să fi dat peste un alt cadavru, complet cu mesaj de bun rămas încă umed pe-o altă carte poștală... Appleby ezită o clipă în fața acestei fantezii iresponsabile. Va bate la ușă. Dacă va fi

invitat să intre, își va vîrî capul în ușă, va identifica pe cel dinăuntru, și se va scuza pe seama nefamiliarizării cu casa. Dacă nu-i va răspunde nimeni, va intra pur și simplu și își va arunca ochii în jur.

Dar din planul ăsta nu s-a ales nimic. Ridicase mîna să bată la ușă cînd, din spate, o voce îi vorbi pe un ton de reproș.

— Oh, de ce n-ați venit la cină ?

Se-ntoarse. Era Alice. Apăruse, nu-știu-cum, în spatele lui și se uita la el cu o curiozitate sinceră.

— Am mîncat la restaurant, îi răspunse.

— Nu pot spune că vă dezaprob. Alice căscă cu poftă, fără jenă. Apoi, părînd a-și aduce aminte că asta nu era chiar atît de distins, mai căscă o dată, un simulacru de căscat, și duse cu eleganță o mînuță roză la gură. Of, Doamne, ce bine-ar fi să mă pot culca !

— Păi... de ce nu ? Cînd se auzi vorbind astfel Appleby nu mai era chiar atît de sigur că spusele lui nu lăsau, fără să fi vrut, loc unui oarecare echivoc. De ce nu te duci ? încercă el să o dreagă.

— N-ar fi politicos — nu înainte de zece fără un sfert. Alice vorbea cu convingere ; trebuie că citise undeva, într-un manual de bune maniere. Dar — o, Doamne — știu unde am putea bea ceva. Și fără să ne vadă nimeni.

Appleby nu era convins că asta era mai puțin nepoliticos. Dar își îngădui să se lase condus jos în ceea ce se dovedi a fi biblioteca. Micul mister al doamnei Husbands trebuia să aștepte, își zise el. O vorbă în particular cu Alice s-ar putea să nu fie fără folos.

— Uite, acolo pe masă. Alice se lăsă cu aplomb, într-un fotoliu. Știa ea bine cînd e cazul ca băuturile să le toarne domnul. Plec, zise ea deodată. Mîine dimineață, devreme. Și-o să le trebuiască timp ca să mai dea de mine.

Appleby turnă în pahare.

— Te-ai săturat ?

— Mai mult decît săturat. Nu înțeleg nimic din ce vorbesc ei, și nici n-am nevoie. Seara de azi a pus capac la toate. Plec. După *breakfast*, plec. Vă rog să nu vă țineți după mine.

Appleby rise.
— Poliția, vrei să spui? N-am impresia că-i interesează.
— Și nici avocații. Domnul Rood ăsta, de exemplu. Nu-mi place. Nu-mi place deloc. Și n-am nevoie de banii lui.
Appleby fu surprins:
— Rood ți-a oferit bani?
— Mă rog, banii lui Loo. Loo a scris undeva ceva, zicea să-mi dea mie cinci mii de lire. Nu-i iau. Numai cînd mă gîndesc la asta, și mă-nfurii.
— Indiscutabil că nu-i prea mult. Appleby considera că trebuie să fie blînd și convingător. Dar poate, dacă te gîndești că treburile lui nu mergeau...
Alice dădu din cap energic.
— Păi tocmai asta. Domnul Rood a explicat, cu testamentul. Edward o să rămînă cu casa și cu arenzile de la pămînt și chiriile de la case. Dar n-o să fie destul — nu destul ca să ții o casă ca asta așa cum trebuie. Și tot restul îl ia Ruth. Dar nici asta nu-i mult.
— Înțeleg. „Procesele mentale ale Alicei, își zise Appleby, nu sînt niciodată previzibile". Dar știi, dacă așa stau lucrurile, partea pe care o s-o ia Ruth e mult mai mare decît cinci mii de lire. Și-afară de asta ea cîștigă cu slujba ei.
— O *plătesc* pentru asta? Alice era uimită. Pentru că vorbește despre toate alea, că cine era Thomas Horscroft?
— Desigur.
— Eu zic că-i aiurea — zău. Dar alea cinci mii de lire tot nu le iau, chiar și-așa. N-ar fi trebuit să fie niciodată mai mult decît un pic de distracție — nu pentru Loo, în orice caz. Cine știe ce idei trebuie să-mi fi dat prin cap — nu credeți? — pentru ca bietul Loo aproape să se-nsoare cu mine și pe urmă să scrie despre toată chestia asta cu banii. Dar ei nu mă pot obliga să-i iau — nu-i așa? — dacă nici măcar nu știu unde sînt eu?
— Evident că nu, Alice. Însă nu poți refuza banii fără ca să dispari. Și cred că într-adevăr vrei să dispari, dar pentru cu totul alt motiv. Locul ăsta, așa cum e, și oamenii ăștia, așa cum sînt, te plictisesc îngrozitor. Nu-i așa?

— Desigur că da. Pe obrazul încîntător al Aliceí parcă se zărea o lacrimă. Mi-aş da şi ochii din cap ca să mă văd înapoi într-un local ca lumea, uite-acuma, în minutul ăsta.

— Atunci, du-te.

Alice făcu nişte ochi mari la Appleby.

— Se poate de-adevărat ?

— Nimic pe lume nu te poate opri. Dacă *vom avea* într-adevăr nevoie de dumneata, te găsim noi, fii sigură. Ştii asta tot atît de bine ca şi mine. Pînă atunci, dacă poţi s-o ştergi, draga mea, ai face lucrul cel mai cuminte din lume. Pentru că veni vorba, n-ai încercat şi înainte s-o ştergi ? Şi încă... cu — hm — cu Loo ?

— S-o şterg ? Cu Loo ? Îl privi fără să priceapă. Ce vreţi să spuneţi ?

— Atunci, în prima noapte. Fii cinstită, Alice. N-ai încercat să-l convingi să fugiţi împreună ?

— Fireşte că nu ! Alice era indignată. Prea eram supărată pe el. Nu ştiu ce voiam — sau ce-am făcut sau ce-am spus. Pur şi simplu nu-mi aduc aminte. Dar, fireşte, n-am încercat să-l fac să plece de-aici. Asta era casa lui, nu ?

— Alice, de cînd ai venit la Urchins, ţi-ai pierdut ceva ?

— M-am pierdut cu firea, o dată sau de două ori. Şi cine n-ar fi păţit-o, vă-ntreb, între atîţia de-alde ăştia ?

— Sînt de acord. Dar eşti sigură că nu-ţi lipseşte nimic ? Nimic dintre lucrurile dumitale personale ?

Alice ridică deodată la el o privire speriată.

— Nu-nţeleg ce vreţi să spuneţi ?

Appleby clătină din cap.

— Cînd cineva răspunde cu vorbele astea, copila mea, e zece la unu că el sau ea vor să spună exact contrariul. Îţi lipseşte ceva, nu-i aşa ?

— Mă rog, da. Dar nimic important. Nu-i decît ceva pe care bucătăreasa sau una dintre fetele-n casă l-or fi luat, bănuiesc. Nu poţi să te-aştepţi să fie toată lumea cinstită, totdeauna, nu-i aşa ? N-ai ce-i face, aşa-i viaţa.

— Poate, cine ştie. Dar n-ai spus nimănui că-ţi lipseşte ?

— Natural că nu! Alice era din nou indignată. N-ar fi fost frumos. Nu se face, atunci cînd ești invitată într-o reședință particulară a unui gentleman. La un hotel ar fi altceva. Dar nu-mi place niciodată s-aud de-alde astea — de șterpeleli vreau să zic. Nu-i nimic care să strice mai rău reputația localurilor. Și ar fi absolut ordinar să te plîngi de lucruri de-astea la un conac.

Appleby rîse.

— Mi-ar fi scăpat o mulțime de anchete interesante la vremea mea, Alice, dacă regula asta de comportare în societatea bună ar fi fost respectată. Dar să nu ne mai batem capul cu ea. Acuma, du-te la culcare — și împachetează-ți dimineața, îndată ce te scoli. Eu trebuie să mă duc să-l văd pe Edward.

— Cred c-ai să-l găsești în odăița aia caraghioasă a lui. Dar pot, de-adevărat, să plec dimineață ? N-o să mai fie nevoie de mine pentru... pentru mister ?

Appleby dădu din cap, de data asta cu un aer serios.

— Pînă dimineața mai e încă mult, zise el. Și-ncep să cred că misterul n-o să țină chiar pînă atunci.

Doi

Cînd intră Appleby în odăiță, Edward Packford ridică privirea. Pentru moment, lăsă impresia că nu-și recunoaște vizitatorul. Și tot așa, pentru moment, Appleby avu din nou senzația bizară că vede un Lewis Packford care, ca să zic așa, intrase la spălat. De data asta, desigur, era și mai izbitor, pentru că Edward arăta oarecum și mai zbîrcit sau micșorat ; parcă nu mai era omul care-l primise în aceeași dimineață pe Appleby.

— Mi-e teamă că veștile aduse de avocatul dumneavoastră n-au fost prea bune ? zise Appleby.

— Avocatul meu ? Edward se încruntă — în abstract, ca și cum mintea lui ar fi călătorit încă pe alte meleaguri. Rood nu-i avocatul meu. Și-i păcat c-a fost al lui Lewis.

— A girat prost treburile ? Din cîte știu, susține că a fost foarte puțin consultat în materie de operații bănești.

— O fi fost și așa. Nu prea știu multe. Edward Packford împinsese înainte un scaun cu o politețe mecanică. Dar părea că nu-i dispus să vorbească pe față.

— Ați spune că fratele dumneavoastră avea încredere în el ?

Urmă o tăcere, ca să zic așa, subliniată. Edward, pentru cine știe ce motiv, socotea că-i greu de răspuns la această întrebare.

— Dacă Lewis avea încredere în el ? repetă Edward. Cred că, într-un anumit fel, avea. Dar îi plăcea să rîdă de el — nu ca avocat, ci ca om de știință în devenire. Și-i plăcea să-i facă și cîte-o farsă.

— Farsă ? Appleby era mirat.

— Lewis se pricepea la imitat. Îi plăcea să facă farse — îl imita pe tipul ăsta, pe Rood, cum își răsucește umbrela. Cred că lui Rood nu-i convenea.

Appleby se uită curios la Edward.

— Ce vă face să credeți una ca asta ?

Edward se încruntă din nou, ca și cum întrebarea îl plictisea sau îl încurca.

— Are un fel de a se exprima cu o bucurie malițioasă. Nu — nu asta vreau să spun. Spune lucruri care în sine exprimă sentimente decente, obișnuite. Dar are grijă să le facă să sune iritant de convențional și de indiferent.

Appleby încuviință.

— Am remarcat asta la el aproape imediat. Dar s-ar putea să nu fie altceva decît o simplă afectare. Aș spune că Rood are și el calitățile lui.

— Fără îndoială. Edward părea indiferent.

— Dar mai mult vă interesează veștile aduse de amicul ăsta decît persoana lui, nu ? S-ar părea că bani sînt cam puțini.

— Desigur. A rămas o văduvă, de care trebuie avut grijă. Ca să nu mai vorbim de metresă. Edward schiță un zîmbet sumbru. Alocația pentru o metresă s-ar părea că-i cinci mii de lire.

— O să contestați ?

— Firește că nu. Edward vorbise tăios. Dacă Lewis a socotit că face să se culce cu ea, trebuie să i se dea cît a spus.

— Chiar dacă nu-i merită ?

Pe neașteptate Edward Packford zîmbi :

— Dar îi merită. Știți asta la fel de bine ca și mine. Dacă aș fi cu totul altfel de om decît întîmplarea a făcut să fiu, aș fi dispus să semnez un cec impresionant pentru privilegiul de-a fi dormit cu Alice. Sau cel puțin așa presupun. Dar, natural, astea-s toate prostii. Chestiunea e că fata-i, în orice caz, o fată tare cumsecade. Las-o să-și ia cele cinci mii de lire și să se ducă. Sînt convins c-o plictisim îngrozitor.

Appleby rîse.

— Întîmplarea face să știu că-i perfect adevărat. Dar nu vrea să primească banii. Gîndește c-ar trebui să-i ia fie Ruth, pentru că a ieșit învingătoare, fie dumneavoastră, dragul meu domn, pentru a vă permite să întrețineți ceea ce ea numește o reședință ancestrală.

— Mă rog, asta-i foarte frumos din partea ei, și vine să confirme tocmai ce am spus. Dar nu cred ca cinci mii

de lire să însemne mare lucru în materie de cîrpit Urchins. Iar problemele de felul ăsta, Sir John, nu sînt de loc treaba dumneavoastră.

— Vă asigur că, fără voia mea, ele mă interesează. Appleby vorbise destul de sec. Şi mai presupun că adevărata bubă e-n faptul că fratele dumneavoastră a încheiat şi o căsătorie validă în afară de una falsă. Care-s sentimentele dumneavoastră faţă de Ruth ?

— Sentimentele faţă de ea ? Edward, care se învîrtise neîncetat prin odăiţă, se întoarse enervat. Sînt eu obligat să am vreun sentiment pentru femeia asta — fie de-un fel, fie de altul ? Îi aruncă lui Appleby o căutătură stranie — stranie pentru faptul că părea ţintită la cu totul altceva, ceva care-l absorbea, şi pe care-l vedea prin Appleby ca printr-o fereastră. E de treabă, presupun — cu toate că, ne puseserăm de acord, cred, că nu-i femeia visată pentru niciunul dintre noi.

Edward rîse — şi rîsul lui, mai mult decît vorbele, l-au făcut pe Appleby să înţeleagă că Edward era într-o stare cu totul anormală. Părea cert acum că noul proprietar al conacului de la Urchins ţinea enorm la casa asta şi că dezvăluirile lui Rood referitoare la situaţia cu totul precară îl speriaseră profund. În orice caz, asta era cea mai bună explicaţie pentru starea lui.

— Nici eu nu ştiu bine, spuse Appleby, dacă Ruth cîştigă cînd o cunoşti mai bine sau impresionează mai mult cînd îi faci cunoştinţa. Ceea ce, desigur, nu-i nici pe departe acelaşi lucru.

— Ar fi pueril să susţin că-mi pasă mult să aflu. Era destul de bună pentru Lewis — cu toate că faptul ar fi fost mai impresionant dacă el nu s-ar fi făcut aproape imediat de rîs cu fata cealaltă. Aşa că, presupun că-i destul de bună şi pentru mine — ca văduvă a fratelui meu. Nu e, s-ar zice, o legătură de rudenie prea strînsă.

— Sînteţi de părere că după căsătoria asta clandestină şi destul de... inconsistentă, ea e pe deplin îndrituită la partea ei de moştenire ?

— Fireşte că e. E îndreptăţită la orice constituie o previziune succesorală rezonabilă. Să şi-o ia şi să se ducă în pace.

Din nou tăcere. Appleby încercă în timpul ăsta să ghicească ce putea fi ceea ce îl tulbura atît de grav pe Edward. Să fi fost acesta aspectul întregit al omului, care astăzi, mai devreme, cînd îl cunoscuse, îi scăpase? Sau de atunci încoace se petrecuse ceva care să-l transforme, și peste care Appleby nu dăduse încă, sau nu reușise să-l centreze, să-l pună la punct? Indiscutabil, și destul de straniu, acum era complet lipsit de orizont în ceea ce-l privea pe Edward. Și în capul lui plutea — nepotrivit la culme, după cît părea — imaginea Alicei într-un moment lamentabil, imaginea Alicei fiind brusc lovită în cap cu o sticlă de către un personaj perfect respectabil care avea obiceiul să vină să asculte radiojurnalul de la ora nouă. Exact o asemenea impresie făcea Edward acum. Putea să fi fost lovit cu o sticlă în cap nu mai departe decît acum zece minute. Cele zece minute își aveau importanța lor în acest tablou. Pentru că nu ceva ce i se dezvăluise acum cîteva ore îl chinuia pe omul ăsta în clipa de față. Aproape imediat înainte de a fi intrat el în această odăiță — Appleby se pomeni ridicul de convins — Edward Packford fusese lovit în cap cu o sticlă. Și agresorul, puteai s-o simți, avusese o înfățișare la fel de respectabilă ca și agresorul Alicei.

Dar toate astea nu păreau să ajute mare lucru, și Appleby hotărî să treacă la alte probleme.

— Am intrat, zise el, ca să vă aduc cîteva noutăți. Și prima dintre ele ne duce îndărăt la Rood. Întrucît mă privește, el a fost primul om care să avanseze un număr de idei ce meritau, incontestabil, să mai fie rumegate. Și una dintre ele o putem considera acum verificată. Fratele dumneavoastră a achiziționat în Italia — la Verona sau în altă parte — un document literar de cea mai mare însemnătate. Exceptînd cazul că era în eroare totală — fratele dumneavoastră, nu Rood — el pusese mîna pe o carte italienească copios și foarte semnificativ adnotată de Shakespeare. Dar poate că pentru dumneavoastră asta nu-i o noutate?

— E noutate, desigur. Edward vorbise încet și pentru prima oară în cursul acestei întrevederi era în glasul lui ceva pur, convingător și direct, neenigmatic. Desigur,

Lewis pare că făcuse mici aluzii printre cei din banda lui de savanţi, aluzii la ceva destul de ieşit din comun. Dar poate că era ieşit din comun numai pentru cărturari. Pe cînd — în afară doar de cazul că mintea mea e complet năucită — ceea ce îmi spuneţi dumneavoastră e o totală noutate în sensul practic şi terestru.

— Întocmai. Fratele dumneavoastră intrase în posesiunea unui obiect care valora o foarte mare sumă de bani.

Edward, continuînd să se învîrtească prin odăiţa lui se întoarse şi-l privi intens pe Appleby.

— După care a fost omorît.

— Asta spuneţi dumneavoastră. Asta spune Rood. Asta par s-o gîndească şi cîţiva alţii. Asta par s-o facă foarte greu de crezut parte dintre dovezile existente. După această scurtă declaraţie, Appleby făcu o pauză. Şi la toate astea trebuie să adăugăm că nimeni nu pare să ştie a cui proprietate legală va fi, dacă şi cînd va ieşi la iveală.

— Ba sigur că ştiu. A văduvei. Edward n-ar fi putut să facă această declaraţie pe un ton mai pragmatic. Şi pentru că veni vorba, îmi daţi voie să vă întreb cum aţi ajuns la aceste proaspete informaţii ?

— De la un tip pe care-l cheamă Charles Rushout.

Edward clătină din cap.

— N-am auzit de el.

— E profesor de literatură engleză la nu ştiu ce universitate din nord. Editează revista care se cheamă „Trimestrialul Elizabethan şi Jacobean". Şi l-am întîlnit astă seară la restaurantul din sat, grăbit să vină să se prezinte dumneavoastră şi să vă povestească de imensa comoară pe care Urchins o ţine acum ascunsă între pereţii săi, fără să bănuiască.

— Cum a ajuns să ştie asta ?

— I-a scris fratele dumneavoastră. Urma ca mai tîrziu să-i trimeată şi un articol pentru revista lui, anunţînd şi descriind descoperirea sa. Dar asta nu-i chiar totul. Rushout, primul lucru pe care l-a făcut cînd a aflat, a fost să-l informeze în secret pe un colecţionar american, pe nume Moody. Şi acum Moody ăsta e la hotel în sat.

De data asta Edward părea să fie într-adevăr uluit. Dar de vorbit vorbea încă liniştit.

— Ce fel de colecţionar? Bibliotecar de universitate — ceva de genul ăsta?

— Nu-i deloc de genul ăsta. Şmecher, ignorant, enorm de bogat, şi contaminat grav de mania cumpăratului.

— Mai înghite şi acum pilule pentru duodenul lui?

— Da-da — înghite. Appleby era surprins. Îl cunoaşteţi?

— Doamne, nu. Dar l-am auzit pe Lewis vorbind despre el. Uitasem cum îl cheamă. Dar aşa-i — Moody.

Appleby rîse.

— De fapt, ăsta-i tipul despre care vorbeşte mereu Prodger spunînd că-l cheamă Sankey, şi-l muşcă pe Limerick.

— Cu siguranţă. Şi l-am auzit pe Lewis spunînd nişte poveşti stranii despre el. Credeţi că Moody are de gînd să vină aici să facă o ofertă pentru carte, în ipoteza că va fi găsită? Ruth trebuie informată imediat. E afacerea ei, şi-i evident că-i de cea mai mare importanţă. Cum se cheamă cartea?

— E vorba de *Ecatommiti*, de Cintio. Sau poate numai o parte din *Ecatommiti*. Nu sînt chiar sigur. N-am pus niciodată ochii pe-aşa ceva. Dar Ruth va şti despre ce-i vorba, pentru că-i din domeniul ei. Şi Rushout va şti, desigur, s-o descrie precis.

— Bun. Edward devenise iute, incisiv. Mîine trebuie s-o căutăm bine de tot. Se poate, natural, să fi fost furată. De fapt, nu putem să trecem cu vederea peste eventualitatea extrem de probabilă de-a fi fost furată. Pe de altă parte, s-ar putea foarte bine să zacă pe undeva. Lewis, cum poate că ştiţi, era în stare de-o neglijenţă incredibilă în treburi de astea. Credeţi c-a putut să-i treacă prin cap că acest *Ecatommiti* nu era numai paşaportul lui pentru celebritate ci şi o eventuală salvare financiară totală?

Appleby clătină din cap.

— Nu ştiu. Dar bănuiesc că nu şi-a dat deloc seama de al doilea aspect.

— Ei, asta face să fie mult mai probabil s-o fi lăsat să zacă pe undeva. Și-i destul de probabil s-o fi lăsat să zacă la intimplare cu-atita nesocotință incit hoțul — dac-a existat hoț — să fi rămas el insuși cu gura căscată. Credeți că-i posibil așa ceva?

— Da. Cred. Și ceva imi spune că mai e unul care-o crede.

Trei

Era ora unsprezece cînd Appleby bătu la ușa pe care o văzuse ieșind, ceva mai devreme, atît de bizar, pe doamna Husbands. Toată lumea din casă părea să se fi dus la culcare, așa că n-a fost surprins cînd dinăuntru îi răspunse cineva. Deschise ușa și intră. Ocupantul era domnul Rood.

Avocatul stătea în fața unei valize căutîndu-și o pijama. Se întoarse și privi la Appleby cu aversiune, sumbru.

— Ah, Sir John, exclamă el. Îmi face mare plăcere să vă văd. Ca să schimbăm două cuvinte în particular, vreau să spun. Pentru că, trebuie să mărturisesc, sînt încă foarte nemulțumit. Totuși, faptul că problema e acum în mîinile dumneavoastră, e ceva. Sper că ați ajuns să admiteți că poliția, în prima instanță, nu a mers pînă la fondul problemei.

— Da, am ajuns. Appleby se așeză. Și trebuie să vă spun din capul locului că măcar unele dintre bănuielile dumneavoastră au fost justificate. Este indubitabil acum că Packford și-a procurat din Italia ceva, nu numai de cel mai mare interes științific, dar și de o foarte mare valoare bănească. Appleby îi vorbi pe scurt despre Cintio. Așa că nu ne mai rămîne să presupunem decît că aici s-au dus cele o mie de lire. Și a fost un chilipir extraordinar, trebuie să recunoașteți.

— Extrem de interesant, zise Rood. Și mi-e teamă că mania pentru secrete a răposatului nostru amic i-a fost fatală. Dacă ar fi împărtășit natura descoperirii sale, mie sau altei persoane competente, i s-ar fi demonstrat că o asemenea comoară trebuie ținută în casa de fier a băncii sale. Dar așa, a fost împușcat și jefuit. E profund dureros. Rood își desfăcu pijamaua și o întinse frumos pe pat. Dar rămîne sinuciderea simulată, Sir John. A fost, incontestabil, un pas greșit din partea asasinului. Ne dă o informație esențială — o informație care îngustează conside-

rabil cîmpul de investigaţie. Regret că nu vă pot oferi o ţigară. Nu fumez.

— Mulţumesc, am terminat cu fumatul pentru astă seară. Şi cred că înţeleg ce vreţi să spuneţi. Dacă cuvintele scrise pe cartea postală sînt într-adevăr un fals — aşa cum ştiu că sînteţi convins — atunci cîmpul e, cert, îngustat. Nu are rost să căutăm în afara cercului celor care ar fi putut produce un asemenea lucru. Dar, nu neglijaţi cumva o altă posibilitate? Dacă Packford a scris el însuşi aceste cuvinte, fie cu o cu totul altă ocazie, fie acolo şi atunci dar habar n-avînd că avea să moară, atunci situaţia e cu totul alta. Terenul rămîne deschis. Şi acum, să examinăm un alt element. Aţi pomenit de mania lui pentru secrete. Dar dacă el a fost omorît doar pentru ca să poată cineva să fure şi să comercializeze cartea asta, atunci e desigur probabil că marea ei valoare era dinainte cunoscută asasinului. Deci, cine putea s-o fi cunoscut? În ce moment a fost străpunsă mania lui pentru secrete? Am găsit un răspuns în seara asta.

Rood ridică brusc privirea.

— Aici, la Urchins?

— Nu, nu la Urchins. Aici toată lumea pare să ştie că Packford făcuse o descoperire importantă şi am, desigur, unele dovezi despre faptul că se presupunea că aceasta implică prezenţa, aici în casă, a unui obiect de o valoare imensă. Dar eu vorbesc despre altceva. De obicei, din cîte îmi aduc aminte, Packford îşi rezerva descoperirile cele mai importante ca să scrie o carte. De data asta s-a hotărît pentru un articol într-o revistă savantă. A scris o scrisoare preliminară, arătînd unuia numit Rushout, ce crede el că a descoperit. Aţi auzit de el?

— Desigur. Tonul lui Rood părea cel al unui ofensat. Pentru mine, ştiţi, domeniul ştiinţific despre care vorbim prezintă un interes considerabil. Rushout este directorul „Trimestrialului Elizabethan şi Jacobean".

— Întocmai. Aşa că există cel puţin un om care ştia, înainte de moartea lui Packford, pe ce pusese Packford mîna. Şi mai e unul. Pentru că Rushout a pasat această informaţie — teamă mi-e că nu tocmai corect — unui colecţionar american pe care-l cheamă Moody.

— Moody? Doamne-Dumnezeule!

— Văd că știți și despre el cîte ceva. Dar ceea ce probabil că nu știți e că atît Rushout cît și Moody sînt, în momentul de față, la cîțiva kilometri de noi.

— Mă surprindeți foarte mult, Sir John. Rood lăsa impresia, obișnuită la el, că în realitate nu era surprins deloc. Vine să confirme adagiul că omul trebuie să fie gata pentru orice eventualitate.

— Fără îndoială. Desigur că trebuie să fim gata să-i vedem pe amîndoi apărînd mîine dimineață la Urchins : Rushout să-l informeze confidențial pe Edward Packford despre valoarea deosebit de mare a unui obiect care s-ar putea să zacă cine știe pe unde prin casă, și Moody fluturînd un carnet de cecuri mult, mult mai mare decît al compatriotului nostru Limerick.

— Presupun, Sir John, că l-ați informat pe Edward Packford despre acestea ?

— Desigur. Și, din cîte am înțeles, avea de gînd să-i spună cumnatei sale, înainte de a se duce la culcare. El a accentuat imediat că Cintio, făcînd parte din proprietatea personală a fratelui său, îi revenea ei.

Rood dădu din cap.

— Incontestabil. Și își dă seama, presupun, că această carte are șanse să valoreze mai mult decît Urchins cu tot ce-i în el.

— Sînt convins că-și dă. Și, pentru că veni vorba, auzise și el de Moody. Fratele lui știa, pare-se, anecdote pe seama lui.

— Cred, Sir John. Sub aspectul de colecționar, Moody poate fi numit mai curînd faimos decît distins. Cu toate astea, carnetul de cecuri există. Și dacă-și face apariția, mă-ndoiesc că doamna Packford va găsi un preț mai bun oriunde-n altă parte.

— Ce părere aveți despre doamna Husbands ?

— Doamna Husbands ? Dacă Rood a fost surprins de această întrebare neașteptată, n-a făcut nimic care să-l trădeze. Nu pot spune că m-a preocupat vreodată menajera decedatului nostru prieten. Ce spune ea despre cerneala încă umedă de pe carta postală mi se pare un simplu nonsens. În afară de asta, lasă impresia unei persoane foarte pricepute. Primește și ea un modest legat

— Numai unul modest ? Este evident, a fost foarte mult afectată de moartea patronului ei, şi m-am întrebat dacă legătura era recentă sau de dată mai veche. N-aţi avut vreo conversaţie cu ea în particular ?

— O, Doamne, nu. Rood păru să fie sincer surprins. Dar fireşte, o să trebuiască să stau de vorbă cu ea înainte de plecare. E simplă politeţe.

Appleby se ridică să plece. Aflase cîte ceva în timpul acestei scurte întrevederi — cu toate că nu propriu zis din conversaţia cu Rood.

— Şi, de fapt, cînd plecaţi ? întrebă el.

— Intenţia mea era să plec mîine dimineaţă devreme. Dar mă gîndesc să-ndrăznesc să stau ceva mai mult. Rood schiţă un zîmbet lipsit de veselie. Da, mă gîndesc să-mi iau îngăduinţa să stau pînă către ora prînzului. Spuneţi că Rushout şi Moody or să vină la Urchins. Pe Rushout îl cunosc. Dar mi-ar face plăcere să-l cunosc şi pe Moody. Şi, nu mă deranjează să iau un tren mai tîrziu. Omul trebuie totdeauna să-şi facă planuri flexibile, cum cred că am mai spus odată. Moody, din toate cîte se vorbesc, poate că nu-i un tip pe care să-l accepţi în intimitate fără multă gîndire prealabilă. Dar de stat puţin de vorbă cu el, e altceva. Şi asta cred că am să fac.

La unsprezece şi jumătate Appleby intră în bibliotecă. Intrare plină de discreţie, efectuată numai cu ajutorul unui firicel de lumină de la o lanternă de buzunar. Luă de pe un fotoliu două perne, urcă scara spirală şi se aşeză atît de confortabil cît îi dădea voie îngusta galerie. Avea o perspectivă excelentă — sau ar fi avut dacă-n jurul lui ar fi fost altceva decît beznă. Avusese dintotdeauna, îşi zicea el, o predilecţie pentru fotolii de orchestră, pentru rîndul întîi. Numai că, în cazul de faţă nu exista o probabilitate certă de ridicare a cortinei. Era destul de sigur că avusese loc o reprezentaţie acolo, cel puţin într-una din nopţile precedente. Dar s-ar putea ca astăzi să nu se repete. Sînt unele activităţi pe care prezenţa la faţa locului a poliţiei le inhibă.

Şi, în orice caz, va avea probabil parte de o aşteptare de un ceas sau două. Pentru o minte de borfaş, orele mici sînt cele care-i par mai sigure. N-avea rost să-şi ia poziţia prea devreme — dar era aproape sigur că asta însemna o

veghe lungă și plicticoasă. Mai avusese parte de multe de-astea în trecutul lui, și uneori în poziții mult mai inconfortabile. Era, fără-ndoială, sănătos să-ți mai aduci aminte de tinerețe-n felul ăsta... Undeva în casă un orologiu bătu miezul nopții. Și de-abia se stinse zgomotul, că se auzi ceva jos. Ușa bibliotecii se deschise.

Appleby simți un fior trecîndu-i ușor prin șira spinării. Da — era ca pe vremuri. E-adevărat, nu ca în acele ocazii-vedetă — dar ca-n destule dintre cele curente și amuzante... Jos, dedesubt, se aprinse o lumină, lumina blîndă a unei lămpi de citit cu un singur bec. Ei, se putea spune că asta-i o ridicare de cortină. El personal se afla încă în siguranță, învăluit în umbră. Se plecă înainte, să vadă piesa, spectacolul.

Era — oarecum împotriva așteptărilor — bătrînul profesor Prodger care ocupa scena. Înfășurat într-un halat gros de lînă. Văzut din unghiul ăsta, capul lui chel deasupra bărbii albe semăna cu un ou făcut ochiuri. Stătea în mijlocul odăii și părea că se uită țintă la unul dintre șirurile de rafturi cu cărți. Atît de categorică era impresia asta, încît Appleby își plimbă ochii prin bibliotecă căutînd un al doilea intrus a cărui privire poate că Prodger voia să o îndrepte în acea direcție. Dar atunci Prodger ridică mîna și întinse arătătorul făcînd o serie de mișcări scurte. Număra. Și imediat, terminînd, spre satisfacția sa, această operație, se duse pînă la un anume raft și începu să dea jos cărțile și să le examineze una cîte una.

Bun. Va să zică asta era. Că un proces identic avusese loc nu de mult în biblioteca lui Lewis Packford fusese presupunerea la care se oprise Appleby în urma propriei lui cercetări atente făcută la rafturi. Dar Prodger era într-o oarecare măsură o surpriză. Avea să aibă însă parte el însuși de o surpriză. Appleby era gata să se plece peste balustradă și să se adreseze venerabilei persoane de dedesubt, cînd îl văzu pe Prodger îndreptîndu-se brusc din șale și răsucindu-se-n călcîie. Auzise ceva de-afară, care-l alarmase. În clipa următoare, și cu o agilitate pe care nu i-ai fi bănuit-o, se întinse peste rezemătoarea unei canapele la lampa de citit și cufundă biblioteca din nou în întuneric. Doar o secundă mai tîrziu ușa se deschise.

Appleby rise în sine. Poate că era Edward Packford. Poate că era vigilenta doamnă Husbands. În orice caz, va fi amuzant să-l vezi pe bătrînul Prodger descoperit și făcut de rîs... Din nou se aprinse lumina. Era aceeași lumină slabă, a aceleiași lămpi. Prodger, continuîndu-și agila gimnastică, reușise să se facă nevăzut. În mijlocul odăii — tot în pijama și în halat — sta canonicul Rixon. Arăta mai urît ca oricînd, așa că Appleby se pomeni întrebîndu-se dacă o înfățișare atît de oribilă era realmente compatibilă cu valoarea morală elevată pe care personajul părea să o demonstreze în toate celelalte privințe. Appleby tocmai își amintea că tema asta fusese pusă, într-un context interesant, de Socrate, cînd încăperea de sub el dispăru din nou în tenebre. Rixon acționase întocmai ca Prodger — și e de presupus că pentru aceleași considerațiuni. Apărea un al treilea vizitator.

De data asta era Limerick — care de fapt fusese obiectul așteptărilor lui Appleby la prima apariție. Dar Limerick se comporta mai temerar. El aprinse lampa mare din bibliotecă, așa că Appleby trebui să se ferească repede, să nu fie văzut. Avea însă posibilitatea să vadă el că Rixon era acum tot atît de invizibil ca și Prodger — și că Limerick se dusese în colțul opus al bibliotecii și începuse aceeași operație de examinare pe care o făcea și Prodger cînd îl întrerupsese Rixon.

Limerick lucra în tăcere și în tăcere îl privea și Appleby. Toată situația avea ceva de farsă — o farsă care eșuase lamentabil și se desfășura acum în fața unui public mut și uluit. Prodger și Rixon se ascundeau probabil îndărătul vreunei mobile mai mari, fiecare propunîndu-și să rămînă așa pînă va fi din nou singur în bibliotecă. Dar după cum arătau lucrurile, ar fi putut să aibă mult de așteptat. Limerick avea aerul unuia care s-a pus serios pe treabă, și nu era motiv să nu crezi c-ar putea lucra pînă-n zori. Nu rămînea loc decît pentru prea puțină îndoială cu privire la ce se urmărea. Fără să știe, poate, ce anume căutau, fiecare dintre ei mîngîia speranța că ultima și cea mai enigmatică descoperire a lui Lewis Packford era ceva ce putea fi găsit zvîrlit la întîmplare între două cărți oarecare. Era o presupunere ce se potrivea foarte bine cu obiceiurile cunoscute ale răposatului. Ap-

pleby însă, rămînea, cu toate astea, foarte sceptic în privința șanselor acestor asidui și nocturni cercetători. Și nu era deloc convins că el avea, pînă la urmă, mare lucru de aflat de-aici. Ar fi fost o foarte bună idee ca publicul să ofere acum actorilor un ropot simbolic de aplauze și apoi să-i trimită la culcare. Appleby era tocmai gata să ia el o asemenea inițiativă, cînd se produse ceva nou. Ușa bibliotecii se deschise — de data asta fără nici o sesizare prealabilă a intrușilor aflați pe teren. Iar persoana apărînd în prag era Alice.

O secundă mai tîrziu Limerick se întoarse și își dădu seama de prezența ei.

— Oh, făcu el rece. Ce faci aici, fetițo ?

— Caut ceva.

Alice, care nu se dezbrăcase, rosti vorbele astea într-un chip cu totul banal. Appleby se aplecă mult în afară, să o vadă mai bine. Și Limerick părea să se uite la ea cu o atenție mai vie. Puse la loc în raft o carte.

— Cauți ceva ? Păi, și eu fac același lucru, așa că ne putem socoti tovarăși de drum. Și ce anume cauți, dacă-mi dai voie să te-ntreb ?

— Nu știu.

Limerick rîse jenat.

— Nu știi, într-adevăr ? Aș zice că-i cam nefiresc lucru. Dar, destul de ciudat, mi se potrivește și mie. Al dracului să fiu dacă știu ce caut. Cu toate astea, cînd am să dau cu ochii de el sau de ea am să știu — de nu-s cumva mai prost decît mi se pare mie. Așa că, vezi-ți de treabă, draga mea, și lasă-mă-n pace. Căutatul dumitale nu mă deranjează atîta vreme cît nu faci tămbălău.

Se-ntoarse să se ducă la rafturi, apoi se opri.

— Dumneata ai să recunoști lucrul pe care-l cauți, dacă dai cu ochii de el ?

— Nici asta nu știu. De data asta Alice avea vocea tulburată. Își aruncă privirea prin cameră. Asta-i o bibliotecă publică, sau ceva ? întrebă ea.

— Ce spui ? Limerick lăsă din mînă o altă carte și o privi pătrunzător. Ai băut ? Sau ești proastă rău ?

— Asta nu-i o vorbă pe care un domn are voie s-o spună unei doamne. Alice era furioasă și ridicase tonul. Nici un domn bine crescut n-ar spune chestia asta cu băutul.

— Taci ! Vrei să trezești toată casa, idioată mică ce ești !

Ce se petrecu după asta fu surprinzător. Alice se îndreptase, ciudat, șovăitor, spre o masă pe care era o statuetă mică de bronz. O apucă și o zvîrli în Limerick cu o forță uimitoare. Îi zbură pe lîngă cap și se izbi de un rînd de cărți, mai încolo. Iritată de acest atac, căută în jur un alt proiectil — iar Limerick, și el, parcă se pregătea să se repeadă la ea — cînd Appleby strigă, tare dar calm, de sus de pe galerie.

— Cred că-i de-ajuns. Alice, ia loc și stai liniștită. Limerick, nu te mișca.

— Și-acum, mă-ntreb cînd aveți de gînd să vă faceți apariția ? Appleby coborîse scara spirală și se oprise aproape de Alice. Se întoarse spre Limerick. Ați avut asistență, știți. Prodger, de pildă. Domnule profesor, putem schimba două vorbe ?

Acestei convocări i se dădu urmare. Foarte calm, Prodger apăru de după un teanc de cărți de la capătul încăperii. Pe nas avea o pereche de ochelari și în mînă o carte voluminoasă.

— Auzit-am glasuri ? întrebă el blînd. Oh, Doamne, domnul doctor Appleby ! Aveți, poate, și dumneavoastră obiceiul de a face noaptea cercetări ? Un foarte recomandabil obicei, foarte recomandabil. Se pot spune multe în sprijinul lui. Liniștea nopții contribuie la concentrare, nu-i așa ? Ridică în sus o carte. Îmi reîmprospătam memoria pe tema propozițiunilor condițional concesive în proza limbii engleze vechi. Important subiect, dar încîlcit — incontestabil încîlcit. Se opri. Dar cine-i ? Limerick ? Șterpelind, presupun. Căutînd, după cît m-ajută judecata, vreun fleac, vreun mărunțiș neluat în seamă, pe care să-l ia cu el amintire de la sărmanul nostru prieten Packford. Poate vreuna dintre edițiile in quarto mai rare a vreunei piese elizabetane. Un lucru eminamente potrivit de luat în buzunar. Măi-măi ! Măi-măi-măi ! Și Prodger emise sunetul său de cobai. Și-acuma presupun c-ar trebui să mergem la culcare.

— Va trebui, desigur, s-o facem destul de curînd, zise Appleby. Dar mai înainte poate că ar trebui să continuăm puțin ceea ce dumneavoastră numiți a face noaptea cerce-

tări. Domnule doctor Rixon, nu credeți c-ar fi nimerit să vă asociați lucrărilor noastre ?

Canonicul Rixon se ascunsese îndărătul unei canapele, așezată în așa fel încît trebui să iasă în patru labe. Dar nu părea mai tulburat decît fusese profesorul Prodger.

— N-am găsit nimic, zise el. Dar poate că nici n-are mare importanță. Poate că ne vom putea bizui pe discreția persoanei, oricare ar fi ea, în miinile căreia ar cădea. Alice, draga mea, arăți puțin cam nervoasă. Cred că ar fi mai bine să te duci să te culci. Dimineață ai să te simți mult mai bine. Și, dacă-i vorba, să ne ducem cu toții.

— Trebuie să deduc, domnule doctor Rixon, — întrebă Appleby, că ați coborît ca să căutați o recentă și foarte valoroasă achiziție a lui Lewis Packford ? Și, dacă da, este acest lucru — cum să zic — înțelept ?

— Ar fi fost lucrul cel mai puțin înțelept cu putință, dacă aș fi făcut așa ceva, Sir John. Dar căutarea mea urmărea cu totul altceva. Cred că ați auzit despre Bogdown.

— Anticarul imaginar pe seama căruia făceați glume ? Da, am auzit.

— Am considerat că ar fi foarte bine să iau în posesia mea dările noastre de seamă. Vreau să zic dările de seamă ale societății Bogdown. Erau în custodia sărmanului Packford. Judecate strict ca un amuzament personal, ele nu sînt deloc plicticoase. Dar au, nu se poate contesta, și un element de satiră. Pe alocuri își iau anumite libertăți, nejustificate, cu numele și reputația unora dintre colegii noștri. Devenind publice, în vreo formă oarecare, ar putea prilejui mîhnire. Ceea ce ar fi de deplîns, nu ? Așa că am luat hotărîrea să le caut, aici în biblioteca sărmanului Packford și să le pun în siguranță. Natural, nu era o problemă cu care să-l tulbur pe actualul nostru amfitrion.

— Ce baliverne lamentabile ! Limerick făcuse un pas înainte și vorbea indignat. Nu-i perfect vizibil c-am fost toți prinși frumușel de blestematul ăsta de polițist ? Făcu un gest de dispreț la adresa lui Appleby. Nu-i incontestabil că toți adulmecam după ce-o fi fost aia cu ce-apăruse Packford ? Afară doar dacă vreun hoț nu s-a cărat cu ea...

— Vreți să spuneți, interveni Appleby moale, afară doar dacă vreun hoț nu s-a *și* cărat cu ea ?

— Vreau să spun pur și simplu că Packford a pus cu siguranță mîna pe ceva de-o importanță enormă. Fiecare dintre aluziile lui confirma lucrul ăsta — și în asemenea chestii el nu era prost. Iar dacă acel ceva mai e încă aici, există foarte multe șanse să fie vîrît pe undeva prin rafturile acestea. E probabil că gîndea că-i în siguranță, și știa de unde să-l ia. Sînt atît de sigur că-i ceva grozav, un lucru mare, că-s în stare să cumpăr toate cărțile din camera asta ca să pun mîna pe el — cum i-am spus și nevesti-si azi după masă. Dar, cu toate astea, aș vrea să fiu primul care să dau cu nasul de el. Și asta ați vrea și voi doi. Limerick făcu un gest cu mîna spre Prodger și Rixon. Dar după ce umblă fata asta — dacă nu și-a pierdut pur și simplu mințile — nu mai pricep. Și acum, mă duc să mă culc.

Limerick se întoarse și ieși din odaie. Appleby se uita la el cum pleca.

— Nu văd nici un motiv serios, domnilor, zise el, pentru care să nu urmați și dumneavoastră exemplul prietenului nostru. Cred că vă pot promite că Documentele Bogdown, sau cum s-or fi numind, nu vor provoca nici o supărare lumii savante. Și, poate, domnule profesor, ați lua cu dumneavoastră propozițiunile condițional-concesive. Aș vrea să stau puțin de vorbă cu Alice.

— Foarte bine, foarte bine. Prodger dădu vesel din cap.

— De fapt cercetările mele sînt terminate. Materia este încîlcită, cum spuneam — dar sînt convins că mi-am făcut o opinie. Ceea ce e satisfăcător. Și satisfăcător e și faptul că Limerick — în care, precum știți, n-am avut niciodată încredere — a fost demascat. Noapte bună, noapte bună. Prodger se îndrepta spre ușă. Sau trebuie să spun: bună dimineața?

Se opri așteptînd, nu primi nici un răspuns, și ieși cu un ultim, vag, gest de salut.

Canonicul Rixon căscă îngăduitor.

— Sărmanul Prodger! făcu el. Mi-e teamă că-ncepe s-arate povara anilor. Uneori însă, cu toate astea, se arată de-o istețime remarcabilă. Și bătrînețea — chiar dacă-i trist că trebuie să admiți — are adesea, între aspectele ei,

și lipsa de scrupule. Tare mi-e teamă că adevăratul țel al lui Prodger, aici în bibliotecă în noaptea asta, era identic cu al lui Limerick.

— Vă e, într-adevăr ? Appleby nu-și îngădui decît o blîndă ironie în glas.

— Și acum, stimatul meu Sir John, mă întreb dacă totuși nu-s eu omul cel mai indicat să stau puțin de vorbă cu prietena noastră Alice ? Ea și cu mine sîntem în relații de încredere reciprocă — am plăcerea să spun acest lucru. Și apoi am s-o conduc la culcare.

— Dacă nu va fi în stare să se ducă singură să se culce, am s-o chem pe doamna Husbands. Acum Appleby vorbea tăios. Dacă vreți să stați de vorbă cu ea, mai bine s-o faceți la *breakfast*. Pentru că, puțin după aceea va pleca.

— Așa-i.

În tot timpul acestor intervenții, Alice rămăsese într-o curioasă stare de amorțeală și muțenie. Dar acuma se ridicase și vorbea energic.

— Plec, da, plec. Se întoarse spre Appleby. Nu că părintele n-a fost drăguț cu mine — așa ca un domn bătrîn, părintește, dacă înțelegeți ce vreau să spun. Dar nici unul dintre ei nu crede că eram cu-adevărat potrivită pentru Loo.

— Asta-i un lucru foarte regretabil. Rixon se îndrepta spre ușă. Dar sper, draga mea Alice, că voi putea să te mai văd din cînd în cînd. Nu e, după judecata mea, nimic nelalocul lui dacă un cleric intră din timp în timp într-un bar. Frecventarea efectivă e, firește, altceva, cu totul altceva. Noapte bună, draga mea. Noapte bună, Sir John. Sînt convins că pot lăsa mica și delicata problemă a dărilor de seamă la discreția dumneavoastră.

— Te simți într-adevăr bine ?

După ieșirea lui Rixon Appleby se-ntorsese către Alice.

— Da, mulțumesc.

— Știi că-ncepuseși s-arunci cu lucruri ?

— S-arunc cu lucruri ? Ei, cum puteți spune așa ceva ! Alice era indignată. Nici nu-mi pot închipui una ca asta. Nu într-o reședință de gentleman ; cum aș putea ?!

Appleby traversă biblioteca și ridică de jos statueta.

— Erai aproape să-l nimerești în cap pe Limerick, zise el. Cu asta. Puteai să-l fi omorît. Vrei să spui că nu-ți aduci aminte de nimic ?

— Absolut de nimic. Alice era înspăimîntată și deprimată. Iarăși trebuie că m-a apucat. Nu-mi aduc aminte decît că m-am dus sus să mă culc.

— Ei, precum vezi, ai coborît din nou. Ai coborît ca să cauți ceva.

— Trebuie să fi fost valiza de toaletă pe care mi-a dat-o Loo.

— Exact. Erai necăjită din cauza ei, după cum constatasem mai devreme. Appleby se opri puțin. N-ai idee unde e ?

— Firește că n-am. Alice izbutise să vorbească din nou ceva mai însuflețită. Nu m-aș purta aiurea, dac-aș avea.

— E în compartimentul de bagaje al mașinii lui Lewis Packford. Cred că chiar dumneata ai pus-o acolo. Alice, eu cred că într-adevăr ai avut intenția să-l iei de-aici — foarte hotărîtă intenție. Dar nu-ți aduci aminte. Pentru că s-a întîmplat pe cînd erai tulburată. Poate că erai chiar foarte, foarte tulburată. Appleby luă statueta și o puse la locul ei pe masă. Nu se vedea să se fi stricat ceva la ea. Tot nimic ? întrebă el. Vreau să spun, nu-ți aduci aminte de nimic din toate astea ?

Alice clătină din cap fără glas. Era imaginea amărăciunii. Cînd vorbi, avu ca o bruscă izbucnire de resentiment.

— Ascultă, zise ea, e meseria dumitale să limpezești toate astea, nu ? E meseria dumitale să descoperi ce s-a-ntîmplat cu-adevărat, și de ce s-a-ntîmplat, nu ? Bun. De ce n-o faci ? De ce nu ne scapi pe toți de nenorocirea asta a noastră ? Eu una nu mai pot să suport, ascultă-mă ce-ți spun — să nu știu ce-a fost și ce s-a-ntîmplat cu Loo !

— Da, e meseria mea. Dar nu uita că nu e mult de cînd mă ocup de chestia asta. Appleby vorbea liniștit. Și chiar și așa nu cred că va mai fi mult de așteptat. Îți aduci aminte cînd ți-am spus că misterul n-o să dureze prea mult în dimineața de azi ? Ei, să știi că n-o să

dureze. Mai am de aflat cîte ceva de la una sau două persoane. Şi-apoi cred că vom putea avea... explicaţii.

— E chiar adevărat ? Alice se uita la el cu ochi mari. Arăta din nou speriată. Dar cine ? De la cine vreţi să mai aflaţi cîte ceva ?

— De la menajeră, doamna Husbands. Şi de la Rood.

— Avocatul ? N-am încredere-n omul ăsta. Alice vorbea tăios. Am mai spus asta, nu-i aşa ? Nu-i om corect.

— Poate că nu-i. Din nefericire, în afacerea asta multă lume n-a fost chiar atît de corectă cît ar fi trebuit să fie. Uită-te la aste trei personaje ilustre care erau aici acum cîteva minute.

— Părintele e cumsecade.

— Poate că e. Dar n-avem nevoie să ne-apucăm acuma să verificăm toate personajele, Alice. E-aproape unu noaptea, şi la ora asta ar trebui să dormi. Cum te simţi ? Vrei să chem pe doamna Husbands sau pe Ruth ?

— Mă simt destul de bine ca să văd singură de mine, mulţumesc.

— Atunci te conduc pînă la uşa dumitale. Haidem.

Alice se ridică şi clătină din cap. Ea citise, fără îndoială, pe undeva, că în reşedinţele de la ţară nu se obişnuieşte ca doamnele să fie conduse la camera lor de culcare de către domnii invitaţi.

— Staţi acolo unde staţi, zise ea ferm. Dar dacă vă întîlnesc la *breakfast*, o să-mi facă plăcere.

Appleby surise.

— Am să te caut, zise el. Şi o să-ncercăm să şedem unul lîngă altul.

Paşii Alicei se stinseră repede. Appleby mai întîrzie în biblioteca lui Lewis Packford. Se plimba de la un cap la altul, cum trebuie că făcuse şi răposatul de multe ori cînd încerca să pătrundă vreuna dintre problemele lui literare. Poate că Prodger avea dreptate cînd spunea că liniştea nopţii ajută la concentrare. Era destulă linişte acum. Nici un zgomot în toată casa — şi din afară nu pătrundea, decît întîmplător, foarte slab, un strigăt de cucuvea. La *Braţele Încrucişate*, Rushout şi faimosul Moody probabil că dormeau. Sau, cine ştie ? Moody, cel puţin, poate că era treaz. Era mai surprinzător că, la mania lui

arzătoare pentru stăpînirea de unicate, lăsase să treacă o noapte fără să instituie un veritabil asediu al conacului de la Urchins. Dar Moody, la urma urmei, nu era decît la periferia cazului. Toți actorii principali se aflau, aici și acum, sub acest acoperiș.

Să fi fost bine așa? Oare nu pleda ceva pentru, să zicem, aducerea lui Moody, dacă nu și a lui Rushout, mai aproape de centrul enigmei? Pe cînd Appleby își punea întrebarea — pășind încă domol în sus și în jos în biblioteca tăcută — își dădu seama că alte întrebări se redistribuiau obscur, de la sine, în mintea lui. Apoi își dădu seama că una, că a doua, că a treia își aduceau propriul lor răspuns în proces. Știuse o mulțime; acum afla că, de fapt, știuse mult mai mult.

Timp de cîteva minute stătu pierdut în preocupări profunde. Atît de profunde erau, încît atunci cînd a fost brusc smuls din ele de un zgomot neașteptat în noapte, a trebuit o întreagă secundă pînă să-și dea seama că zgomotul fusese un foc de revolver.

Patru

Focul nu în bibliotecă fusese tras, nici în imediata ei vecinătate. Asta era tot ce putea Appleby spune. Se duse la ușă. Nici un sunet. Dar nu era de imaginat ca el să fie singurul om încă treaz la Urchins ; părea, desigur, cu totul improbabil ca toată lumea aceea care fusese cu el atît de tîrziu în bibliotecă să fi și adormit. Fiecare ezita, de fapt, să fie primul care să apară și să înceapă să țipe. Își spuneau, toți, că ceea ce auziseră fusese, poate, un tablou care-a căzut, sau o oglindă din perete, sau un rateu de motocicletă pe vreun drum din apropiere.

Dar acum tăcerea fu ruptă. Ruptă, foarte slab, de țipete îndepărtate. Apoi auzi vocea lui Edward Packford, calmă și autoritară, undeva departe în casă.

— Doamnă Husbands — m-auzi ? Spune femeilor ălora să isprăvească cu gălăgia și să se ducă înapoi să se culce.

Ei, da. Asta însemna ceva fără-ndoială. Personalul domestic al menajerei fusese cel care socotise că-i de datoria sa să facă tărăboi. Și cum această parte a personalului aproape sigur că era instalată în pod, și cum, desigur, trebuie să fi fost sculată brusc din somn pentru ca să intre într-un asemenea hal de isterie, concluzia era că focul a fost tras cel puțin de la înălțimea etajului principal, unde erau camerele de dormit.

Appleby alergă de-a lungul coridorului pe care dădea biblioteca și apoi în sus pe scara principală. Cînd ajunse la primul palier se aprinse o lumină și apăru tocmai la timp ca să-l vadă pe Edward Packford ieșind în pijama și halat, la o oarecare distanță, pe o ușă capitonată cu pluș verde. Edward îl recunoscu și se îndreptă spre el.

— A fost o împușcătură de revolver, asta-i evident, zise el pe un ton tranșant. Mai bine să vedem ce e, pînă nu începe vacarmul. Impresia mea e c-a fost pe-aici — dincolo de odaia dumitale, în aripa de răsărit. Se opri să mai aprindă și alte lumini. Ah — uite-i că-ncep !

Într-adevăr că-ncepeau. În toată casa se deschideau acum uşi şi se auzeau voci. „Exact aşa trebuie să fi fost, îşi zicea Appleby, macabru, în noaptea-n care a murit Lewis Packford. Dar atunci n-aveau un poliţist în casă."

— Vreţi să fiţi bun să nu uitaţi, îi spuse el lui Edward, să nu atingeţi cu mîna goală clanţele ? Folosiţi-vă de batistă.

Edward dădu din cap, scoase o batistă şi deschise uşa. Pipăi căutînd comutatorul şi aprinse lumina.

— Gol, zise el. Stupid din partea mea. Nu-i folosită aproape niciodată. Să-ncercăm vis-a-vis.

Appleby o şi deschisese — şi pe cînd uşa se dădea de perete simţi mirosul de praf de puşcă, care vorbea de la sine.

— Aici s-a-ntîmplat nenorocirea, zise el. Vreţi să fiţi bun să nu-i lăsaţi pe toţi ăştia să intre pe coridor ?

Rood zăcea prăbuşit grămadă în mijlocul odăii. Appleby se apropie şi se plecă deasupra lui. Îşi dădu seama imediat că avocatul era mort. Glontele intrase prin tîmpla dreaptă şi ieşise pe la baza craniului. Revolverul zăcea lîngă braţul lui drept încremenit. Era o sculă mică, arătînd ineficace. Dar fusese destul de bună ca să-l omoare pe Rood. Şi crease o mare şi penibilă încurcătură.

Appleby se întoarse la uşă şi privi de-a lungul coridorului. Aproape toată lumea era acolo, grămădindu-se la capătul lui, grup în dezordine, speriat. Appleby se îndreptă spre ei, privirea lui trecînd repede de la unul la altul.

— Îmi pare foarte rău că trebuie să vă spun, rosti el calm, că domnul Rood a murit. Ceea ce am auzit cu toţii pare să fi fost focul de revolver care l-a ucis.

Se produse o tăcere stupefiată. Primul care vorbi fu canonicul Rixon.

— Vreţi să spuneţi, întrebă el, că acest nefericit şi-a luat viaţa ?

Appleby clătină din cap.

— Eu nu sînt nici procuror, nici juriu, domnule doctor Rixon. Rood a murit — şi, oarecum, ca şi Lewis Packford acum cîteva seri. Nu am nimic altceva de spus. Şi acum, vă rog, trebuie să chemăm imediat poliţia locală. Şi, fi-

rește, un doctor. Domnule Packford, vreți să vă ocupați dumneavoastră ?

Edward achiesă.

— Le telefonez imediat.

— Mulțumesc. Unde-i doamna Husbands ?

Edward părea surprins.

— Nu-i aici ? Da, acuma-mi amintesc. Am strigat-o, să se ducă să liniștească servitoarele. Dacă aveți nevoie de ea, o caut imediat.

— Poate că o să fie doamna Packford amabilă să facă lucrul ăsta. Appleby se întoarse către Ruth. Vreți, în timp ce domnul Packford telefonează, să o căutați pe doamna Husbands și să o aduceți direct aici ?

— Desigur. Ruth șovăia. Dar vreți realmente să...

— Da, zise Appleby. Vreau. Cred că s-a și deprins, mai mult sau mai puțin, cu moarte prin violență.

Appleby se întoarse în camera celui mort și se uită din nou la cadavru. Era în pijama și, nu știu cum, dar arăta slab și prăpădit. Cuvertura era dată la o parte — și asta într-un fel care, i se părea lui Appleby, spunea o întreagă poveste. Nu era întors, simbolic, colțul, cum face o fată-n casă. Pe de altă parte, nu era nici în dezordine vădită. Rood fusese un om cu obiceiuri ordonate și precise, care nu ținea la nimic mai mult decît la o umbrelă bine răsucită. Cînd se culca, nu deranja mare lucru. Și dacă avea de ce să se dea jos din pat, nu dădea lucrurile deoparte mai mult decît era nevoie. Dacă Rood s-a împușcat, s-a dat jos din pat calm și ordonat ca s-o facă. Dacă a fost împușcat de altcineva, asta s-a întîmplat după ce a coborît din pat în aceeași bună ordine.

Appleby se învîrti atent prin odaie. Răposatul avocat părea să nu fi despachetat mare lucru. Ce ieșea mai mult în evidență era un teanc mic de acte juridice pe un birou în fața unei ferestre cu draperii. Appleby se uită la ele de aproape. Erau bătute la mașină dar abundent adnotate cu creionul. Păreau să se refere, toate la afacerile familiei Packford.

După care privirea lui Appleby alunecă pînă la celălalt capăt al biroului. Era un creion pe el, și alături de creion o bucată de hîrtie fără formă regulată, parc-ar

fi fost ruptă dintr-un carnet. Şi pe hirtie era scris, în pripă, cu creionul :

Bun rămas, un lung, lung bun rămas

Se auzi o ciocănitură în uşă. Appleby se depărtă de birou — rămăsese acolo vreo două-trei minute — şi deschise uşa ca să intre doamna Husbands. Probabil că şi menajera se culcase, dar acum era din nou îmbrăcată, deşi în zor. Îşi dăduse pe faţă cu pudră — pare-se fără să ţină seama că, ce-i lipsea ei mai ales era culoarea. Doamna Husbands, într-adevăr, arăta ca o stafie. Parcă ar fi fost transferată brusc dintr-o lume edwardiană într-o lume a Styxului. Era a doua persoană de la Urchins pe care o vedea schimbată straniu, făcu Appleby reflecţia.

— Vă rog, intraţi. Appleby vorbea grav şi curtenitor. Sînt convins că îmi puteţi fi de mare ajutor.

Se dădu deoparte. Doamna Husbands ezita. Privirea ei — pe jumătate înspăimîntată, pe jumătate curioasă — trecea pe lîngă el spre grămada sinistră de pe duşumea.

— Trebuie să fie... aici ? întrebă ea.

— Îmi pare rău că vă supăr. Dar cred c-ar fi cel mai bun lucru. Appleby închise uşa după menajeră. Daţi-mi voie să fiu foarte sincer, doamnă Husbands. Ţin foarte mult ca să-mi răspundeţi imediat la una sau două întrebări — înainte de a exista vreo posibilitate de confuzie.

— Confuzie, Sir John ?

— Socotesc că ar fi cu putinţă ca în cazul în care aţi sta de vorbă cu cineva din această casă, să se producă o anumită confuzie, care nu e de dorit.

O putea auzi pe doamna Husbands cum îşi trage aer în piept.

— Vă înţeleg, zise ea. Şi nu consider că ar fi corect să spun ceva fără să-l consult pe domnul Packford, care acum este patronul meu.

— Evident că nu vă pot obliga să vorbiţi. Appleby traversă odaia, aşa că acum cadavrul zăcea întins între doamna Husbands şi el. Şi eu sînt aici ca invitat al domnului Packford. Dar sînt şi în calitate oficială, la invitaţia şefului poliţiei acestui ţinut. Nu-mi pot asuma riscul de a exercita nici un fel de presiune nepotrivită asupra dum-

neavoastră, chiar dacă aş vrea lucrul ăsta. Puteţi, dacă doriţi, să amînaţi orice discuţie referitoare la cele petrecute în această casă noaptea asta şi orice alte discuţii despre cele întîmplate acum cîteva nopţi, pînă ce vă veţi fi consultat cu sfătuitorul dumneavoastră juridic.

— Atunci desigur că aşa am să fac.

— Dar aş vrea să ţineţi seama de un lucru. Aş vrea să ţineţi seama de faptul că atunci cînd avem de-a face cu *aşa ceva* — şi Appleby făcu un gest aproape imperceptibil spre cadavrul lui Rood — numai adevărul, numai adevărul curat e, fără discuţie, cel mai potrivit.

— Adevărul nu-l ştiu. Orice aş spune ar putea să ducă, fatal, şi la depărtarea de el.

— Asta e foarte puţin probabil, doamnă Husbands. Şi trebuie să ţineţi seama de faptul că, acolo unde s-au produs două morţi violente, cum s-a întîmplat în această casă, situaţia devine imprevizibilă şi periculoasă pînă în momentul în care se află adevărul. Tăinuire înseamnă pericol — poate pentru dumneavoastră, poate pentru alţii.

— Încercaţi să mă înspăimîntaţi, Sir John ?

— Să spunem că vă dau un avertisment rezonabil. Şi pot să vă asigur că nu aş dori să-mi răspundeţi decît la un număr mic de întrebări. Vreţi să veniţi să vă uitaţi la ceva de pe birou ? Appleby aşteptă pînă ce traversă ea camera. Nu seamănă destul de mult cu cele ce-aţi trăit în cealaltă noapte ?

Doamna Husbands se uită la fila de hîrtie ruptă şi la scriitura cu creionul.

— Vreţi să spuneţi asta ?

— Da, asta vreau să spun. Aţi mai văzut-o ?

— Dar fireşte. E-acelaşi mesaj. Domnul Rood a scris aceleaşi cuvinte pe care le-a scris domnul Packford.

— Aşa s-ar părea. Şi n-am încotro, trebuie să recunosc că am sentimentul că n-a fost prea inventiv.

Doamna Husbands se încruntă.

— N-a fost inventiv ? Nu vă înţeleg.

— Ar fi putut să ia, din aceeaşi cuvîntare, primul vers şi să fi scris *Bun rămas puţinului bine pe care mi l-ai făcut*. Sau, ceva mai departe, parcă-mi aduc aminte de un pasaj unde-i vorba de înotat dincolo de propria-ţi adîncime. Mă-ntreb, n-ar fi fost asta mai potrivit ? Ap-

pleby tăcu, apoi atinse ușor bucata de hîrtie. Dar eu cred că s-ar putea spune că ați mai văzut o dată bucata asta de hîrtie — într-un alt sens, adăugă el.

Doamna Husbands tăcu.

— De fapt dumneavoastră ați văzut chiar această bucată de hîrtie — fie așa cum e acum, fie la locul ei în carnet.

— Da, am văzut-o. Brusc, vocea doamnei Husbands trăda oboseală și disperare. Și acuma ce altceva mai vreți de la mine ?

Appleby clătină din cap.

— Absolut nimic, zise el. Ancheta mea e terminată.

4. Epilog
În biblioteca de lucru a unui cărturar

Oh, șchioapă și neputincioasă încheiere!

OTHELLO (II, 1, 162)

— „Intră !"

Appleby pronunţă acest cuvînt nu ca o poftire ci ca un început de explicaţie. Era după *breakfast*, şi toată lumea adunată în bibliotecă. Asistau chiar şi Rushout şi Moody — sosirea lor la Urchins fiind precipitată de un telefon.

— „*Intră !*" Ar fi trebuit, îndată ce-am auzit cuvîntul, să încep să mă-ntreb ce punea la cale Lewis Packford. Pentru că, gîndiţi-vă. Din partea din care veneam eu, vila lui oferea un simplu perete orb. Nu avea nici o posibilitate să mă vadă venind — şi, într-adevăr, cînd am intrat era limpede că-i o surpriză totală. Ceva mai mult, m-a asigurat că n-avea nici un fel de contact cu englezi, nici bărbaţi, nici femei. Fără îndoială, mi se va argumenta că, auzind o bătaie în uşă, un om răspunde instinctiv în limba sa maternă. Dar lucrul ăsta n-ar fi fost deloc valabil în împrejurările speciale ale cazului nostru. Packford vorbea italieneşte curgător şi se instalase acolo, la Garda, pentru aproape toată vara. Aşa că, să punem problema altfel. Care ar fi fost concluzia rezonabilă dacă Packford ar fi strigat *Herein* [1] ! ?

A fost o clipă de tăcere în bibliotecă, apoi vorbi Edward Packford, cu o urmă de enervare.

— Am fi putut fi destul de siguri că aştepta un neamţ, natural.

— Exact. Să admitem că răspunsul lui în englezeşte nu-i chiar atît de categoric. Dar el cel puţin sugerează o serioasă probabilitate ca fratele dumneavoastră să fi aşteptat vizita unui englez.

— Sau a unui american.

---

[1] Intră (germ.).

Limerick, care își alesese un loc de unde putea să-l fixeze mai agresiv pe Moody, făcu această sugestie cu vivacitate.

— Întocmai. Și e cert că Packford aștepta pe cineva. O dată sau de două ori s-a uitat la ceas într-un fel care nu era chiar cu totul politicos, iar cînd am plecat s-a grăbit să se-ntoarcă la vilă ca un om care are o întîlnire. Mai tîrziu, cînd m-am gîndit la asta, am ajuns la concluzia că el acceptase să se întîlnească în secret cu cineva, fie înainte de-o anumită oră de seară, fie după o alta. Întîmplare care i-a dat posibilitatea să mă oprească la cină cu un răgaz oarecum acceptabil — și să dea prilej pentru destul de multă vorbărie pe care evenimentele ulterioare au dovedit-o a fi de mare însemnătate prin ea însăși. Dar chiar și pe cînd stăteam de vorbă se întîmpla să fie distrat. Așa că nu mi-a venit greu să accept sugestia pe care a făcut-o mai tîrziu Rood, că hazardul a aranjat ca vizita mea la Packford să pice în seara în care urma să se întîmple ceva de o importanță deosebită. Appleby se opri. De fapt sugestia lui Rood se potrivea foarte bine cu propria mea imagine despre întregul eveniment. Ce-avea să mă lase perplex multă vreme era întrebarea de ce-o făcuse Rood.

— Comportarea enigmatică, zise Ruth Packford, pare să fi fost latura forte a domnului Rood. Asta, și un prost gust care te face să urli. Dac-a fost o canalie sau nu, nu știu — și nici nu-mi pasă cine știe ce. Dar ca să facă din moartea lui un fel de ecou grotesc al celei a lui Lewis, găsesc că-i dezgustător.

Alice dădu din cap în semn de aprobare.

— Sînt de acord cu asta, trebuie să recunosc. Să lase același mesaj — despre bun rămas, vreau să zic — a fost de prost gust. Un gentleman nu face așa ceva.

— Presupun, interveni Edward Packford, că se va dovedi că scrisul e autentic al lui Rood.

— Sînt absolut sigur că se va dovedi, Appleby vorbea cu autoritate. Adnotase unele acte juridice, așa că am avut posibilitatea de a face o comparație. Biletul găsit astă noapte a fost scris de Rood.

— Repetînd ce scrisese fratele meu ?

Appleby clătină din cap.

— Fratele dumneavoastră n-a scris niciodată așa ceva. Amîndouă aceste mesaje au fost scrise de Rood.

Se lăsă o tăcere uluită. Și Ruth a fost cea a cărei minte a început să lucreze, cea dintîi, eficient la vestea dată de Appleby.

— Cu alte cuvinte, zise ea, Lewis n-a spus niciodată bun rămas nimănui și la nimic ?

— Întocmai precum spuneți. Am avut de examinat, desigur, eventualitatea ca el să fi fost ucis imediat după ce scrisese ceva destinat doar să anunțe că rezolva dificila sa situație matrimonială — dacă termenul se potrivește — făcîndu-și valiza și luînd-o din loc. Valiza găsită în mașina lui a părut să confirme, o bucată de timp, această interpretare. Dar valiza era opera Alicei. Înclin să cred că în timpul perioadei de completă pierdere de memorie despre care ne-a vorbit, ea l-a văzut pe Packford aici, în odaia asta, și i-a propus fuga. Apoi, în aceeași stare de dedublare, a împachetat lucrurile în valiză și a ascuns-o în mașină, împreună cu mica ei valiză de toaletă. I-am explicat Alicei aceste ipoteze, și ea nu mă contrazice. Toate astea, natural, nu constituiau o încurcătură pe a cărei exploatare să se fi putut bizui Rood. Dar nu era același lucru simpla sosire la Urchins a celor două doamne și criza ce urma să se producă. Cu siguranță că Rood a mașinat treaba asta. Era o parte esențială a planului său. Sau, mai curînd, o parte esențială a unuia dintre planurile sale. Credea teribil în organizarea flexibilă a lucrurilor. Asta era o trăsătură pe care am remarcat-o încă de la prima mea convorbire cu el. S-ar putea numi complexul său napoleonic. Care, la rîndul lui, era un reflex al vanității. Și aceste elemente sînt miezul afacerii.

— Trebuie să deducem, atunci, întrebă canonicul Rixon, că acest nefericit avocat urmărea metodic un scop criminal ? Este scandalos, desigur.

— Trebuie să deduceți, pentru început, că el plănuise o complicată și smintită și înfumurată mistificare.

— O mistificare ? Vocea lui Edward Packford era tăioasă, și sărise-n sus întorcîndu-se spre Appleby. Ce vreți să spuneți, mai precis, cu asta ?

— Veți înțelege imediat ce vreau să spun. Și e mai bine, cred, să vorbim despre mistificare decît despre fraudă — cel puțin pentru început. Dar dați-mi voie să mă întorc la Garda. L-am lăsat pe fratele dumneavoastră, ca să zic așa, așteptînd un vizitator englez — și ascunzînd faptul acestei așteptări vizitatorului întîmplător care eram eu. Ei bine, ieri am descoperit — și într-un mod destul de ciudat — că acel vizitator englez fusese, aproape sigur, Rood în persoană. Veți fi de acord, cred, că fratele dumneavoastră avea un simț al umorului destul de simplu și că, mai ales, îi plăcea să repete micile lui glume ?

Edward fu de acord.

— Perfect adevărat.

— Cînd am fost la el a făcut unele observații în legătură cu decorația vilei sale. Erau niște zugrăveli pe pereți de un gen erotic cam insipid. El spunea : avortoni amoroși, și a adăugat că nu era nimic vicios în ei. Cînd întîmplarea a făcut să-i repet lui Rood, în legătură cu asta, expresia avortoni amoroși, Rood, imediat, vorbind despre fratele dumneavoastră, a folosit expresia : nu era nimic vicios în el, adresîndu-mi-se mie. Legătura, asociația, nu mai lăsa loc nici unei erori. Auzise și Rood gluma, de la fratele dumneavoastră, la vilă. Dar Rood negase că l-ar fi vizitat vreodată pe fratele dumneavoastră la Garda. Fusese în corespondență cu el, doar atît, și aranjase un transfer de o mie de lire sterline — sumă necesară, după povestea lui Rood, ca să cumpere nu știu ce carte sau document de la un nobil pauperizat din Verona. Am priceput imediat că acest nobil pauperizat era o balivernă. Rood îl inventase, și îl convinsese pe fratele dumneavoastră că el, Rood, acționa ca intermediar în aceste negocieri delicate.

Din nou se așternu tăcere — ruptă iritant de un hohot de rîs al lui Rushout.

— Asta duce la ideea că presupusele adnotații de către Shakespeare în acel *Ecatommiti* sînt un fals — o plastografie ?

— Firește că da. Rood era puțin erudit și puțin paleograf. Iar Lewis Packford — domnul Packford aci de față mi-a spus — obișnuia să-și bată joc de pretențiile lui Rood și, desigur, să-și bată joc de el în general. Cu un om cu temperamentul lui Rood, jocul acesta era periculos. Și

ceva mai mult, Rood avea o calitate primejdioasă: devenise un strălucit falsificator. Natural, nu de semnături ale clienților săi pe cecuri sau ceva de genul ăsta, ci doar în domeniul cercetărilor literare și de anticariat. E straniu cît e de plină istoria erudiției de lucruri de felul ăsta, și incitările la ele sînt de diferite grade. Gluma savantă despre Bogdown e, dacă mi-i îngăduit să spun astfel, un fel de văr primar cu ele.

Canonicul Rixon ridică o mînă blînd-protestatară.

— Stimatul meu Sir John, consider că observația dumneavoastră este discutabilă. Dar, să continuăm.

— Rood se hotărî atunci la o mistificare zdrobitoare pe spinarea lui Packford. Pe de o parte se baza pe propria sa iscusință excepțională, iar pe de alta pe ceea ce s-ar putea numi filonul de optimism al victimei sale în perspectivă. Mi-a spus că îl considera pe Packford credul. Chiar și așa, înșelătoria pusă la cale era un mare joc de noroc. Dar, vedeți, el admira jocul de noroc. Și asta mi-a spus-o. Și în special admira pe jucătorul care dublează miza în momentul crizei. Legătura se va vedea mai tîrziu.

Appleby se întrerupse ca să privească în jur la auditoriul său. În afară de Alice, care era clar că renunțase să încerce să priceapă despre ce era vorba, toți erau atenți așa cum își putea dori orice actor sau conferențiar. Moody, care poate că fusese puțin zorit la *breakfast*, înghițea pe furiș una din pilulele doctorului Cahoon. Dar altcineva nu mișca.

— Mistificarea poate c-ar fi reușit. Din cîte știu acum, Packford a mers pînă acolo încît să scrie o scrisoare profesorului Rushout, afirmîndu-și convingerea că a descoperit un document cu marginalii de Shakespeare, de o incomparabilă importanță. Și a lăsat să-i scape mici aluzii și altor persoane acum aflîndu-se în această bibliotecă. Venise timpul ca Rood să dezvăluie adevărul și să-l facă pe Lewis Packford de rîsul întregii lumi savante pentru gogomănia lui. Din nefericire, Rood, într-un stadiu încă destul de timpuriu, își permisese una din acele rapide schimbări de plan de care era atît de mîndru. A introdus în operația sa un element de profit și pur și simplu a încasat de la victimă o sumă importantă de bani — aparent pentru a o în-

mina nobilului veronez pauper. Dacă stai să te gîndeşti, faptul ăsta a fost, din capul locului, o coţcărie realmente jalnică şi iremediabilă. Pentru că, numai atîta vreme cît autenticitatea marginaliilor rămînea necontestată n-ar fi existat pericolul unei anchete care să demonstreze pînă la urmă că toată afacerea veroneză era o escrocherie. Rood, natural, ar fi putut să dea mia de lire înapoi în momentul în care ar fi explodat mistificarea. Dar e limpede că nu se mai îndura. Aşa că a reflectat şi şi-a mai schimbat o dată strategia.

Din nou Appleby se opri din vorbit şi din nou, un răstimp nimeni nu făcu vreo mişcare. Dar apoi Limerick scăpără un chibrit şi îşi aprinse o ţigară.

— S-ar putea, spuse el cu un aer lejer, ca tot ce povestiţi să fie pură invenţie. Vreau să spun, referitor la caracterul apocrif al marginaliilor la *Ecatommiti*. Să admitem că Rood a fost în Italia. Dar se poate ca efectiv să fi acţionat ca intermediar în legătură cu un nobil autentic deţinînd un tezaur Shakespeare autentic. Pînă acum aţi impus ideea de fals bazat numai pe temeiul interpretării dumneavoastră a caracterului lui Rood.

Appleby încuviinţă.

— E ceva adevărat în ceea ce spuneţi. Dacă aş fi avocat pledant, prezentînd acest material tribunalului, ar fi trebuit să încep orînduindu-mi documentarea cu mult mai multă grijă. Dar aşa, nu fac decît să presupun fapte, care se vor dovedi incontestabile ceva mai tîrziu, cînd restul dovezilor vor fi fost aşezate fiecare la locul ei. Veţi constata, vreau să spun, că elementele pe care le voi prezenta acum sînt ireconciliabile cu presupunerea că marginaliile ar fi autentice.

Rushout alese acest moment ca să dea judicios din cap.

— Pînă acum, spuse el, cazul, aşa cum îl prezentaţi dumneavoastră, are cel puţin ceea ce aş numi coherenţă lăuntrică. Şi eu sînt dispus să cred că toată drăcovenia asta e un fals. Dacă nu de altceva — şi oftă — pentru că prea ar fi frumos să fie adevărat.

— Foarte bine. Şi am ajuns acum la un punct la care Rood, aşa cum văd eu problema, a început să elaboreze realmente o formidabilă baterie de planuri alternative. El aflase despre supărătoarea dilemă matrimonială în care

se virise clientul și victima sa. Domnul Packford aci de față și-a sfătuit fratele să consulte un jurist, și Lewis Packford i-a spus lui Rood toată povestea. Instinctul lui Rood îi dicta s-o exploateze într-un fel oarecare. Și, într-una din seriile de eventualități, a văzut că descinderea celor două doamne la Urchins ar putea oferi un element util de confuzie. Așa că a luat contact cu ele, anonim, și a aranjat astfel încît să se prezinte amîndouă, practic simultan. Și a venit și el la Urchins, în același timp.

Auzind asta Edward Packford înălță capul.

— A fost aici ? Noi n-am știut absolut nimic.

— Din cîte știu, fratele dumneavoastră avea obiceiul invariabil de a sta aici în bibliotecă o oră sau două seara înainte de culcare. Rood n-avea nevoie să se anunțe. Într-o seară de vară putea pur și simplu să intre prin fereastra franțuzească. Și asta a și făcut.

— Intenționînd să-l omoare ?

— Aproape cu certitudine că nu. Într-adevăr, nu am nici măcar certitudinea că intenționa să dea ochii cu fratele dumneavoastră. Mi se pare admisibil că intenționa să se strecoare în casă și să se ascundă. Ceea ce ocupa acum o poziție de prim plan în mintea lui era probabil furtul. Și aici intră în joc domnul Moody.

— Hih ? Era primul sunet emis de domnul Moody.

— Situația — amintiți-vă — era următoarea. Lewis Packford intrase în posesiunea acelor presupuse marginalii ale lui Shakespeare. Îl informase despre ele pe profesorul Rushout, și făcuse aluzii și altor persoane: Packford, firește, era un nume mare în acest domeniu științific, și opinia lui ar fi avut mare greutate. Dacă însă marginaliile ar fi fost eventual comunicate lumii, ele, aproape cert, ar fi fost discutate, contestate și, dacă ar fi fost cazul, demascate. Asta nu mai intra în vederile lui Rood și o asemenea perspectivă nu era pentru el decît profund jenantă. Dar dacă ar fi putut să pună din nou mîna pe Cintio — să-l fure, de fapt — putea să-l plaseze unui colecționar de genul celor care nu se dau înapoi de la achiziționări clandestine și care, într-adevăr, au un fel de pasiune pentru asta. Domnul Moody, desigur, face parte din această categorie. El are o pasiune pentru posesiunea de obiecte re-

marcabile despre care nimeni nu știe nimic. Mi-a spus-o el însuși. Nu-i așa, domnule Moody ?

Moody, întunecat, cîntări un moment întrebarea, și emise un „Hîh !“

— Întocmai. Și să ținem seama că domnul Moody ar fi plătit o sumă considerabilă pe marginalii, pe temeiul convingerii la care ajunsese Lewis Packford în privința lor, fiindu-i în același timp, prin însăși natura cazului, interzisă consultarea unor experți în vederea coroborării. Așa că Rood avea foarte mult de cîștigat ieșind pur și simplu pe ușă afară cu Cintio în buzunar — dacă putea pune mîna pe el.

Profesorul Prodger care, de cîtăva vreme, la adăpostul bărbii lui lăsa impresia că moțăie, simți, la auzul acestor cuvinte, nevoia să vorbească.

— Dar asta putea să nu fie chiar atît de ușor, eh ? Putea să nu fie ușor deloc. Chiar dacă avea avantajul de a ști ce anume carte caută. Am dreptate, Rixon ? Limerick, ești de acord ?

Appleby dădu din cap.

— Asta-i adevărat, evident. Și nu există nici o îndoială că de fapt Rood a dat cu ochii de Lewis Packford aici în bibliotecă. Și, de asemenea, există prea puțină îndoială că i-a arătat volumul. Cea mai simplă cale de a afla unde-l ținea, era să-l determine să i-l arate. Din nefericire, el a mai constatat și altceva, cu aceeași ocazie. Poate că veți putea ghici ce anume.

— Că Lewis știa, în fond, care-i adevărul ? Ruth Packford era cea care întrebase. Îl urmărise pe Appleby cu cea mai mare concentrare.

— Cu siguranță că știa o mare parte din adevăr. Soțul dumneavoastră, vreau să spun, descoperise falsul. Poate că o făcuse numai cu cîteva ore înainte, și, fără nici un dubiu, nu vorbise nimănui despre descoperirea sa. Există, pare-se, o mare probabilitate ca Rood să fi subestimat inteligența victimei sale încă de la început. Cu siguranță că Packford fusese încremenit de grandoarea presupusei descoperiri, așa că pentru o vreme facultățile sale critice fuseseră în letargie. Dar eu cred că din capul locului bănuieli și suspiciuni dădeau tîrcoale prin mintea lui — chiar fără să-și dea seama de asta în mod conștient. Cursul pe care

l-a luat conversația noastră la Garda mi se pare acum cu totul semnificativ. Vorbea despre tehnica actuală a contrafacerilor literare — hîrtie veche, cerneală cu formulă chimică adecvată și așa mai departe — și, de asemenea, despre psihologia lor: contrafacerea începînd uneori ca o simplă joacă, satisfăcînd un impuls de a rîde pe sub mustață de cineva și care seduce cu deosebire pe cei care au sentimentul, sau au motive să presupună că sînt priviți de sus, cu aere protectoare. De fapt, foarte pe dedesubt, mintea lui tatona, căuta baza întregii înșelătorii lansată împotriva lui chiar în acel moment. Și acum alte cîteva cercetări minuțioase i-au proiectat orbitor în față adevărul, contrafacerea.

— Și credeți, întrebă Ruth, că l-a acuzat pe Rood acolo, pe loc?

— Nu, nu cred. Cred că prima lui presupunere a fost că amîndoi, și el și Rood au fost în egală măsură victimele unei imposturi. Dar vă dați seama de criza subită în fața căreia s-a pomenit Rood. Imediat ce Packford va comunica revizuirea opiniei sale profesorului Rushout, sau oricărei persoane de genul ăsta, Cintio devenea virtual un obiect fără valoare. Așa că nu mai avea nici un rost să-l fure. Și, fie că îl fura, fie că nu, cu siguranță că Lewis Packford va face o anchetă în urma căreia el, Rood, cu greu ar scăpa de demascare. Și nici nu va mai putea susține atunci că nu a fost decît o nevinovată și chiar salutară mistificare. Pentru că faptul concret ar fi fost că fabricase un document fals, inventase pentru el o falsă proveniență și îl vînduse contra unei mari sume de bani. Lucrurile luau o întorsătură foarte penibilă pentru el. Era obligat, deci, să pună în funcțiune unul din planurile lui de rezervă. Din fericire avea — sau credea că are — un geniu napoleonic în această privință.

— Și în felul ăsta, făcu Edward Packford, ajungem la omor.

— Și-n felul ăsta ajungem la omor — și la încă un mic fals. Este evident că dacă fratele dumneavoastră murea atunci, acolo, pe loc, faptul descoperirii contrafacerii marginaliilor, rămînînd nedezvăluit, Rood se mai putea descurca încă foarte bine. Putea să plece cu Cintio în buzu-

nar, întocmai cum avusese de gînd. Mai tîrziu profesorul Rushout cu siguranță că ar fi făcut public faptul că Packford se crezuse a fi în posesia unor importante marginalii de Shakespeare ; volumul intruvabil va fi fost căutat în zadar, iar Rood ar fi avut ceva remarcabil de colportat, pe ascuns, domnului Moody.

— Hîh !

— Şi drumul era gata pavat pentru această altă eventualitate. O încurcătură domestică acută fusese, ca să zic așa, livrată în pragul ușii conacului de la Urchins chiar în după amiaza aceea. Dacă se ofereau aparențele unei sinucideri a lui Lewis Packford acolo în acel moment, motivul exista, gata confecționat. Așa că Rood l-a împușcat și a scris la repezeală nota aceea. El, natural, a pierdut o mulțime de timp perfecționîndu-se în imitarea scrisului lui Packford. A fost, probabil destul de inventiv, socot, ca să folosească o cerneală specială care se usucă lent — în speranța că prima persoană adusă la fața locului de împușcătură va remarca și această vădit incontestabilă dovadă suplimentară.

Un chibrit scăpără și Limerick își aprinse a doua țigară.

— Şi argumentul ăsta, zise el, transformă într-un pur nonsens toată construcția. Dumneavoastră spuneți că Rood a comis crima și a deghizat-o cu ingeniozitate în sinucidere. Dar toată lumea știe că mai tîrziu el a fost virtualmente singurul care să declare că *a fost crimă*. Susțineți că monta un dublu bluf dement ?

Appleby dădu din cap.

— Nu chiar asta. Schimbarea napoleonică de plan prezenta pentru Rood o atracție fatală, s-ar putea spune, chiar, de dragul ei în sine. Survenea în conversația lui într-un mod care indica limpede o obsesie. Dar, în același timp, exista și o bază rațională pentru această foarte primejdioasă a doua — sau a treia — soluție, atunci cînd începea să o pună în aplicare. Şi asta îl implică din nou pe prietenul nostru american, pe domnul Moody, care a avut amabilitatea să vină în dimineața asta aici.

Limerick suflă fumul țigării cu un „Hîh !" impertinent.

— Hîh ? Moody se uită, agresiv, la Limerick. Apoi, prevenit poate de cine știe ce spasm lăuntric, mai luă o pilulă. „Hîh !" făcu din nou.

— Chestia era următoarea, continuă Appleby. Cintio își făcuse apariția pe căi obscure și tot pe căi obscure trecuse dintr-o mînă într-alta. Dacă ar fi lăsat în urma sa o sinucidere, un ceva mai serios, domnul Moody sau vreun cumpărător asemenea lui, ar fi riscat, la urma urmei, să apară cu el la vedere. Dar o dată ce se va fi auzit despre el, aproape cert că va fi examinat de experți și primejdia de a fi dovedit ca o contrafacere va fi reală — așa că din nou Rood ar fi avut parte de neplăceri. Omuciderea e altceva. O dată răspîndită bănuiala că Packford fusese ucis — odată ce se știa că poliția investighează serios această eventualitate și așa mai departe — atunci într-adevăr posesiunea lui ar deveni foarte echivocă, foarte periculoasă, și era aproape sigur că noul proprietar își va ține gura. De unde noua atitudine a lui Rood. A stat și m-a așteptat — acuma îmi dau seama — după înmormîntarea lui Packford, și a început să ventileze teoria asasinatului și a tîlhăriei. Începuse de altfel pe calea asta cu colegul meu Cavill — exprimîndu-și de pildă convingerea că mesajul de pe carta poștală e un fals. Mai tîrziu avea să mă asigure că era un fals *strălucit* — ceea ce constituie un destul de frumos exemplu al infatuării lui ample și diverse. Și, natural, Rood a fost acela care a determinat ziarele de seară de ieri să dea morții lui Packford un caracter senzațional și să dezvăluie că eu venisem aici ca să anchetez. Poate că în momentul în care făcea lucrul ăsta știa că domnul Moody sosise în Anglia. Și aici întîmplarea face să ajungem la un motiv și mai irezistibil pentru Rood de a transforma moartea lui Packford în asasinat. Nimic nu-i place mai mult domnului Moody decît lucruri de felul ăsta. Are o colecție impresionantă de relicve mai mult sau mai puțin scăldate în sînge. Nu-i așa, domnule Moody ?

— Hih ? Domnul Moody reflectă o clipă, apoi se hotărî să vorbească. Păi, da, zise el.

— Și colecția se-mbogățește mereu ?

— Păi, da. Pot să capăt lucruri de-astea cînd vreau. Pot să capăt aproape tot ce vreau, cînd vreau.

— Exact. Aceasta e, dacă pot spune astfel, o foarte succintă expunere a poziției dumneavoastră. Și cînd ați citit, aseară, în ziarele engleze o mulțime de lucruri des-

pre Lewis Packford, şi că a fost omorît, aţi dorit să puneţi mîna pe Cintio al lui chiar mai mult decît înainte ?

— Fireşte. E normal, nu ?

— Natural că e. Appleby afirma convins. În afară de toate mîzgălelile alea ale lui Shakespeare, cartea ar fi avut şi acest interes în plus, prin asociaţie de idei. Cred că acesta-i termenul. Şi acum, aproape că am terminat cu Rood. Dar nu de tot.

Canonicul Rixon clătină din cap.

— Şi, între timp a terminat nenorocitul cu noi. Mă simt dator să spun că asta-i spre cinstea lui. Fără îndoială că arhiepiscopul n-ar fi de acord cu mine. Şi, fireşte, consideraţiunile teologice nu trebuie ignorate. Cu toate astea, Rood, ca să zic aşa, s-a făcut nevăzut cînd îl aştepta o considerabilă, o groaznică ruşine în faţa tribunalelor. Admir curajul lui.

Un răstimp Appleby tăcu.

— Admir cel puţin iscusinţa lui — şi cu atît mai puţin reticent, cu cît era, poate, în ultimă analiză, puţin smintit. Pe terenul pe care mă mişc eu, nu-ţi este îngăduit să admiri nimic, absolut nimic realmente de prim ordin şi bine făcut în materie criminală. Dar asupra celor de la periferia demenţei poţi arunca un văl de milă, chiar dacă iscusinţa lor i-a dus la o crimă oribilă. Dar asta-i secundar. Ajung acum la a doua etapă a anchetei mele.

— Păreţi, din cîte se-arată, dispus să oferiţi tot ce e de oferit. Edward Packford se ridicase în picioare şi se dusese pînă la fereastră. Privea acum la toţi cei de faţă cu un aer gînditor. Mai vine ceva ? Mai e ceva, ce zace dedesubt, se mai poate spune ceva despre cele ce l-au îndemnat pe Rood s-apuce pe calea pe care a apucat-o ?

— Ce mai e dedesubt — făcu Limerick — e milostivul nostru Sir John urmărindu-l — urmărindu-l cu ceea ce eu aş numi o fantezie atît de minunat de convingătoare. Poate că Rood a considerat-o atît de convingătoare încît nu şi-a mai pus multe speranţe în simplul fapt că nu-i decît un basm al unui poliţist de grad superior. Şi-i mare păcat.

Alice, care continuase să stea mută tot timpul complicatei expuneri a lui Appleby se simți brusc îndemnată să facă o observație de pură omenie.

— Toate astea ar fi un păcat mai mic, îi spuse ea lui Limerick, dacă ți-ai ține dracului afurisita aia de gură.

— Sînt perfect de acord, sări Prodger cu atîta vigoare încît vreo două molii își luară zborul speriate din barba lui. Limerick, fiind atît de umilitor demascat în manevrele sale condamnabile, doar acum cîteva ore, ar trebui din pură decență să tacă din gură. Adresîndu-se către Alice : Și n-aveți nevoie, tînără doamnă, să roșiți la o atît de legitimă utilizare a resurselor pe care le oferă limbajul vulgar. Sir John, vă rog să continuați.

— Mulțumesc. Cum să spun... Etapa finală a afacerii se învîrtește în jurul faptului că lui Rood îi plăcea, după cum îmi spusese el mie, să fie gata pentru orice eventualitate. Chiar, pare-se, pentru cele destul de puțin probabile. Se poate ca el să fi prins de veste că domnul Moody — a cărui reputație și obiceiuri am constatat că-i erau bine cunoscute — se află în țară. Dar ieri cînd Rood s-a întors la Urchins cu testamentul lui Packford și toate celelalte, cu siguranță că el nu putea vedea decît o foarte redusă șansă ca Moody să fie realmente aici sau în vecinătate. Cu toate astea Rood era pregătit și pentru așa ceva, ca și pentru altele. Adusese cu el două valize.

— Așa e. Ruth Packford afirmă cu capul. Le-am remarcat cînd l-am luat de la gară.

— Întocmai. Și poate că ați remarcat și ceva mai mult. Erau două valize *gemene*. Appleby schiță un surîs amar. Și ăsta-i un lucru cu care n-ar trebui să se înarmeze nici un Napoleon.

— Vreți să spuneți, întrebă curios Rushout, pentru că ar putea să le-ncurce ?

— Chiar asta. Dar acum trebuie să vă spun ceva despre doamna Husbands. Văd că nu e aici în bibliotecă, așa că pot începe cu un bine-meritat elogiu. În mijlocul tuturor acestor alarme, gospodăria pe care o prezidează a funcționat fără cusur.

Rixon dădu din cap cu insistență.

— Sînt perfect de acord. Dacă bucătăreasa a fost tulburată la un moment dat, nu s-a permis nici o clipă ca

această împrejurare să impieteze asupra mesei oaspeților. Și acesta-i un lucru demn de laudă, trebuie să recunoaștem cu toții.

Appleby aprobă.

— În mai directă legătură cu propriul meu argument e însă faptul că activitatea fetelor-în-casă a rămas și ea eficientă. Propria mea valiză a fost despachetată pentru mine în modul cel mai ortodox. Dar a lui Rood nu.

Edward Packford se întoarse de la fereastră și se așeză la locul lui.

— Mi-e teamă, zise el blînd, că-i prea tîrziu să i se ceară scuze. Dar este oare această împrejurare atît de importantă ?

— Întîmplarea face să fie. Ieri seara, printr-un pur hazard, am văzut-o pe doamna Husbands ieșind din ceea ce mai tîrziu aveam să constat că era odaia lui Rood. Ieșea cu aerul că ar fi dorit foarte mult să nu fie văzută. Era destul de bizar. Dar mult mai bizar era faptul că arăta tulburată, poate chiar terorizată. Am hotărît să cercetez chestiunea îndată ce mi se va oferi prilejul. În felul ăsta am ajuns să intru la Rood pe cînd se pregătea să se culce. Am avut cu el o conversație care mi s-a părut interesantă prin mai multe amănunte. Dar mult mai interesant a fost un lucru pe care doar l-am *văzut*, cum am deschis ușa. Rood era în picioare lîngă una dintre valize, căutîndu-și o pijama. De ce nu se făcuse treaba asta pentru el cum se făcuse pentru mine ? Exista un răspuns evident. Uitase să deschidă valiza cu îmbrăcăminte. Dar faptul ăsta ar fi fost departe de a avea un efect zguduitor asupra doamnei Husbands, care probabil că trecea prin toate camerele să vadă că se avusese grijă de toate treburile de felul ăsta. Trebuia să existe o altă explicație. Și cealaltă explicație era clară. Rood nu descuiase valiza care *trebuia*, pentru simplul motiv că o descuiase pe cea care *nu trebuia*. Conținutul ei făcuse o impresie proastă și fata-n casă plecase uluită. Dar doamna Husbands a venit să cerceteze. Și a dat peste ceva care a zdruncinat-o cu totul. Spunînd lucrurilor pe nume, ea a scotocit nițeluș printre lucrurile lui Rood — și gestul ei a fost cauza imediată a morții lui Rood.

Edward Packford se ridică din nou în picioare.

— Am impresia, zise el cu gravitate, că afirmația asta e foarte gravă. Dacă trebuie să continuăm pe calea asta, cred că doamna Husbands ar trebui să fie de față. Să mă duc să o chem ?

O fracțiune de secundă Appleby ezită. Apoi făcu un semn afirmativ cu capul.

— Da, duceți-vă, zise el.

Edward se îndreptă spre ușă.

— Presupun, zise el, că ați mai stat de vorbă cu ea despre această faptă ciudată.

— Am stat puțin de vorbă cu ea imediat după moartea lui Rood.

— Și a admis că a găsit ceva zguduitor — cred că ăsta a fost termenul folosit de dumneavoastră — în valiza pe care Rood a deschis-o atît de pripit ?

— A admis.

Edward dădu din cap.

— N-ar fi trebuit să scotocească. Mă surprinde faptul, din partea ei. Cu toate astea, dacă ajută la lămurirea lucrurilor — cum s-ar părea că gîndiți dumneavoastră — nimeni nu va reproșa nimic acestei doamne. Am s-o găsesc imediat.

Edward ieși, și în bibliotecă se lăsă o tăcere grea și lungă. A fost întreruptă — destul de nervos — de Rushout.

— Spuneți că prezența lui Moody aici era una dintre eventualitățile pentru care acest blestemat de avocat nenorocit venise preparat. Și ne-ați mai debitat toată povestea aia cu valiza care trebuia și valiza care nu trebuia deschisă. Se poate deduce de aici că a adus Cintio înapoi cu el ? Peste asta a dat doamna Husbands ?

— Desigur că a adus Cintio înapoi cu el. Appleby răspunsese cu ceea ce părea să fie o preocupare profundă și sumbră.

— Atunci trebuie să spun că avea tupeu. Avea efectiv de gînd, dacă s-ar fi oferit ocazia, să încheie aici, pe loc o tranzacție cu Moody ?

— Exact așa. Cînd i-am spus că domnul Moody va trece dimineață pe-aici, Rood, foarte fericit, a spus că în cazul ăsta o să-și permită să rămînă la Urchins ceva mai

mult decît intenționase. Va sta puțin de vorbă cu Moody. Appleby schiță un zîmbet. N-a apucat.

— Nu pot decît să repet : avea tupeu.

O lungă, penibilă tăcere. Apoi Appleby păru să-și revină.

— Tupeu ? Hm, da. Mi-a atras atenția asupra faptului că mascarea în sinucidere a morții lui Lewis Packford a fost, manifest, un pas greșit, susceptibil să îndrepte cercetările spre un domeniu foarte îngust : acel al persoanelor capabile să realizeze falsul de pe carta poștală. Sau, în fine, cuvinte cu acest înțeles. Era un criminal temerar, nici o îndoială în această privință.

— Probabil că Edward are dificultăți s-o găsească pe doamna Husbands, spuse Ruth cu un aer indiferent — dar cu o mînă bătînd nervos în brațul fotoliului.

— Da, făcu Appleby.

Limerick făcu gestul de a aprinde o nouă țigară, apoi păru să se răzgîndească. Salva Alicei îl descumpănise. Și Alice părea neliniștită — motivul, fără îndoială, pentru care canonicul Rixon îi mîngîia din nou, părintește, mîna. Prodger probabil că adormise. Moody își aruncă ochii prin bibliotecă — prudent, dar în același timp cu siguranța omului care capătă aproape tot ce dorește. Apoi ușa se deschise și intră doamna Husbands.

Era singură. Închise ușa după ea și privi în jur în odaie. Avea o carte, cu legătură veche de piele. Se duse la Ruth și puse cartea pe o masă lîngă ea.

— Domnul Packford — zise ea cu voce sugrumată — mi-a spus să v-o dau, și că îi pare rău că nu mai are mare valoare.

Ruth se uită la carte, și apoi, repede, de la doamna Husbands la Appleby.

— Dar el unde-i ? întrebă ea. Unde-i Edward ?

Nimeni n-avea răspuns la întrebare. Și apoi, după o clipă de tăcere, de undeva de departe din casă, se auzi o împușcătură, una singură.

Alice a fost prima care a sărit în picioare.

— Ce-i ? strigă ea. Ce-i asta ?

Se ridică și Appleby.

— Mi-e teamă că-i un nou „Bun rămas", zise el încet. Ultimul.

Vreo două ore mai tîrziu Appleby şi cu Ruth Packford erau singuri în grădină.

— Cred că admir lucrul ăsta — că v-aţi luat răspunderea, vreau să zic, de a-l lăsa să scape. Dar presupun că la un poliţist nu-i tocmai legal. Ar fi trebuit să-l arestaţi. Şi ar fi urmat, la nesfîrşit, lucruri oribile. Astăzi se mai condamnă la spînzurătoare ? Am uitat.

Appleby n-a răspuns. Se plimbau. Dimineaţa era uşor tomnatică şi frunze de paltin şi de alun cădeau pe liziera pajiştii.

— Mă-ntreb ce-o să se-aleagă de locul ăsta, acum. E încă inalienabil, încît o să trebuiască să fie căutat pe-undeva un Packford oarecare, îndepărtat, să-l preia ? Sau vă revine dumneavoastră ?

— Rood ar fi ştiut. Ruth făcu o pauză lungă. De ce l-a omorît pe Lewis ? A fost o nebunie, o absurditate.

— Da, a fost. Şi singurul răspuns real e că a crezut că-i deştept. Desigur c-avea să scoată bani de la Moody şi-aşa mai departe. Dar era propria lui deşteptăciune de care era îndrăgostit.

— Şi Edward ?

— Îi era devotat lui Lewis. Îmi aduc aminte, pe la început, un fec subit în el cînd a spus că ar fi vrut să fie aici cînd a fost ucis Lewis. Voia să spună că simpla intensitate a sentimentelor sale l-ar fi dus la moarte. Şi a mai spus ceva şi mai revelator, despre flerul lui pentru o justiţie sumară. Sau, în fine, ceva de felul ăsta. Dar trebuie să ne dăm seama — dacă e să vorbim despre aspectele morale ale acestei groaznice afaceri — că Edward Packford a comis o crimă tot atît de gravă ca şi Rood. El îşi închipuia că-i întruparea justiţiei. Sau, dacă preferaţi, se imagina pe sine călău. L-a judecat pe Rood, şi l-a executat. Eh, nu era treaba lui. A fost un ucigaş. Ar fi fost un ucigaş chiar dacă motivul lui, motivul crimei lui, nu ar fi fost, de fapt, viciat, necinstit.

— Vreţi să spuneţi că Edward a avut şi motive materiale, de cîştig, în afară de acela de a face justiţie ?

— Desigur că a avut. Voia să doboare două păsări dintr-o singură lovitură de praştie şi să-şi mai garnisească şi cuibul cu ocazia asta. Glasul lui Appleby avea o duritate

neobișnuită. A avut noroc c-a fost lăsat să-și zboare creierii. Și cu asta, s-a terminat.

— Foarte bine. S-a terminat. Dar mai sînt lucruri pe care eu nu le înțeleg.

— Nu multe, presupun. Vedeți dumneavoastră, în a doua valiză Rood avea cu el ceea ce s-ar putea numi un sac de trucuri. Doamna Husbands a dat peste Cintio — dar mă îndoiesc că asta i-a spus mare lucru. Ceea ce a văzut ea cu siguranță — și în cele din urmă a recunoscut astă noapte — a fost carnetul lui Rood. Conținea, scrise de mîna lui, un număr de citate din Shakespeare potrivite pentru a fi folosite ca ultim mesaj. Doamna Husbands l-a deschis de-a dreptul la *Bun rămas, un lung, lung bun rămas*. Nici o mirare că s-a-ngrozit. S-a dus direct la Edward și i-a spus ce a descoperit. El s-a dus imediat la Rood în odaie și a dat nu numai peste carnet ci și peste Cintio. Asta s-a întîmplat, cred, pe cînd stăteam eu de vorbă cu Alice. Cînd l-am văzut după aceea pe Edward, era un om schimbat. Își dăduse seama de aproape întregul adevăr în legătură cu moartea fratelui său. Și, imediat, o formidabilă tentație.

— Cintio ?

— Da. Nu uitați că Urchins nu-i într-o stare înfloritoare. Îi rămăsese sarcina de a-l întreține, fără averea pur personală a fratelui său, care vă revine dumneavoastră. Era o moștenire cu inconveniente. Natura exactă a cărții — *Ecatommiti* a lui Cintio, cu marginalii — era pentru el o adevărată noutate, și i-a înțeles imediat valoarea. Aflase, de asemenea, despre Moody, dispus să dea o sumă enormă pentru un astfel de lucru, chiar dacă ar fi fost să rămînă un articol absolut secret al colecției lui. Și a mai avut sentimentul — el, Edward — că justiția cerea ca lui, lui Edward să-i revină. După cum ați văzut, Edward era foarte tare în materie de justiție. Asta l-a și omorît.

Ruth se cutremură.

— Da, zise ea. Înțeleg. Dar, știți, n-avea decît să mi-o ceară, blestemata de carte. I-o dădeam. Să nu-și fi dat seama de asta ?

— Pare-se că nu. El susținea că sînteți îndreptățită — sînt propriile sale cuvinte — la tot ceea ce în mod rezonabil vă puteți aștepta. Și în asta nu intra imens de valo-

rcasa descoperire a fratelui său. Aşa, el şi-a răzbunat fratele şi i-a furat — sau v-a furat — cartea, prin unul şi acelaşi gest. L-a omorit pe Rood, a lăsat pe masa lui pagina ruptă din carnet şi a şters-o cu *Ecatommiti*. Încă nu ştia, natural, că-i o contrafacere. Şi chiar cînd, azi dimineaţă, a aflat acest deconcertant adevăr, încă mai credea că-i în regulă. Numai cînd a aflat că ştiu povestea cu doamna Husbands şi-a dat seama că se isprăvise cu el.

Ruth clătină din cap. Părea stupefiată şi obosită. Porniră înapoi spre casă.

— Cel puţin s-a terminat, zise ea. Oribilă poveste. Are şi o morală ?

Appleby rămase pe gînduri o clipă.

— N-are morală. Numai un avertisment.

— Şi acesta e ?

— Cînd eşti în mijlocul Italici, gîndeşte-te de două ori cînd o voce îţi spune *Intră* pe englezeşte.

Lector : ANTOANETA RALIAN
Tehnoredactor : ELENA BABI

Tiraj 80.160. Coli tipar 12.

Tiparul executat sub comanda
nr. 30 280 la Combinatul Poligrafic
„Casa Scînteii", „Piața Scînteii nr. 1,
București,
Republica Socialistă România

În colecția «ENIGMA»

Au apărut:

Emil Braghinski și Eldar Reazanov	ZIGZAGUL NOROCULUI
Francisco García Pavón	DOMNIA LUI WITIZA
K. Kwaśniewski	VOI PUNE ACTORII SĂ REPETE...
Kedar Nath	AL TREILEA OCHI AL LUI SHIVA
Iulian Semionov	VALIZA CU AMPRENTE
Dmitri Tarasenkov	OMUL DIN GANG

Sub tipar:

Bogomil Rainov	INSPECTORUL ȘI NOAPTEA

editura univers

Lei 6